

Strategia Zrównoważonego Rozwoju Powiatu Ostrowieckiego do roku 2020

Ostrowiec Świętokrzyski, 2015

Spis treści

I.	WPROWADZENIE	4
I.1.	Strategia Rozwoju Powiatu Ostrowieckiego - nowe wyzwania i możliwości	4
I.2.	Odniesienia Strategii Zrównoważonego Rozwoju Powiatu Ostrowieckiego do roku 2020+ do systemu planowania strategicznego	5
I.3.	Proces budowy Strategii Zrównoważonego Rozwoju Powiatu Ostrowieckiego do roku 2020+... ..	7
I.4.	Kontekst teoretyczny Strategii Zrównoważonego Rozwoju Powiatu Ostrowieckiego 2020+.....	8
II.	Zgodność Strategii Zrównoważonego Rozwoju Powiatu Ostrowieckiego do roku 2020+ z innymi dokumentami – wyzwania i postulaty rozwojowe.....	11
II.1.	Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do roku 2020.	11
II.2.	Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego.	13
II.3.	Regionalna Strategia Innowacji Województwa Świętokrzyskiego.	17
II.4.	Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego.	18
III.	Diagnoza	35
III.1.	Analiza stanu Powiatu Ostrowieckiego	35
	Demografia	35
	Gospodarka	38
	Rynek Pracy	42
	Infrastruktura techniczna Powiatu	49
	Infrastruktura społeczna	52
	Kapitał społeczny	65
	Bezpieczeństwo publiczne.....	68
	Zasoby mieszkaniowe.....	70
	Środowisko naturalne.....	71
	Zarządzanie rozwojem powiatu	81
III.2.	Diagnoza stanu Powiatu Ostrowieckiego – wnioski i rekomendacje z analizy sytuacji społeczno-gospodarczej.	88
	Demografia.....	88
	Gospodarka.	89
	Bezrobocie i rynek pracy.	90
	Infrastruktura techniczna i społeczna	91
	Kapitał społeczny.....	92
	Bezpieczeństwo publiczne.....	92

Zasoby mieszkaniowe	92
Środowisko naturalne.....	93
Zarządzanie rozwojem.....	94
III.3. Analiza SWOT Powiatu Ostrowieckiego	95
IV. Plan Strategiczny	102
IV.1. Wizja Powiatu Ostrowieckiego.....	102
IV.2. Matryca strategiczna.....	104
IV.3. System wdrażania strategii	126
IV. 4. System monitoringu i ewaluacji strategii	130
IV. 5. Ocena wpływu realizacji Strategii na środowisko	132
Spis wykresów i rysunków	134
Spis tabel	134

I. WPROWADZENIE

I.1. Strategia Rozwoju Powiatu Ostrowieckiego - nowe wyzwania i możliwości

Obowiązująca od 2005 roku Strategia Zrównoważonego Rozwoju Powiatu Ostrowieckiego do roku 2020 stała się wraz z upływem czasu dokumentem wymagającym aktualizacji. Ponieważ w okresie, który upłynął od przyjęcia Strategii - zarówno w otoczeniu zewnętrznym, jak i wewnątrz – nastąpiły rzeczywiste zmiany wpływające na rozwój Powiatu Ostrowieckiego, władze samorządowe uznały za zasadne i właściwe przeprowadzenie aktualizacji tego dokumentu. Podstawowym powodem, który przemawia za jej aktualizacją, jest konieczność zdefiniowania na nowo stosunku Wspólnoty Samorządowej do stojących przed nią wyzwań nie tylko o charakterze transformacyjnym i lokalnym, ale przede wszystkim rozwojowym i globalnym. Nie bez znaczenia dla tej decyzji jest również zmiana polityki rozwojowej Unii Europejskiej, dynamiczny rozwój cywilizacyjny w wymiarze globalnym, narastające problemy lokalne oraz konieczność stworzenia fundamentów dla realizowania lokalnych polityk ze szczególnym wykorzystaniem endogenicznych zasobów.

Wspólnoty lokalne w Europie, stoją przed koniecznością rozwiązania wielu problemów, stanowiących poważne bariery ich rozwoju. Wśród najważniejszych wyróżnić można¹:

- zmiany demograficzne,
- słabnące powiązania pomiędzy wzrostem dochodu, zatrudnieniem i postępem społecznym i technologicznym,
- rosnąca polaryzacja społeczna,
- procesy segregacji przestrzennej,
- degradacja ekosystemów.

Wyzwań, przed którymi stoi wspólnota lokalna Powiatu Ostrowieckiego jest znacznie więcej, mają one przy tym bardzo realny i zasadniczy wpływ na możliwości kształtowania warunków rozwoju Powiatu. Konieczność podjęcia tych wyzwań i intensyfikacji dostępnych zasobów dla wzmocnienia rozwoju Powiatu, stanowią zasadnicze powody, dla których dokonuje się aktualizacji „Strategii Zrównoważonego Rozwoju Powiatu Ostrowieckiego do roku 2020”.

¹ „Miasta przyszłości. Wyzwania, wizje, perspektywy”, Unia Europejska Polityka Regionalna, Komisja Europejska, Dyrekcja Generalna ds. Polityki Regionalnej, październik 2011 r.

W powyższym kontekście, ramowymi celami aktualizacji dokumentu Strategii jest przygotowanie Powiatu do:

- włączenia się w nurt zmian cywilizacyjnych prowadzących do zrównoważonego i trwałego rozwoju;
- wykorzystania środków unijnych dla wzmacniania rozwoju Powiatu i rozwiązywania jego problemów społecznych, gospodarczych, infrastrukturalnych;
- zintegrowane podejście do planowania strategicznego.

Nowe wyzwania strategiczne wymagają ukierunkowania działań mających na celu wzbudzenie potencjałów Powiatu Ostrowieckiego oraz szerszego wykorzystania istniejących zasobów. Dlatego też konieczne staje się kreowanie rozwoju Powiatu w kontekście szerszym niż dotychczasowe granice administracyjne i intensyfikowanie współpracy z sąsiednimi powiatami, jak również z Metropolią Staropolską. Celowym staje się poszerzenie katalogu interesariuszy o podmioty innego typu niż tylko te, zlokalizowane na terenie Powiatu. Dzięki temu możliwy stanie się rozwój wiedzy, kultury, społeczeństwa i nowej gospodarki. Powiat dzięki realizacji zaktualizowanej Strategii ma wykorzystywać posiadane potencjały oraz poszerzyć je o nowe zasoby, dostępne dzięki współpracy sieciowej z innymi interesariuszami. Istotną rolę

w osiągnięciu trwałego rozwoju będą mieć Gminy leżące w granicach administracyjnych Powiatu; ich zdolność do koordynowania działań, podejmowania współpracy będą miały dla przyszłości trudne do przecenienia znaczenie. Przyszłość Powiatu zależna będzie również od samych mieszkańców – ich zaangażowania w sprawy Powiatu, chęci rozwoju i inwestowania w jego przyszłość. To z kolei zależne będzie od otwartości władz samorządowych Powiatu i Gmin na głos mieszkańców – ich problemy, potrzeby, aspiracje i ambicje. Ogół podjętych działań będzie miał na celu wykreowanie Powiatu Ostrowieckiego jako miejsca atrakcyjnego i przyjaznego mieszkańcom oraz inwestorom, szanującym historię i lokalne środowisko naturalne.

Mając więc na uwadze daleko wybiegający aspekt planowania strategicznego podczas powstania przedmiotowego dokumentu trafnym stwierdzeniem będzie stwierdzenie, że jest to „*Strategia Zrównoważonego Rozwoju Powiatu Ostrowieckiego do roku 2020+*”.

I.2. Odniesienia Strategii Zrównoważonego Rozwoju Powiatu Ostrowieckiego do roku 2020+ do systemu planowania strategicznego

Strategia stwarza warunki dla podjęcia kierunkowych wytycznych w skali Europy. Są to wyzwania o charakterze: gospodarczym, demograficznym, społecznym czy technologicznym. Głównymi wytycznymi w omawianych procesach są priorytety Strategii „Europa 2020.

Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu”, a w szczególności:

- inteligentny wzrost gospodarczy;
- rozwój ekologiczny;
- rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu.

Wyzwania te stawiają samorząd lokalny w sytuacji aktywnego interesariusza gry o przyszłość i szanse wspólnoty na jej trwały rozwój z wykorzystaniem lokalnych (endogenicznych) zasobów wspartych umiejętnym wykorzystaniem czynników zewnętrznych, szczególnie tych sprzyjających rozwojowi. Tak działający samorząd, umiejętnie korzystający z dostępnych zasobów, może łagodzić dające się przewidzieć konsekwencje różnorodnych zjawisk społecznych i ekonomicznych, jeżeli tylko działa w oparciu o jasno i precyzyjnie zdefiniowane cele rozwojowe, łączące wszystkich interesariuszy. Takie podejście charakteryzuje Strategię Zrównoważonego Rozwoju Powiatu Ostrowieckiego do roku 2020+.

W pracach nad aktualizacją Strategii zaproponowano przyjęcie perspektywy wykraczającej *de facto* poza rok 2020. Takie ujęcie wynika z trzech zasadniczych przesłanek:

- horyzont rozliczenia środków pomocowych z budżetu Unii Europejskiej w perspektywie 2014-2020 w stosunku do kwalifikowalności wydatków do roku 2023;
- konieczność przygotowania Powiatu Ostrowieckiego do planowania i realizowania rozwoju społeczno-gospodarczego w oparciu przede wszystkim o własne środki finansowe po roku 2020;
- uwzględnienie dojrzewania kolejnego pokolenia wchodzącego w dorosłość po 2020 roku.

Reasumując powyższe należy podkreślić, że intencją Powiatu Ostrowieckiego jest wypracowanie takiej formuły rozwoju strategicznego, w której reprezentowane są interesy wszystkich zainteresowanych. Celem nadrzędnym jest zapewnienie warunków do zatrudnienia, wysokiej jakości życia mieszkańców przy zachowaniu Zrównoważonego Rozwoju Powiatu.

Kluczowym wyznacznikiem dla wyzwań strategicznych jest spójność zapisów Strategii Zrównoważonego Rozwoju Powiatu Ostrowieckiego do roku 2020+ z kierunkowymi dokumentami Unii Europejskiej, państwa oraz regionu.

W ramach prac nad dokumentem Strategii zostały uwzględnione wyzwania strategiczne wynikające z następujących dokumentów o znaczeniu horyzontalnym:

- „Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu – Europa 2020”;
- „Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności (DSRK)”;

- „Strategia Rozwoju Kraju 2020. Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo (SRK 2020)”;
- tzw. strategie zintegrowane, w tym szczególnie:
- „Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego: Regiony. Miasta. Obszary wiejskie 2010-2020”;
- „Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do roku 2020”.

Równolegle w ramach komponentu przestrzennego zwrócono uwagę na wyzwania strategiczne wynikające z:

- „Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030”;
- „Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego”.

W procesie prac nad Strategią uwzględniono następujące strategie dziedzinowe:

- „Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020”;
- „Priorytety innowacyjnego rozwoju. Regionalna Strategia Innowacji Województwa Świętokrzyskiego (projekt)”;
- Inne regionalne dokumenty strategiczne.

I.3. Proces budowy Strategii Zrównoważonego Rozwoju Powiatu Ostrowieckiego do roku 2020+

Praca nad Strategią przebiegała w dwóch zasadniczych etapach:

1. prace diagnostyczne, w wyniku których opracowane zostały analizy sektorowe oraz analiza strategiczna SWOT (wyniki prac ekspertów i Grupy Strategicznej, zostały następnie poddane analizie i konsolidacji, w wyniku czego powstała zintegrowana diagnoza strategiczna oraz analiza SWOT);
2. prace planistyczne, w wyniku których – podczas prac warsztatowych - określone zostały problemy kluczowe, przyjęto propozycje wizji strategicznej Powiatu, następnie wskazano cele i propozycje działań, mierników i programów. Wyniki prac Grupy Strategicznej zostały opracowane w postaci matrycy strategicznej zawierającej obszary, cele strategiczne, przyporządkowane im cele operacyjne, zestaw mierników/wskaźników oraz działania kluczowe i przyporządkowane im programy/projekty kluczowe (już realizowane oraz planowane).

Całość dokumentu została poddana redakcji merytorycznej i uzgodnieniom wewnętrznym Starostwa Powiatowego w Ostrowcu Świętokrzyskim oraz konsultacjom społecznym.

Ze względu na przyjętą formułę partycypacyjno-ekspercką, na każdym etapie procesu w pracach uczestniczyli przedstawiciele lokalnej społeczności – reprezentanci administracji samorządowej, środowisk społecznych, gospodarczych. Nadzór merytoryczny procesu powierzono ekspertowi wiodącemu.

Grupa Strategiczna spotykała się trzykrotnie. Każde spotkanie poświęcone było innemu zagadnieniu, dzięki czemu powstać mogły założenia merytoryczne Strategii. Wszystkie spotkania prowadzone były metodami warsztatowymi. Spotkanie I poświęcone było problematyce nowego podejścia do planowania strategicznego w nawiązaniu do wyzwań społeczno-gospodarczych nie tylko Powiatu, ale również Polski, Europy oraz świata. Dodatkowo przeprowadzono analizę strategiczną SWOT. Spotkanie II poświęcone zostało weryfikacji analizy strategicznej SWOT oraz ustaleniu wyzwań rozwojowych stających przed Wspólnotą Powiatu Ostrowieckiego i nakreśleniu wizji strategicznego rozwoju Powiatu. Trzecie spotkanie Grupy poświęcone zostało nakreśleniu celów strategicznych i operacyjnych oraz propozycji działań kluczowych, mierników i programów/projektów strategicznych. Pomiędzy spotkaniami Grupy Strategicznej dokonano oceny czynników rozwojowych analizy strategicznej SWOT, dzięki czemu powstała hierarchia czynników mających wpływ na rozwój Powiatu. W wyniku przeprowadzonych prac analitycznych i warsztatowych opracowana została matryca strategicznego rozwoju Powiatu Ostrowieckiego.

I.4. Kontekst teoretyczny Strategii Zrównoważonego Rozwoju Powiatu Ostrowieckiego 2020+

Intencją władz powiatu oraz osób i podmiotów zaangażowanych w tworzenie Strategii jest zdefiniowanie lokalnego sposobu na sukces Powiatu Ostrowieckiego. Takie podejście doskonale wpisuje się w założenia nowej polityki regionalnej według Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD). Zakłada ona postawienie akcentów rozwojowych na pierwszorzędym wykorzystaniu potencjałów rozwojowych wspólnoty (czynnikach wewnętrznych) i stwarzaniu warunków do ich rozwoju oraz osiągnięciu pozycji konkurencyjnej ze względu na lokalne przewagi. Jednakże zachodzące procesy globalizacyjne powodują sytuację, w której działanie w pojedynkę nie przynosi spodziewanych efektów. Stąd też wykorzystywanie własnych potencjałów musi być skorelowane z czynnikami wzmacniającymi płynącymi ze współpracy z innymi podmiotami. Dzięki temu rozwój odbywa się na obszarach funkcjonalnych, czyli takich, które mają wspólne/podobne cele rozwojowe i podobny zestaw problemów społecznych, gospodarczych, przestrzennych, infrastrukturalnych. Wzmocnienie efektu rozwojowego odbywać się może przy zastosowaniu zintegrowanych projektów rozwojowych, łączących inwestycje miękkie z twardymi oraz wieloszczeblowy system zarządzania z uwzględnieniem procesów partycypacyjnych.

Model współczesnego zarządzania strategicznego rozwojem to zespół działań zmierzających do²:

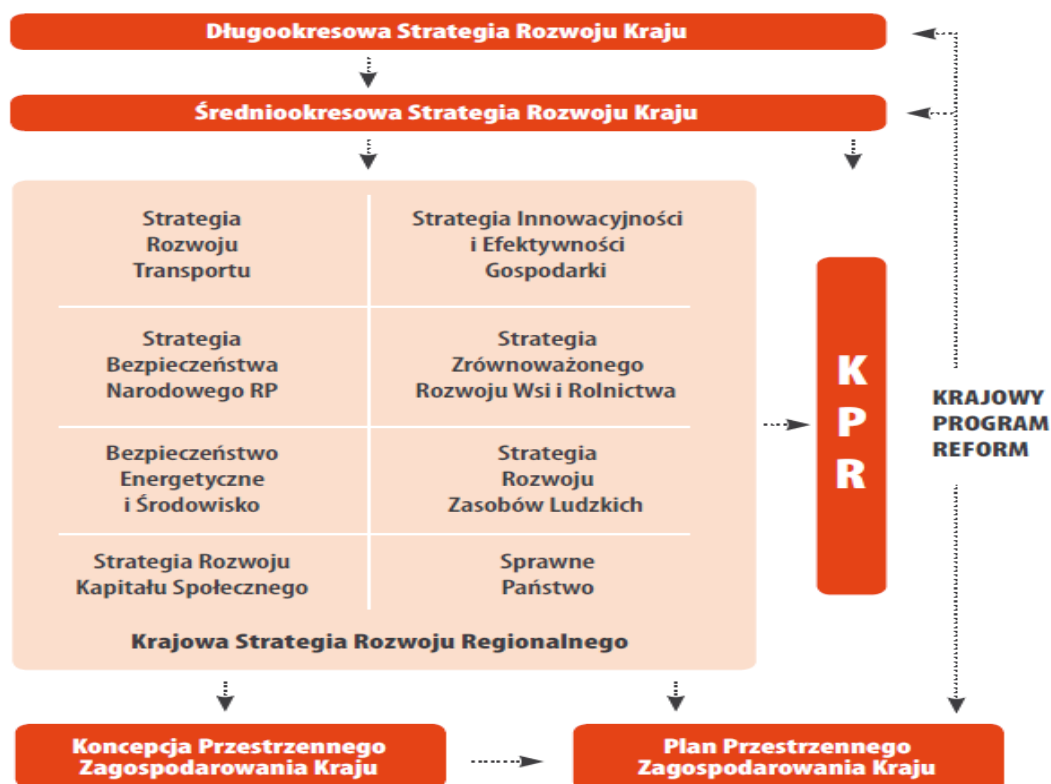
- efektywnego wykorzystania zasobów ludzkich i środków materialnych;
- podejmowania skoordynowany działań przez jednostki administracji publicznej różnych szczebli;
- współpracy z przedstawicielami partnerów społeczno-gospodarczych oraz organizacji pozarządowych;
- opierania się o zasadę partnerstwa;
- osiągnięcia wcześniej założonych celów.

Nowy model zarządzania strategicznego rozwojem zakłada, że szansa relatywnie biednych obszarów polega nie na doraźnej pomocy w ramach polityki redystrybucji państwa, ale przede wszystkim na uczestniczeniu w sukcesie najsilniejszych regionów poprzez budowanie i odpowiednie wykorzystywanie własnego potencjału rozwojowego. To samo dotyczy układów wewnętrznych (regionalnych). Oznacza to oparcie rozwoju na silnych ośrodkach metropolitalnych, które emanować winny swym potencjałem, doświadczeniem i zasobami na obszary subregionalne, a te z kolei na ośrodki lokalne. Taki system dzielenia się efektami rozwojowymi ma zapewnić równowagę rozwoju i wzmacnianie mniej rozwiniętych ośrodków dyfuzją (rozprzestrzenianiem) wiedzy, innowacji, technologii, usług publicznych. Natomiast ośrodki słabiej rozwinięte dzięki owej dyfuzji stwarzać powinny warunki dla kształtowania oferty wysokiej jakości życia i inwestowania oraz spędzania czasu wolnego. Taki system zakłada wymianę potencjałów pomiędzy ośrodkami silnymi i słabiej rozwiniętymi, co w konsekwencji ma zapewnić zrównoważony rozwój w skali regionalnej i krajowej. Zwiększenia szans rozwojowych słabszych obszarów upatrywać należy w ich funkcjonalnym powiązaniu z centrami wzrostu, tj. ośrodkami regionalnymi i subregionalnymi, a tych z metropoliami. Obszary te mogą skorzystać na rozwoju ośrodków miejskich poprzez wykorzystanie tworzonych tam innowacji, zwiększanie alternatyw zatrudnienia, poszerzanie ścieżek edukacyjnych, zwiększanie uczestnictwa w kulturze, itp. Warunkiem do osiągnięcia sukcesu jest budowa własnych (i zróżnicowanych) potencjałów rozwojowych słabszych obszarów - takich, które pozwalają na uczestniczenie we wzroście liderów.

Takie podejście przekłada się na zintegrowany system zarządzania strategicznego rozwoju kraju. Składa się on z zespołu hierarchicznie, logicznie i funkcjonalnie powiązanych ze sobą dokumentów strategicznych. System ten na poziomie kraju ilustruje poniższy schemat³.

² „Założenia systemu zarządzania rozwojem Polski” Dokument przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 27 kwietnia 2009 r.

³ J.w.

Fundamentalne znaczenie dla planowania strategicznego na poziomie regionów i lokalnym ma: „Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2020:Regiony. Miasta. Obszary wiejskie”. Stawia ona rozwojowi regionalnemu trzy zasadnicze cele, które znajdują swoje odzwierciedlenie w dokumentach strategicznych niższego rzędu (regionalnych i lokalnych). Są to:

1. konkurencyjność (gospodarki i miejsc)
2. spójność społeczna i terytorialna
3. sprawne państwo (w tym administracji publicznej).

Wokół tych trzech celów koncentrują się obecnie działania na rzecz rozwoju regionalnego i lokalnego w Polsce.

II. Zgodność Strategii Zrównoważonego Rozwoju Powiatu Ostrowieckiego do roku 2020+ z innymi dokumentami – wyzwania i postulaty rozwojowe.

II.1. Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do roku 2020.

Dokument „Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do roku 2020” został uchwalony dnia 16 lipca 2013 r. uchwałą nr XXXIII/589/13 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego. Nadrzędną misją „Strategii...” jest *pragmatyczne dążenie do najpełniejszego i innowacyjnego wykorzystania przewag i szans, odwrócenia niekorzystnych tendencji demograficznych oraz podniesienia jakości życia mieszkańców przy jednoczesnej dbałości o stan środowiska.*

Strategia realizowana jest poprzez zestaw sześciu celów strategicznych:

1. Koncentracji na poprawie infrastruktury regionalnej osiągananej poprzez: poprawę infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej; infrastruktury technicznej i usług publicznych; rozwoju harmonijnego i ładu przestrzennego;
2. Koncentracji na kluczowych gałęziach i branżach dla rozwoju gospodarczego Regionu, realizowanej m.in. poprzez: ugruntowanie pozycji przemysłu i budownictwa w Regionie, dalszemu rozwojowi Targów Kielce; produkcji ekologicznej żywności; pakietyzacji i komercjalizacji produktu turystycznego, specjalizacji przyszłości — rozwojowi nowych branż;
3. Koncentracji na budowie kapitału ludzkiego i bazy dla innowacyjnej gospodarki, realizowanego poprzez: sprzyjanie kumulowaniu kapitału ludzkiego; usprawnianie i rozwój Regionalnego Systemu Innowacji; tworzenie sprzyjających warunków dla przedsiębiorczości, w tym zwłaszcza dla sektora MŚP;
4. Koncentracja na zwiększeniu roli ośrodków miejskich w stymulowaniu rozwoju gospodarczego Regionu ukierunkowana na: rozwój Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego oraz ośrodków miejskich subregionalnych i lokalnych;
5. Koncentracja na rozwoju obszarów wiejskich realizowana drogą: rozwoju usług publicznych; nowoczesnego rolnictwa oraz funkcji pozarolniczych;
6. Koncentracja na ekologicznych aspektach rozwoju Regionu skupiająca się na ekologicznych działaniach prorozwojowych, w tym przeciwdziałaniu zagrożeniom naturalnym oraz ochronie cennych zasobów przyrodniczych.

Diagnoza postawiona w Strategii charakteryzuje Województwo Świętokrzyskie w następujący sposób:

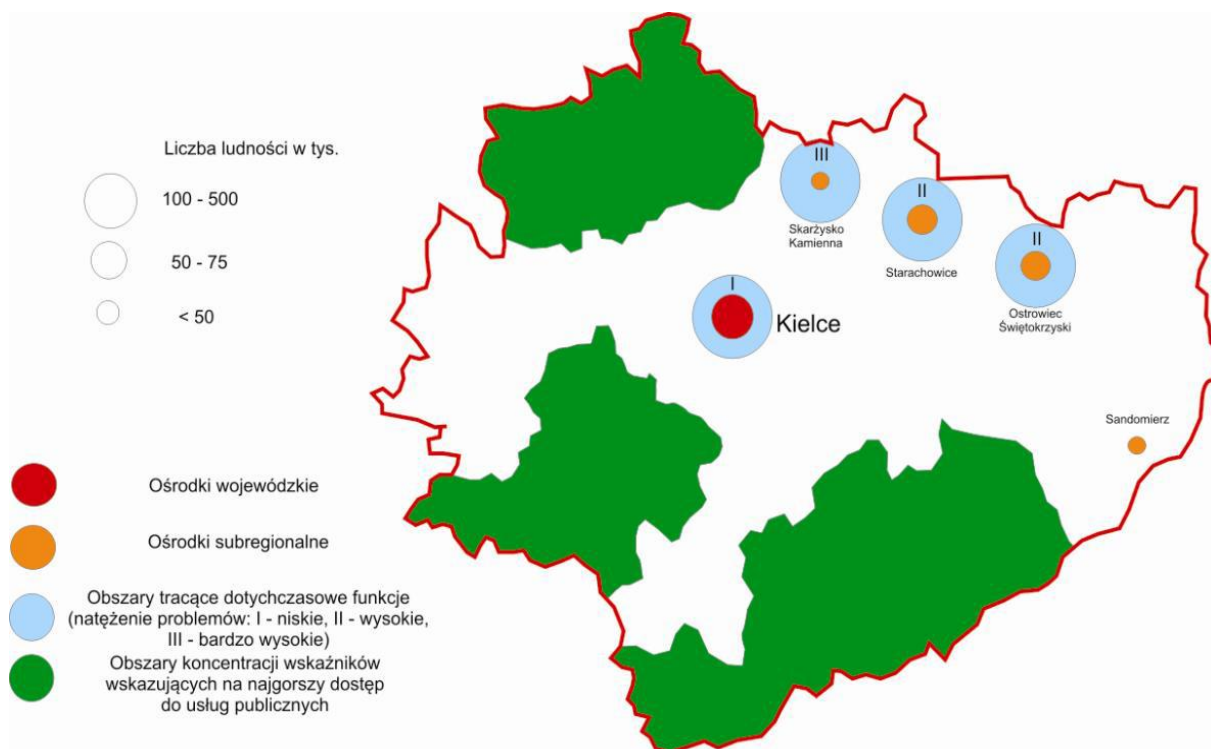
- Region jest usytuowany w dużej bliskości silnie rozwiniętych ośrodków rozwoju społeczno-gospodarczego o znaczeniu europejskim i krajowym.
- Region świętokrzyski cechuje stosunkowo mała zewnętrzna dostępność transportowa i słaby stopień skomunikowania z najważniejszymi pasmami transportowymi w jego otoczeniu.
- Sytuacja demograficzna w regionie świętokrzyskim należy do jednej z najbardziej niekorzystnych w kraju.
- Gleby o dużej przydatności rolniczej skoncentrowane we wschodniej i południowej części województwa determinują znaczącą rolę rolnictwa.
- Region świętokrzyski utrzymuje się wśród 25 regionów Unii Europejskiej zamykających ranking europejskich regionów według ich pozycji rozwojowej.
- Świętokrzyskie okazało się być jednym z regionów Polski najbardziej wrażliwych na negatywne skutki spowolnienia rozwoju społeczno-gospodarczego.
- Sytuacja na rynku pracy w województwie jest raczej trudna.
- Region charakteryzuje się wysoką stopą bezrobocia.
- Wskaźniki dotyczące aktywności ekonomicznej ludności lokują województwo na wysokich pozycjach w rankingach.

Tak postawiona diagnoza stawia wymagania określonej interwencji strategicznej, która została skonstruowana następująco:

- Rozwój regionu odbywa się poprzez akumulację kapitału w branżach istotnych dla niego.
- Branże istotne dla regionu to te, które już w chwili obecnej odgrywają ważną rolę w rozwoju gospodarki województwa oraz te, które zostaną zidentyfikowane z czasem jako rzeczywiście perspektywiczne.
- Należy sprzyjać specjalizacji w tych dziedzinach, które mogą stanowić siłę napędową rozwoju regionu.
- Należy skoncentrować środki na wsparciu istniejącej specjalizacji.
- Należy oprzeć rozwój regionalny o istniejący „rdzeń” gałęziowo – branżowy, przy jednoczesnym elastycznym otwarciu się na pojawiające się nowe rzeczywiste możliwości.

W związku z tym oraz realizowanym modelem strategicznego rozwoju dla realizacji założonych celów strategicznych przyjęto koncentrowanie instrumentarium rozwoju na obszarach funkcjonalnych. Przy czym – zgodnie z wytycznymi KSRR i delimitacją

obszarów problemowych – dla województwa świętokrzyskiego przyjęto następujący układ regionalny Obszarów Strategicznej Interwencji. Ilustruje to mapa poniżej.

Powiat Ostrowiecki należy do obszarów tracących dotychczasowe funkcje, tzn. II kategorii Obszarów Strategicznej Interwencji o wysokim natężeniu problemów. Jednocześnie ze względu na swe znaczenie dla regionu, Ostrowiec Świętokrzyski uznany został jako jeden z ośrodków subregionalnych Województwa Świętokrzyskiego. Sytuacja taka zapewnia Powiatowi pewne preferencje w dostępie do środków finansowych UE pozwalających w sposób zintegrowany rozwiązywać problemy gospodarcze, infrastrukturalne, społeczne i przestrzenne.

II.2. Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego.

Osie priorytetowe RPOWŚ 2014-2020:

1. Oś priorytetowa 1. Innowacje i nauka.
2. Oś priorytetowa 2. Konkurencyjna gospodarka.
3. Oś priorytetowa 3. Efektywna i zielona energia.
4. Oś priorytetowa 4. Dziedzictwo naturalne i kulturowe.
5. Oś priorytetowa 5. Nowoczesna komunikacja.
6. Oś priorytetowa 6. Rozwój miast.
7. Oś priorytetowa 7. Sprawne usługi publiczne.
8. Oś priorytetowa 8. Rozwój edukacji i aktywne społeczeństwo.

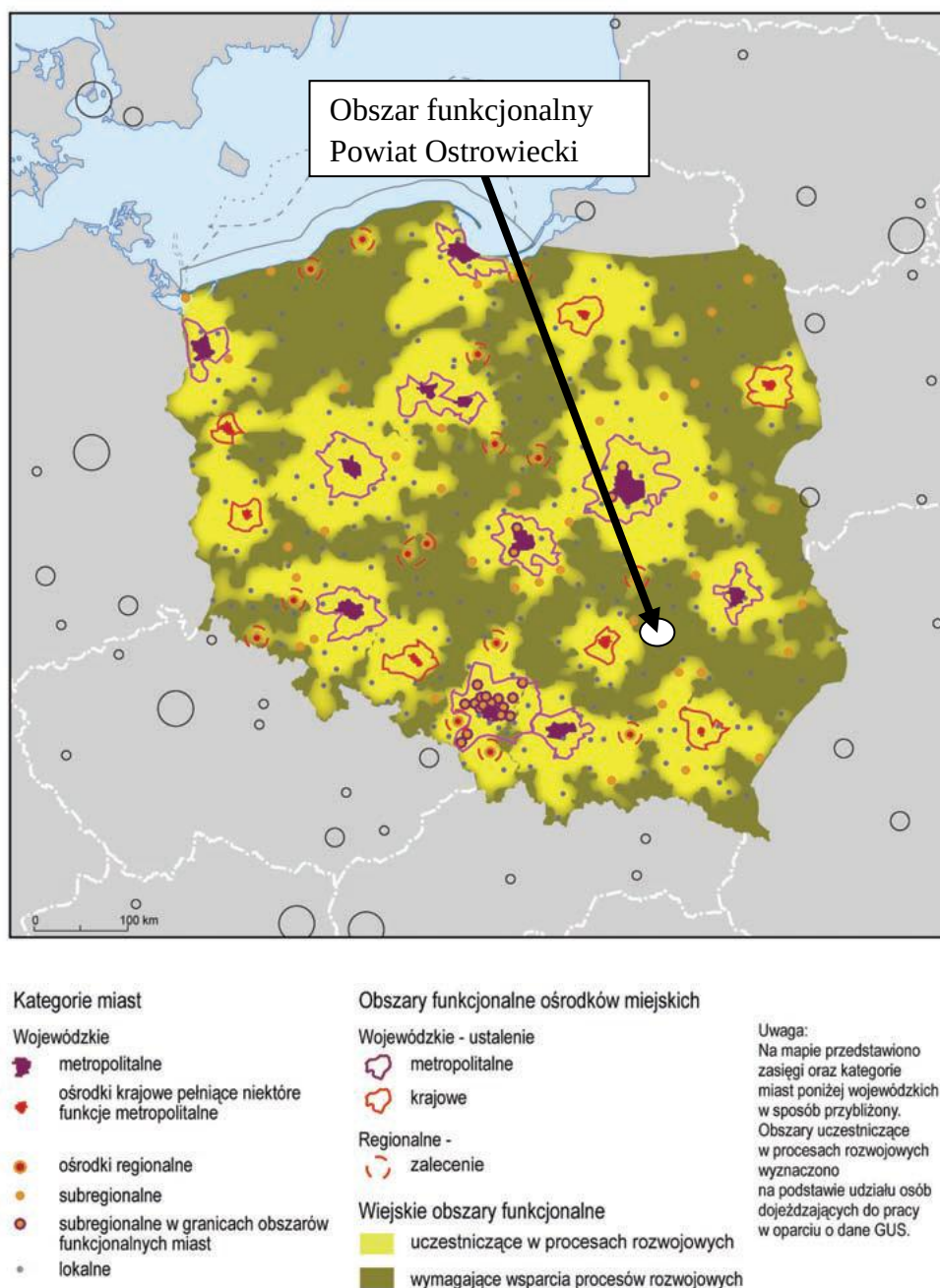
- 9. Oś priorytetowa 9. Włączenie społeczne i walka z ubóstwem.
- 10. Oś priorytetowa 10. Otwarty rynek pracy.
- 11. Oś priorytetowa 11. Pomoc Techniczna.

Strategia Zrównoważonego Rozwoju Powiatu Ostrowieckiego do roku 2020+ wpisuje się we wszystkie priorytety RPOWŚ 2014-2020.

Dodatkowo RPOWŚ 2014-2020 wskazuje na obszary funkcjonalne, podlegające specjalnej interwencji w ramach środków UE. Zgodnie z Koncepcją Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (KPZK 2030) „Miejski obszar funkcjonalny jest układem osadniczym ciągłym przestrzennie, złożonym z odrębnych administracyjnie jednostek. Obejmuje zwarty obszar miejski oraz powiązane z nim funkcjonalnie strefy zurbanizowane. Administracyjnie obszary te mogą obejmować gminy miejskie, wiejskie, i miejsko-wiejskie. Miejskie obszary funkcjonalne można podzielić na cztery podtypy: ośrodków wojewódzkich (w tym metropolitalnych), regionalnych, subregionalnych i lokalnych”⁴. Zgodnie z przyjętą delimitacją, Powiat Ostrowiecki uznany został jako subregionalny obszar funkcjonalny. Zgodnie z KPZK 2030 „Obszary funkcjonalne ośrodków subregionalnych obejmują gminy wiejskie położone w bezpośrednim sąsiedztwie tych ośrodków” i „wyznaczane są przez samorząd wojewódzki wokół miast liczących zasadniczo pomiędzy 50 a 100 tys. mieszkańców”⁵. Podział Polski na typy obszarów funkcjonalnych prezentuje poniższa mapa.

⁴ „Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030”, dokument przyjęty przez Radę Ministrów 13 grudnia 2011 roku, str.191.

⁵ Tamże, str. 194.

Źródło: *Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030, op.cit.*

W skład grupy subregionalnych obszarów funkcjonalnych „wchodzą miasta pełniące ważną rolę jako ośrodki koncentrujące funkcje gospodarcze i społeczne oraz będące miejscem dostarczania, w uzupełnieniu oferty miast wojewódzkich i regionalnych, usług publicznych istotnych z perspektywy ich mieszkańców, a również mieszkańców otaczających je obszarów wiejskich”⁶. „Wyznaczenie obszarów funkcjonalnych ośrodków subregionalnych będzie służyć tworzeniu związków funkcjonalnych z obszarami funkcjonalnymi metropolitalnymi

⁶ J.w.

i wokół ośrodków regionalnych. Dzięki temu obszary ośrodków subregionalnych będą zwiększać elastyczność swoich rynków pracy w zależności od bieżącej koniunktury gospodarczej i zwiększać swoją atrakcyjność jako miejsca zamieszkania i dostarczania usług⁷. Zgodnie z zapisami KPZK, „część ośrodków miejskich ze względu na wykształconą specjalizację związaną z produkcją przemysłową lub rozwinięte inne funkcje, np. turystyczne, jest narażona na wahania koniunkturalne, stąd konieczność identyfikowania ich problemów przez właściwe samorządy wojewódzkie”⁸. Powyższa mapa wskazuje również na przynależność obszarów wiejskich w ramach subregionalnego obszaru funkcjonalnego w ramach Powiatu Ostrowieckiego jako obszarów wymagających wsparcia procesów rozwojowych.

W KPZK 2030 oraz Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego (KSRR 2010-2020) wyodrębniono pięć typów obszarów wymagających długofalowej interwencji publicznej z poziomu krajowego realizowanej w partnerstwie z władzami samorządowymi województw i gminnymi. Są to m.in. Obszary Strategicznej Interwencji dotyczące miast tracących funkcje społeczno-gospodarcze i ich obszarów funkcjonalnych, które wymagają restrukturyzacji i rewitalizacji. Obszary te charakteryzują się wg. KPZK⁹: niskim poziomem PKB *per capita*, słabą dostępnością oraz jakością usług publicznych, małym potencjałem ośrodków miejskich, słabo rozwiniętą siecią osadniczą i zaburzoną strukturą demograficzną wywołaną m.in. migracjami ludzi młodych do największych miast w kraju i za granicę. Jednocześnie obszary funkcjonalne tracące dotychczasowe funkcje społeczne i gospodarcze charakteryzują się w wyniku przemian gospodarczych o charakterze strukturalnym oraz zmian na lokalnych rynkach zatrudnienia obniżeniem ich znaczenia gospodarczego oraz koncentracją negatywnych zjawisk społecznych i fizycznej degradacji zabudowy mieszkaniowej oraz przestrzeni miejskich. Zjawiska te wynikają z faktu niemożliwości przeprowadzenia w krótkim czasie restrukturyzacji upadających tradycyjnych gałęzi przemysłu. Obszary te wymagają „przygotowania kompleksowych planów rewitalizacji uwzględniających aspekty społeczne, gospodarcze i przestrzenne. Plany będą podstawą do prowadzenia kompleksowych działań (z poziomu kraju, regionu i gmin) na rzecz odwrócenia negatywnych trendów rozwojowych”¹⁰. Dodatkowo KPZK 2030 wyznacza jeszcze jeden typ obszarów funkcjonalnych, tzn. obszary o najniższym poziomie dostępu do dóbr i usług warunkujących możliwości rozwojowe¹¹. Są to „obszary, które charakteryzują najgorsze wskaźniki w zakresie dostępu mieszkańców do edukacji, zdrowia, usług komunalnych i kultury(...). Są to najczęściej obszary słabiej rozwijające się, naznaczone niekorzystnymi trendami demograficznymi i w małym stopniu przygotowane do uczestniczenia w procesach absorpcji innowacji płynących z największych ośrodków miejskich czy też wytworzenia własnej specjalizacji”¹². Wszystkie te wyodrębnione obszary funkcjonalne objęte są strategiczną interwencją w ramach realizowanych polityk publicznych UE, krajowych i regionalnych. Powiat Ostrowiecki uznany został w województwie świętokrzyskim za obszar strategicznej

⁷ J.w.

⁸ J.w.

⁹ J.w., str. 208

¹⁰ J.w., str.209

¹¹ J.w.

¹² J.w.

interwencji, w szczególności zaś jako obszar funkcjonalny tracący dotychczasowe funkcje społeczno-gospodarcze oraz wymagających restrukturyzacji i rewitalizacji. Takie obszary wspierane będą w sposób zindywidualizowany w ramach regionalnych programów operacyjnych.

W RPOWŚ na lata 2014-2020 wsparcie realizowane będzie poprzez dedykowane nabory wniosków w obszarach związanych z efektywnością energetyczną, rewitalizacją, infrastrukturą usług oraz edukacji, rynku pracy, włączenia społecznego. Wszystkie te wymienione obszary interwencji zawarte są w Strategii Zrównoważonego Rozwoju Powiatu Ostrowieckiego do roku 2020+.

II.3. Regionalna Strategia Innowacji Województwa Świętokrzyskiego.

Dokument określa wizję Województwa Świętokrzyskiego w roku 2025 i cele oraz instrumenty realizacji zmierzających do innowacyjnego rozwoju regionu.

Wizja Województwa w 2025 roku jest następująca:

Świętokrzyskie miejscem o wysokich kompetencjach do kreowania i rozwoju nowoczesnych rozwiązań służących gospodarce regionu i jego mieszkańcom.

W realizacji tej wizji postawiono następujące wyzwania:

- stworzenie wysokiej jakości (efektywnej i praktycznej) edukacji na potrzeby nowoczesnej gospodarki;
- dostęp do wysokiej jakości instrumentów wsparcia firm przez Instytucje Otoczenia Biznesu działających na zasadach rynkowych i przyczyniających się do konkurencyjności i uruchamiania procesów dyfuzji wiedzy do firm;
- umiejętne importowanie wiedzy poprzez inwestycje;
- uczynienie administrację efektywną, kreującą (zarządzającą) rozwój gospodarki w oparciu o wiedzę i nowe technologie we współpracy z partnerami regionalnymi;
- rozwój aktywności uczelni w kierunku kształcenia nowoczesnych kadr na potrzeby biznesu, komercjalizującymi wiedzę;
- promowanie i wspieranie współpracy firm i konieczności ustawicznego doskonalenia i rozwoju, w tym wykorzystywania najnowszej wiedzy i technologii.

SRI WŚ została zbudowana w konstrukcji: cel główny, podporządkowane mu cele operacyjne i podporządkowane im kierunki działania. Poniżej przytoczone zostaną – poza celem głównym – jedynie cele operacyjne.

Celem głównym SRI WŚ jest rozwój innowacyjnych przedsiębiorstw. Cel ten będzie realizowany poprzez następujący zestaw celów operacyjnych:

- Wysoka jakość zasobów ludzkich w regionie;
- Środowisko otwarte na innowacje;
- Kompleksowa oferta usług dla firm o wysokiej wartości dodanej;
- Specjalizacje o dużym potencjale innowacyjnym, w tym tzw. **inteligentne specjalizacje** województwa świętokrzyskiego:
 - Przemysł odlewniczo-metalowy;
 - Budownictwo;
 - Branża kongresowo – wystawiennicza;
 - Ekologiczna żywność;
 - Turystyka, w tym turystyka kulturowa, edukacyjna, geologiczna, rodzinna, sportowa, wypoczynkowa, alternatywna tzw. „zielona turystyka”, uzdrowiskowej, rehabilitacyjna, profilaktyczna, rewitalizacyjna i geriatryczna;
 - Wzornictwo;
 - Efektywne wykorzystanie energii.

Strategia Zrównoważonego Rozwoju Powiatu Ostrowieckiego do roku 2020+ uwzględnia wytyczne, cele i kierunki interwencji SRI WŚ.

II.4. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego.

W Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 wymienia się następujące obszary funkcjonalne:

- Miejskie obszary funkcjonalne: ośrodków wojewódzkich, w tym metropolitalnych (dla których obligatoryjne jest opracowanie planu i strategii); ośrodków regionalnych; ośrodków subregionalnych; ośrodków lokalnych.
- Wiejskie obszary funkcjonalne:
- Obszary funkcjonalne szczególnego zjawiska w skali makroregionalnej;
- Obszary kształtowania potencjału rozwojowego;
- Obszary funkcjonalne wymagające rozwoju nowych funkcji przy użyciu instrumentów właściwych polityce regionalnej, w tym istotne dla województwa świętokrzyskiego:
 - o najniższym stopniu rozwoju i pogarszających się perspektywach rozwojowych;
 - miasta i inne obszary tracące dotychczasowe funkcje społeczno-gospodarcze;
 - obszary o najniższym poziomie dostępu do dóbr i usług warunkujących możliwości rozwojowe.

Ważnym argumentem kształtowania polityki przestrzennego rozwoju Województwa Świętokrzyskiego jest zaliczenie niektórych miast i gmin województwa do krajowych obszarów o najniższym poziomie dostępu do dóbr i usług oraz do miast i obszarów tracących

dotychczasowe funkcje społeczno-gospodarcze. W tej grupie wskazano Ostrowiec Świętokrzyski, Skarżysko-Kamienną, Starachowice i Kielce);

Powiat Ostrowiecki w Planie został zakwalifikowany do trzech obszarów problemowych:

- północny obszar recesji przemysłowej - obszar ten jako część Staropolskiego Okręgu Przemysłowego skupiał ośrodki przemysłowe bazujące na wydobywaniu i przetwórstwie rud żelaza. Rozwijał się tu również przemysł elektromaszynowy, motoryzacyjny, metalowy, odlewniczy, cementowy, ceramiczny itd. Obecnie jest to obszar głębokiej recesji społeczno-gospodarczej z pozostałościami dawnego przemysłu w postaci wielu niezagospodarowanych terenów przemysłowych i niszczących obiektów. Aktywizacja tego obszaru powinna być ściśle powiązana z aktywizacją ośrodków miejskich, co jest uzależnione od rozwiązania następujących, głównych problemów:
 - niski poziom dostępności komunikacyjnej i atrakcyjności inwestycyjnej oraz wysoka skala zaniedbań infrastrukturalnych;
 - niedobór kompleksowej oferty terenów uzbrojonych i łatwo dostępnych pod względem własnościowym, które byłyby konkurencyjne na rynku krajowym;
 - wysoki niedobór elementów o najwyższym standardzie zagospodarowania, zwłaszcza w sektorze usług;
 - niedorozwój sektora usług społecznych, zwłaszcza kultury oraz rekreacji i wypoczynku;
 - nie w pełni wykorzystany potencjał turystyczno-rekreacyjny;
 - niewykorzystane możliwości rozwoju produkcji biopaliw na cele wytwarzania energii odnawialnej;
 - zagrożenia przestrzenne, w tym konflikty zabudowy z funkcją leśną i rekreacyjną;
 - degradacja tkanki śródmiejskiej oraz osiedli blokowisk;
 - niska aktywność gospodarcza lokalnych podmiotów;
 - wysoki poziom bezrobocia strukturalnego oraz patologie społeczne;
 - deformacja struktury wieku — starzenie się społeczeństwa;
 - wysoki ubytek mieszkańców na skutek migracji;
 - niezagospodarowane, rozległe tereny przemysłowe;
 - niska innowacyjność głównych sektorów gospodarki.
- obszar depopulacji obejmujący zdecydowaną większość miast i gmin województwa;
- obszar o najgorszej dostępności do usług - charakteryzuje się on niskim dostępem do usług komunalnych, niską dostępnością do usług zdrowia, słabym dostępem do oświaty i kultury oraz na ogół niedogodną dostępnością komunikacyjną. Stan ten implikuje niższy poziom rozwoju, negatywne procesy demograficzne oraz wywołuje kumulację problemów przestrzennych.

Ramowy układ celów i preferencji wojewódzkiej polityki przestrzennej, przedstawia się następująco¹³:

Cele podstawowe	Priorytety polityki przestrzennej (w odniesieniu do Powiatu Ostrowieckiego)
1. Wzrost konkurencyjności i innowacyjności przestrzeni gospodarczej województwa w tym szczególnie miast z myślą o wykorzystaniu lokalnych potencjałów rozwoju i dostosowaniu tej przestrzeni do rozwoju gospodarki opartej na wiedzy.	Kształtowanie warunków przestrzennych do dywersyfikacji przedsiębiorczości, rozwoju sektora MSP oraz utrwalania specjalizacji gospodarczej
	Dostosowanie zagospodarowania obszarów i stref aktywności gospodarczej do absorpcji innowacji i transferu technologii oraz rozwoju rynkowego otoczenia biznesu.
	Sprzyjanie inteligentnej współpracy sektora B+R ze środowiskiem gospodarczym drogą integracji dziedzin wiedzy, parków naukowo technologicznych i przedsiębiorstw.
	Kompleksowe wyposażanie obszarów funkcjonalnych zwłaszcza miejskich, w nowoczesną infrastrukturę komunikacyjną, techniczną i ekonomiczną, mające na celu osiągnięcie przewagi konkurencyjnej.
	Rewitalizacja zdegradowanych terenów i dzielnic przemysłowych.
	Stworzenie systemu korzystnych warunków lokalizacyjnych w atrakcyjnych dla gospodarki rynkowej strefach aktywności.
2. Formowanie policentrycznego układu osadnictwa i powiązań funkcjonalnych sieci miast, rozwijanych w ramach harmonijnych struktur obszarowych z jednoczesnym wsparciem procesów metropolizacji i działań służących wzmocnieniu więzi województwa z krajową i europejską przestrzenią gospodarczą.	Wzmocnienie powiązań funkcjonalnych (funkcje gospodarcze, B+R, społeczne, edukacyjne itd.) między głównymi ośrodkami sieci osadniczej w układzie krajowym i międzynarodowym.
	Poprawa jakości życia mieszkańców drogą zwiększania dostępności do rynków pracy i wyżej zorganizowanych usług, zwłaszcza na obszarach niedosłużonych.
	Wzrost konkurencyjności miast średnich poprzez wzmocnianie tkanki miejskiej, rewitalizację historycznych centrów oraz kształtowanie funkcji subregionalnych, sprzyjających integracji społecznej.
	Wspieranie rozwoju ośrodków peryferyjnych i pełniących funkcje miast-bram, drogą poprawy wykorzystania potencjałów endogenicznych i specyficznych walorów kulturowych.
	Niwelowanie negatywnych aspektów suburbanizacji, depopulacji oraz zaniku aktywności gospodarczej na obszarach strukturalnie słabych.

¹³ Podkreślenie wskazuje na szczególnie związki ze Strategią Zrównoważonego Rozwoju Powiatu Ostrowieckiego do roku 2020+

3. Tworzenie warunków sprzyjających rozwojowi zasobów ludzkich oraz integracji rynków pracy.	Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz małych miast z jednoczesnym tworzeniem warunków do intensyfikacji rolnictwa, zwłaszcza na obszarach najlepszych gleb.
	Poprawa dostępności do rynków pracy oraz systemu szkolnictwa zawodowego wraz z dostosowaniem tych funkcji do charakteru i specyfiki struktur osadniczych.
	Sprzysiężanie rozbudowie istniejących oraz powstawaniu nowych segmentów rynku pracy, zwłaszcza w małych miastach i na obszarach wiejskich.
	Kształtowanie optymalnych relacji: mieszkanie — usługi — praca — rekreacja i wypoczynek, w różnych skalach obszarowych.
	Zrównoważony rozwój dzielnic mieszkaniowych zapewniający: osiągnięcie wysokich standardów zagospodarowania przestrzeni publicznej, skuteczną ochronę lokalnych walorów przyrodniczo krajobrazowych oraz realizację potrzeb sektora budownictwa socjalnego.
	Tworzenie warunków do wzrostu potencjału kadrowego nauki i sektora badawczo-rozwojowego oraz poprawy dostępności do funkcji B+R w ośrodkach powiatowych.
	Wsparcie działań, służących ograniczaniu depopulacji oraz emigracji młodych wykształconych osób, zwłaszcza z obszarów stagnacji, m.in. drogą odbudowy lokalnych rynków pracy.
4. Ochrona i racjonalne zagospodarowanie zasobów przyrodniczych i dóbr kultury, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju	Zapewnienie ciągłości i spójności przestrzennej systemu obszarów chronionych i powiązań ekologicznych, w tym funkcjonowania sieci ekologicznej Natura 2000.
	Ochrona i racjonalne wykorzystanie zasobów środowiska przyrodniczego (gleb, wód, powietrza, kopalin i lasów) stwarzające warunki zrównoważonego rozwoju regionu.
	Wzrost lesistości, zwłaszcza na obszarach wododziałowych, zagrożonych erozją oraz w obrębie lądowych korytarzy ekologicznych
	Przywracanie równowagi przyrodniczej na obszarach zdegradowanych
	Rozwój komunalnej infrastruktury ochrony środowiska
	Minimalizacja zagrożenia hałasem w miastach i w sąsiedztwie dróg o dużym natężeniu ruchu pojazdów
	Osiągnięcie europejskich standardów ochrony zasobów wód, bezpieczeństwa powodziowego oraz racjonalnego korzystania z tych zasobów
	Ochrona zasobów dziedzictwa kulturowego oraz racjonalne wkomponowanie zabytków w przestrzeń turystyczną

5.Kształtowanie systemów infrastruktury technicznej i społecznej w aspekcie poprawy dostępności i spójności przestrzennej oraz osiągnięcia wysokiego standardu świadczenia usług	Stworzenie zintegrowanego systemu transportowego łączącego województwo z europejską siecią TEN-T oraz stałej komunikacji lotniczej.
	Poprawa dostępności komunikacyjnej wewnątrz obszarów funkcjonalnych poprzez podniesienie standardów technicznych dróg, budowę systemu obwodnic i bezkolizyjnych skrzyżowań.
	Rozbudowa sieci drogowej w regionach niedosłużonych komunikacyjnie oraz realizacja dodatkowych przepraw mostowych na głównych rzekach województwa.
	Osiągnięcie standardów unijnych w gospodarowaniu odpadami.
	Rozwój systemów teleinformatycznych — w tym szczególnie szerokopasmowego dostępu do Internetu oraz zintegrowanej platformy usług elektronicznych.
	Zapewnienie wysokiego standardu dostępności do usług publicznych we wszystkich skalach obszarowych.
6.Zwiększenie odporności struktur przestrzennych na zagrożenia oraz poprawa bezpieczeństwa publicznego	Kształtowanie struktur funkcjonalnych sprzyjających dekoncentracji ludności oraz miejsc pracy i usług, zwiększeniu substytucyjności systemów infrastruktury, zwiększeniu obszarów zielonych oraz poprawie odporności na skutki klęsk żywiołowych.
	Podniesienie skuteczności ochrony przed powodzią i skutkami suszy.
	Minimalizacja zagrożenia osuwaniem się mas ziemnych.
	Stworzenie nowoczesnych, niezawodnych systemów infrastruktury energetycznej oraz zwiększenie produkcji energii ze źródeł odnawialnych.
	Zapobieganie powstawaniu poważnych awarii przemysłowych.
7.Przywrócenie i utrwalenie ładu przestrzennego	Preferencje dla regeneracji zabudowy, powtórne zagospodarowanie terenów.
	Zachowanie tzw. zielonych pierścieni w funkcjonalnych obszarach miejskich

Szczególnym zadaniem samorządu województwa będzie uformowanie systemu korzystnych warunków terenowych, tworzonych z myślą o uzyskaniu przewagi konkurencyjnej i przyciągnięciu różnych inwestorów. System ten winien być równolegle ukierunkowywany na:

- wzmocnienie aktywności lokalnych podmiotów gospodarczych oraz inicjowanie i wsparcie zadań podejmowanych „dla wspólnego dobra” w ramach partnerstwa publiczno-prywatnego;
- budowaniu przewagi konkurencyjnej obszarów i stref aktywności gospodarczej poprzez kompleksowe przygotowanie terenów, uwzględniające zarówno łatwą

dostępność transportową oraz wcześniejszy wykup i uzbrojenie techniczne terenów, jak też stworzenie atrakcyjnego otoczenia rynkowego tych obszarów (ośrodki badawczo-rozwojowe, placówki obsługi finansowej i doradczo-szkoleniowe, usługi o wysokim standardzie, czyste środowisko, atrakcyjne warunki zamieszkania i dojazdu do pracy itp.).

Podobszar recesji przestarzałej bazy przemysłowej

Obejmuje północny obszar zurbanizowany, w tym miasta, które utraciły funkcje społeczno-gospodarcze, o potencjalnie wysokiej innowacyjności i aktywności społeczno-gospodarczej.

Obszar ten wymaga obecnie zakończenia trudnych procesów restrukturyzacji i rewitalizacji oraz uformowania nowego konkurencyjnego systemu stref i obszarów aktywności rynkowej, mogących skuteczniej przyciągać kapitał zewnętrzny. Wraz z dywersyfikacją struktury gospodarczej konieczna jest poprawa standardów cywilizacyjnych, w tym zwłaszcza warunków komunikacyjnych oraz dostępności do wyżej zorganizowanych usług.

Cel główny regionalnej polityki przestrzennej w tym zakresie to unowocześnienie struktury przestrzennej bazy przemysłowej w aspekcie podniesienia atrakcyjności inwestycyjnej tego obszaru, harmonizacji osadnictwa z systemem transportowym i poszanowania zasad ekorozwoju.

Zasady gospodarowania przestrzenią w ramach tego celu:

- koncentracja funkcji osiedleńczych w ośrodkach węzłowych aglomeracji z jednoczesnym zminimalizowaniem obudowy głównych korytarzy transportowych oraz terenów pełniących funkcje publiczne (zbiorników wodnych, obiektów i terenów rekreacyjnych, obszarów pełniących funkcje turystyczne i przyrodniczo-krajobrazowe itp.);
- znacząca poprawa dostępności komunikacyjnej (wewnętrznej i zewnętrznej) ze szczególnym uwzględnieniem obszarów i stref aktywności gospodarczej, centrów usługowych oraz rewitalizowanych centrów miast;
- kształtowanie systemu wielofunkcyjnych ośrodków satelitarnych i osiedli skupiających funkcje mieszkaniowe oraz usługowo-produkcyjne o niewielkiej uciążliwości;
- oszczędne gospodarowanie przestrzenią (preferencje dla uzupełnień zabudowy na obszarach istniejącego zainwestowania oraz otwierania nowych terenów inwestycyjnych tylko w przypadku uzasadnionych potrzeb);
- wysoka dbałość o przestrzeń zabytkową, a szczególnie obszary zabytków dawnego przemysłu, symbole historyczne i miejsca pamięci narodowej, które powinny być lepiej wyeksponowane i wkomponowane w przestrzeń turystyczną;
- promowanie rozwiązań przestrzenno-estetycznych sprzyjających wzmacnianiu społecznej tożsamości oraz identyfikacji mieszkańców z najbliższym otoczeniem;
- minimalizacja konfliktów ze środowiskiem przyrodniczo-krajobrazowym ze szczególnym uwzględnieniem środowiska leśnego i dolin rzecznych.

Główne kierunki regionalnej polityki przestrzennej:

- określenie docelowego modelu nadrzędnego układu transportowego, zapewniającego dobrą dostępność do sieci TEN-T i stolicy województwa ze wszystkich ośrodków obszaru z jednoczesnym unowocześnieniem systemu komunikacji publicznej;
- stworzenie atrakcyjnego pod względem lokalizacyjnym systemu stref i obszarów aktywności gospodarczej, odpowiadającego potrzebom różnych inwestorów w połączeniu z rewitalizacją i zagospodarowaniem niewykorzystanych terenów przemysłowo-składowych;
- ukształtowanie efektywnego i komplementarnego systemu innowacji oraz rynkowego otoczenia biznesu, dostosowanego do specjalizacji gospodarczej oraz powiązań kooperacyjnych na tym obszarze;
- formowanie stref centralnych miast poprzez: rewitalizację śródmieść, w tym przestrzeni publicznych oraz właściwą ochronę i ekspozycję lokalnych symboli, dominant przestrzennych oraz tradycyjnych elementów środowiska miejskiego (zabytkowe dzielnice, układy urbanistyczne i budynki, parki miejskie i tropy zielone, osie i panoramy widokowe itp.);
- ochrona i udostępnianie bogatego dziedzictwa kulturowego ze szczególnym uwzględnieniem zespołów i obiektów historycznych utwierdzających ciągłość wielkoobszarowych tradycji przemysłowych i patriotycznych tych obszarów;
- kształtowanie systemu korzystnych warunków zamieszkania i wypoczynku oraz dojazdu do miejsca pracy, które mogłyby skłaniać do osiedlania się i podejmowania działalności gospodarczej w pożądanym strefach i obszarach rozwoju osadnictwa;
- wypracowanie nowych, bardziej atrakcyjnych form koegzystencji nowych układów zabudowy ze środowiskiem przyrodniczym i kulturowym, a zwłaszcza dawniejszymi układami ruralistycznymi i postindustrialnymi;
- efektywne zapobieganie skutkom katastrof i klęsk żywiołowych oraz respektowanie zasad bezpieczeństwa publicznego w architekturze i urbanistyce.

Pozostałe ogniwa systemu osadnictwa o znaczeniu ponadlokalnym:

Ośrodki subregionalne.

Są to wielofunkcyjne ośrodki dyspozycyjno-usługowe stanowiące podstawowe ogniwo stabilizacji systemu osadnictwa.

Cel polityki wojewódzkiej: wzmocnienie funkcji subregionalnych tych ośrodków i uzupełnianie ich regionalnymi, prowadzące do zwiększenia spójności gospodarczej, społecznej i instytucjonalnej z bezpośrednim obszarem obsługi oraz dyfuzji czynników rozwojowych na dalsze otoczenie funkcjonalne.

Regionalne kryteria polityki przestrzennej:

- dążenie do osiągnięcia regionalnego i krajowego standardu usług publicznych i komercyjnych, w tym szczególnie: szkolnictwa wyższego i kultury, zaplecza naukowobadawczego i innowacyjności oraz otoczenia rynkowego biznesu (finanse, informacja, doradztwo, szkolenia) w nawiązaniu do specyfiki obszaru obsługi oraz tradycyjnych związków funkcjonalnych;
- wysoka dbałość o strefy centralne miast, w tym zwłaszcza zabytkowe układy i zespoły urbanistyczne, symbole i miejsca pamięci narodowej, a także obiekty i tereny kształtujące regionalną tożsamość kulturową;
- otwarcie na rozwój funkcji turystycznej, rozwijanej w oparciu o miejscowe atrakcje i inicjatywy społeczne;
- wysoki standard terenów zabudowy osiedlowej, zabezpieczonych w pełny zakres usług publicznych i komunalnych;
- wsparcie działań służących wzmocnieniu więzi mieszkańców osiedli peryferyjnych z ośrodkiem centralnym.

Nadrzędnym zadaniem polityki będzie ukształtowanie spójnego systemu ponadlokalnych ośrodków koncentrujących funkcje gospodarcze i społeczne, które spełniałyby rolę węzłów skupiających sieć powiązań społeczno-gospodarczych oraz centrów wymiany informacji, wiedzy, towarów i usług w ramach powiększającego się obszaru obsługi. Działania te winny umożliwić lepszą dostępność do rynków pracy i wyżej zorganizowanych usług, jak również zapewnić odczuwalną poprawę jakości przestrzeni miejskiej oraz warunków zamieszkiwania i wypoczynku. Jako priorytetowe w tym zakresie przyjmuje się następujące kierunki działań:

- poprawa wewnątrzregionalnej dostępności komunikacyjnej zarówno do ośrodków subregionalnych, jak i obszarów wiejskich, a także terenów o specyficznym potencjale (turystycznym, środowiskowym, kulturowym itp.) poprzez rozbudowę infrastruktury, a także poprzez rozwój transportu publicznego;
- ukształtowanie regionalnej bazy szkolnictwa wyższego, zaplecza naukowobadawczego i otoczenia rynkowego biznesu w dostosowaniu do charakteru i specyfiki rejonu obsługi;
- stworzenie spójnego systemu korzystnych warunków terenowych dla przyciągnięcia kapitału inwestycyjnego w całym obszarze oddziaływania;
- budowa i modernizacja infrastruktury technicznej zapewniającej lokalizację przedsiębiorstw wykorzystujących lokalny potencjał specjalizacji gospodarczej;
- kształtowanie warunków do integracji rynków pracy i podnoszenia kwalifikacji zawodowych zasobów ludzkich;
- wspieranie lokalizacji, rozwoju i efektywności działania instytucji wspomagających rynek pracy, rozwój kapitału ludzkiego, poprawę jakości usług około biznesowych, rozwój funkcji turystycznych i administracyjnych w ponadlokalnym obszarze oddziaływania;
- rewitalizacja stref centralnych oraz zdegradowanych obszarów miejskich, obszarów przemysłowych i powojaskowych;
- rewaloryzacja obiektów użyteczności publicznej;

- podtrzymywanie i wzmacnianie więzi etnicznych i kulturowych z historycznym obszarem oddziaływania;
- zapobieganie żywiołowej suburbanizacji terenów podmiejskich i powstawaniu osiedli nie spełniających obowiązujących standardów i norm urbanistycznych.

Polityka zagospodarowania miast i obszarów funkcjonalnych ośrodków miejskich.

Działania w tym zakresie zostaną ukierunkowane na wzmocnienie obszaru funkcjonalnego Kielc oraz ośrodków subregionalnych stanowiących ponadlokalne centra rozwoju. Będą one wspierane w zakresie integracji przestrzennej i społeczno-gospodarczej, zwiększenia atrakcyjności inwestycyjnej, oraz rozwoju innowacyjności i otoczenia biznesu. Ważnym kierunkiem wsparcia mniejszych ośrodków lokalnych będzie wzbogacanie oferty wysokiej jakości usług, zwłaszcza bazujących na lokalnej specyfice i tradycjach kulturowych, oraz poprawa dostępności do rynków pracy.

Cel polityki wojewódzkiej to wzmacnianie zdolności miast i obszarów zurbanizowanych do kreowania wzrostu gospodarczego i tworzenia miejsc pracy oraz poprawa jakości życia mieszkańców.

Wiodące zasady gospodarowania przestrzenią:

- znacząca poprawa dostępności komunikacyjnej zarówno w skali regionalnej, jak i krajowej;
- racjonalne kształtowanie przestrzeni, w tym przeciwdziałanie suburbanizacji;
- promowanie przedsiębiorczości, innowacji i gospodarki opartej na wiedzy;
- promowanie współpracy miast;
- niwelowanie dysproporcji między obszarami miast i grupami społecznymi.

Kierunki wsparcia samorządu województwa:

- rewitalizacja terenów poprzemysłowych i odnowa przestrzeni publicznej;
- aktywne zarządzanie obszarem wspólnym między strefą miejską, a wiejską poprzez skoordynowanie działań władz miejskich, wiejskich i regionalnych;
- wspieranie inicjatyw mających na celu stworzenie sieci wymiany doświadczeń pomiędzy miastami w zakresie zarządzania rozwojem obszarów miejskich w skali krajowej i europejskiej;
- poprawa dostępności komunikacyjnej poprzez budowę, rozbudowę i modernizację infrastruktury komunikacyjnej zapewniającej dostęp do sieci TEN-T, lotnisk w kraju i Europie; rozwijanie oferty wysokiej jakości usług, szczególnie w zakresie edukacji na poziomie średnim i wyższym, ochrony zdrowia i kultury;
- rozwój funkcji miejskich w małych miastach obsługujących obszary wiejskie;
- inwestycje związane z ochroną środowiska;

- aktywne włączenie sektora prywatnego, lokalnej ludności i organizacji pozarządowych oraz władz szczebla lokalnego, regionalnego i krajowego w planowanie, rozwój obszarów miejskich.

Ochrona krajobrazu

Wspomniano tu obszar doliny rzeki Kamiennej, dla którego w przeszłości opracowano dokumentację wskazując go jednocześnie, jako projektowany Park Kulturowy Doliny Rzeki Kamiennej.

Kierunki rozwoju systemu infrastruktury społecznej

1. Oświata i nauka

Kierunki polityki przestrzennej:

- rozbudowa bazy dydaktycznej i socjalnej szkolnictwa wyższego, w tym zwłaszcza uniwersyteckiego w Kielcach oraz sieci szkół wyższych (względnie ich filii) w ośrodkach regionalnych i subregionalnych ze wsparciem inicjatyw lokalizacyjnych w obszarze województwa dla głównych uczelni krajowych;
- wsparcie inicjatyw konsolidacyjnych uczelni z sektorem przemysłu (centra badawczo-rozwojowe, konsorcja naukowo-przemysłowe, inicjatywy klastrowe, itp.);
- tworzenie warunków do wzrostu zaangażowania ośrodków akademickich w kształtowanie regionalnego kapitału intelektualnego oraz wsparcie w budowaniu prestiżu uczelni wyższych województwa na rynku usług edukacyjnych;
- poszerzenie oferty kształcenia na poziomie wyższym o kierunki deficytowe;
- dywersyfikacja kierunków kształcenia na poziomie regionalnym i subregionalnym z jednoczesnym dostosowywaniem struktury tych kierunków do lokalnej specjalizacji gospodarczej i potrzeb rynku pracy — wsparcie innowacyjnych form kształcenia (e-edukacja);
- rozwój centrów kształcenia ustawicznego przede wszystkim na podobszarze recesji przestarzałej bazy przemysłowej oraz w ośrodkach subregionalnych, wsparcie dla działań realizowanych w ramach programów pomocowych;
- zwiększenie dostępności do systemu szkoleń służących przekwalifikowaniu lub zdobyciu nowych umiejętności zawodowych na poziomie ponadlokalnym szczególnie dla osób bezrobotnych o niskich umiejętnościach, młodzieży pochodzącej z rodzin najuboższych i peryferyjnych obszarów wiejskich oraz innych osób znajdujących się w szczególnie niekorzystnych warunkach na rynku pracy;
- stworzenie sprzyjających warunków przestrzennych i systemu zachęt do zamieszkania i rozwoju kariery młodym kadrom naukowym w ośrodkach rozwijających bazę szkolnictwa wyższego i zawodowego.

Opieka zdrowotna i społeczna

Kierunki polityki przestrzennej:

- rozbudowa i doposażenie wiodących placówek specjalistycznej opieki zdrowotnej w aspekcie uzyskania metropolitalnych i krajowych standardów obsługi;
- wsparcie systemu szpitalnictwa samorządu powiatowego w dostosowaniu do warunków rynkowych;
- kompleksowa rozbudowa systemu placówek ambulatoryjnej opieki zdrowotnej (zarówno podstawowej, jak i specjalistycznej), drogą tworzenia nowych placówek względnie ich filii na obszarach niedoinwestowanych, doposażenie w nowoczesną aparaturę diagnostycznoterapeutyczną oraz rozbudowę bazy lokalowej dla lekarzy rodzinnych;
- tworzenie warunków do rozwoju usług komercyjnych, zwłaszcza w segmentach deficytowych i wymagających dużych nakładów finansowych; zapewnienie warunków przestrzennych do organizacji profilaktyki prozdrowotnej oraz promocji zdrowego i aktywnego stylu życia;
- integracja przestrzenna inicjatyw mających na celu przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i patologiom;
- rozbudowa i modernizacja placówek i obiektów pomocy społecznej;
- tworzenie warunków do wdrożenia kompleksowych programów wspierania rodziny;
- rozbudowa i modernizacja obiektów związanych z bezpieczeństwem publicznym i ratownictwem medycznym.

Kultura, sport i rekreacja

Kierunki polityki przestrzennej:

- wzmocnienie roli Kielc oraz ośrodków subregionalnych jako wiodących ośrodków życia społecznego i kulturalnego regionu poprzez rozbudowę bazy usługowej o wysokim standardzie oraz zwiększanie liczby imprez artystycznych o zasięgu krajowym i międzynarodowym (w oparciu o współpracę z innymi ośrodkami w kraju i za granicą), a także szerszą promocję;
- zwiększenie roli ośrodków powiatowych jako ponadlokalnych centrów kultury, sportu i rekreacji, które winny osiągnąć regionalny standard obsługi;
- sprzyjanie organizacji działalności sportowej na poziomie krajowym w ośrodkach, posiadających najkorzystniejsze warunki rozwoju różnych dyscyplin sportu wyczynowego;
- uzupełnianie i rozbudowa sieci podstawowych placówek kultury oraz sportu i rekreacji w aspekcie poprawy dostępności do tych usług z obszarów niedosłużonych;
- rozwijanie różnorodnych form upowszechniania i krzewienia kultury na obszarze całego województwa poprzez wspieranie placówek i ośrodków upowszechniania kultury i edukacji regionalnej, wykazujących odpowiednią aktywność;

- promocja działalności kulturalnej, w szczególności nawiązującej do kultury źródłowej, oraz działalności sportowej w środowisku wiejskim.

Poprawa jakości zasobów ludzkich

Do najważniejszych kierunków działań przestrzennych służących integracji lokalnych rynków zalicza się:

- na obszarach wiejskich — stworzenie podstaw przestrzennych rozwoju wielofunkcyjnego, ukierunkowanego na przebudowę wiejskiego rynku pracy i przesunięcie zasobów ludzkich z produkcji rolnej do jej otoczenia oraz pozarolniczych działów gospodarki, poprzez:
 - stworzenie lokalnego systemu korzystnych warunków terenowych i ekonomicznych oraz organizacyjnych dla rozwoju przedsiębiorczości generującej wzrost zatrudnienia;
 - wskazanie atrakcyjnej (według kryteriów rynkowych) oferty terenów pod różnego rodzaju przedsiębiorczość, zwłaszcza opartą o lokalne potencjały i zasoby;
 - sprzyjanie lokalnym inicjatywom gospodarczym poprzez wzmacnianie obsługi komunikacyjnej i uzbrojenie techniczne terenów i stref o największym potencjale rozwoju aktywności rynkowej;
 - zapewnienie warunków przestrzennych do rozwoju istniejących i powstawania nowych segmentów rynku pracy (przestrzenne i strukturalne równoważenie tego rynku);
 - tworzenie i upowszechnianie rozwiązań przestrzennych zmierzających do uelastycznienia rynku pracy, adaptacyjności pracowników i zwiększenia mobilności zawodowej mieszkańców;
 - znaczące wsparcie lokalnych służb zatrudnienia i innych instytucji wspomagających rozwój rynku pracy;
 - aktywizację nowych segmentów rynku na rzecz ochrony środowiska oraz zachowanie zabytków i kultury źródłowej wsi (np.: tworzenie „zielonych miejsc pracy”, kultywowanie tradycji ludowej, itp.);
 - wdrażanie programów aktywizacji zawodowej dla bezrobotnych oraz wspieranie powrotów na rynek pracy;
 - wsparcie działań służących poprawie dostępności do systemu edukacji zawodowej;
- na obszarach miast — tworzenie warunków przestrzennych do rozwoju i dywersyfikacji miejskich rynków pracy, zwłaszcza w innowacyjnych sektorach gospodarki i usługach produkcyjnych, co wymaga podjęcia następujących działań przestrzennych:
 - stworzenia korzystnych warunków przestrzennych dla rozwoju potencjału kadrowego nauki i sektora badawczo-rozwojowego w stolicy województwa oraz w ośrodkach subregionalnych;

- dostosowania systemu edukacji do potrzeb ponadlokalnych rynków pracy (stosownie do rangi ośrodka miejskiego w wojewódzkim systemie osadnictwa);
- poprawy dostępności rynku pracy poprzez rozbudowę i unowocześnienie infrastruktury komunikacyjnej ułatwiającej dojazdy do terenów przedsiębiorczości oraz nowych stref aktywności gospodarczej;
- stworzenia systemu zachęt wspierających mobilność mieszkańców na rynku pracy — aktywizowanie poprzez umożliwienie podnoszenia kwalifikacji, informację zawodową, pośrednictwo pracy, szkolenia oraz budowę systemu kształcenia ustawicznego, a także zapewnienie wzrostu zasobów mieszkań i przygotowanie terenów do osiedlania się i rozwoju przedsiębiorczości dla ludności chcącej emigrować ze wsi do miast;
- wsparcia tworzenia trwałych miejsc pracy w nowych dziedzinach usług rynkowych (otoczenie rynkowe biznesu, transfer wiedzy i innowacji, obsługa systemów teleinformatycznych), jak również w tradycyjnych sektorach gospodarki posiadających największe perspektywy rozwoju np.: budownictwie, przetwórstwie rolno-spożywczym, handlu i gastronomii, hotelarstwie, obsłudze ruchu turystycznego itp.;
- sprzyjania działaniom służącym wzmocnieniu usług rynku pracy — zapewnienie spójności instytucjonalnej różnych podmiotów działających na tym rynku;
- wspierania rynku pracy dla kobiet umożliwiającego łączenie przez nie ról rodzinnych i zawodowych oraz różnorodnych form aktywności osób niepełnosprawnych i w wieku emerytalnym;
- planowania rozwoju rynku pracy z uwzględnieniem potrzeb obszaru oddziaływania ośrodka miejskiego.

Kierunki rozwoju bazy ekonomicznej oraz obszarów wydobycia surowców mineralnych

Baza ekonomiczna

Cel warunkujący: Kształtowanie warunków przestrzennych do dywersyfikacji przedsiębiorczości, rozwoju sektora MSP oraz inteligentnych specjalizacji gospodarczych.

Realizacja powyższego celu powinna zatem polegać na:

- racjonalnym wykorzystaniu zasobów regionu oraz kształtowaniu inteligentnych specjalizacji regionalnych w gospodarce, poprzez m.in.:
 - tworzenie warunków przestrzennych dla rozwoju inteligentnych specjalizacji gospodarczych (odlewniczo-metalowej dla podobszaru recesji przestarzałej bazy przemysłowej w pasie od Końskich po Ostrowiec Św.),
 - tworzenie warunków dla rozwoju skupisk współpracujących przedsiębiorstw (klastrów) w inteligentnych dla regionu specjalizacjach;

- tworzenie warunków przestrzennych dla rozwoju rzemiosła regionalnego oraz kreowania produktów i marek regionalnych;
- tworzeniu warunków przestrzennych dla dywersyfikacji funkcji gospodarczych subregionalnych ośrodków wzrostu, w tym:
 - preferencje dla rozwoju przemysłów o dużym zaawansowaniu technologicznym, zdolnych konkurować na rynku europejskim;
 - tworzenie warunków do rozwoju kooperacji przemysłowej (klastry);
 - rozwój sektora usług rynkowych;
 - rozwój instytucji i usług otoczenia biznesu;
- tworzeniu warunków przestrzennych dla wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich umożliwiającego przechodzenie ludności wiejskiej do zawodów pozarolniczych, w tym:
 - wzmocnienie przetwórstwa rolno-spożywczego;
 - różnicowanie działalności gospodarczej na wsi przy wykorzystaniu lokalnych potencjałów (rzemiosło, usługi);
- wsparciu sektora MSP, poprzez tworzenie warunków przestrzennych dla rozwoju instytucji otoczenia biznesu pomagających w założeniu, prowadzeniu i podnoszeniu innowacyjności działalności gospodarczej.

Stworzenie systemu korzystnych warunków lokalizacyjnych poprzez modernizację i kompleksowe wyposażanie obszarów aktywności w nowoczesną infrastrukturę komunikacyjną, techniczną i ekonomiczną, zwłaszcza w atrakcyjnych dla gospodarki rynkowej węzłach, pasmach i strefach aktywności gospodarczej.

Kierunki polityki przestrzennej:

- zwiększenie zewnętrznej dostępności komunikacyjnej i poprawa wewnętrznych powiązań transportowych;
- restrukturyzację technologiczną przestarzałej bazy przemysłowej oraz dywersyfikację struktury przemysłu, zwłaszcza na obszarach monokultury przemysłowej z wysokim udziałem gałęzi tradycyjnych;
- stworzenie systemu korzystnych warunków lokalizacyjnych w atrakcyjnych dla gospodarki rynkowej węzłach, pasmach i strefach aktywności;
- zwiększenie inwestycji w poprawę jakości środowiska.

Kierunki rozwoju turystyki i rekreacji

Ogólne kierunki zagospodarowania turystyczno-rekreacyjnego:

- podejmowanie przez samorządy lokalne i regionalne skoordynowanych wzajemnie działań, mających na celu zagospodarowanie i rozpropagowanie walorów turystycznych województwa;

- odpowiednie eksponowanie i zagospodarowanie turystyczne walorów przyrodniczych i kulturowych w połączeniu ze wzmożoną ich ochroną;
- znaczące zwiększenie ilości zbiorników wodnych przeznaczonych na cele rekreacyjne poprzez zagospodarowanie istniejących i budowę nowych zbiorników o funkcji turystycznej;
- tworzenie preferencyjnych warunków do rozwoju i funkcjonowania „gospodarki turystycznej” w strefach zagospodarowania turystycznego;
- kreowanie urozmaiconej oferty turystycznej i rekreacyjnej, dostosowanej do miejscowych warunków;
- zwiększenie dostępności atrakcji turystycznych i otwarcia miast na turystykę;
- rekultywacja obszarów zdegradowanych pod kątem wykorzystania rekreacyjnego;
- doposażenie w odpowiednią infrastrukturę turystyczną i techniczną ośrodków i rejonów turystyczno-rekreacyjnych;
- poprawa stanu technicznego istniejących urządzeń i obiektów turystyczno-rekreacyjnych;
- wskazanie obszarów, na których agro- i ekoturystyka stanowią będą wiodący czynnik aktywizacji gospodarczej i społecznej;
- wyznaczenie i oznakowanie tras rowerowych oraz tras dla narciarstwa biegowego, szczególnie w strefach wypoczynku podmiejskiego oraz łączących poszczególne rejon turystyczno-rekreacyjne;
- tworzenie sieci zintegrowanych punktów obsługi i informacji turystycznej, bazy noclegowo-gastronomicznej w centrach turystyczno-rekreacyjnych, a także wzdłuż tranzytowych oraz turystycznych tras samochodowych;
- niwelacja dysproporcji w rozmieszczeniu i standardzie bazy noclegowej z jednoczesnym dopasowaniem struktury tej bazy do specyfiki poszczególnych rejonów turystycznych;
- doposażenie istniejących szlaków kajakowych m.in. na Kamiennej poprzez budowę i modernizację towarzyszącej infrastruktury.

Rejon Doliny Kamiennej

Obejmuje północną i północno-wschodnią część województwa, od Bałtowa do Bliżyna. Biorąc pod uwagę lokalizację miejsc noclegowych w ośrodkach miejskich oraz zurbanizowany charakter Doliny Kamiennej, tereny te predysponowane są do rozwoju turystyki objazdowej i wypoczynku sobotnio-niedzielnego oraz na niektórych terenach agroturystyki. W tej części województwa znajduje się kilka wyróżniających się ośrodków turystyczno-rekreacyjnych m.in. Ostrowiec Świętokrzyski, Krzemionki, Bałtów, a także proponowanych do rozwoju tej funkcji Ćmielów.

Priorytety polityki przestrzennej:

- wyznaczenie i zagospodarowanie stref wypoczynku podmiejskiego i weekendowego;

- wyznaczenie i oznakowanie kolejnych tras i ścieżek rowerowych oraz tras dla narciarstwa biegowego i zjazdowego;
- oznakowanie i budowa infrastruktury obsługującej szlak kajakowy na Kamiennej;
- zagospodarowanie pieszych szlaków turystycznych poprzez wyznaczenie miejsc do odpoczynku, organizację punktów widokowych, oznakowanie atrakcji turystycznych itp.;
- wyeksponowanie turystyczne zabytków kultury przemysłowej.

Kierunki rozwoju systemu transportowego i komunikacji¹⁴

Główne kierunki kształtowania sieci drogowej:

- droga nr 9 — łącząca centralną Polskę z Europą południową, do przebudowy na dwujezdniową drogę klasy GP z budową obwodnicy Ostrowca Świętokrzyskiego i Opatowa;
- modernizacja i rozbudowa dróg nr 751, 754 w Ostrowcu Świętokrzyskim.

Rekomendacje do dokumentów krajowych, w tym do aktualizacji KPZK 2030

W ramach poszczególnych dziedzin zagospodarowania przestrzennego autorzy PZP WŚ zawnioskowali o uwzględnienie:

- północnego obszaru województwa wraz z rejonem Radomia w woj. mazowieckim oraz Przedborza, Radomska i Opoczna w woj. Łódzkim – obszar ten wymaga wsparcia krajowego w zakresie m.in.: restrukturyzacji dawnych ośrodków przemysłowo-osadniczych, tracących swoje funkcje, rozwoju systemu stref ekonomicznych i ponadregionalnych inicjatyw klastrowych;
- usprawnienia powiązań komunikacyjnych ośrodków miejsko-przemysłowych nad rzeką Kamienną poprzez: przebudowę dróg krajowych nr 42 i nr 9 (odcinek Brody — Opatów) do klasy GP oraz modernizacji linii kolejowej nr 25 w celu wykreowania międzyregionalnego korytarza transportowego Radomsko — Lublin (Zamość) oraz aktywizacji gospodarczej terenów przygranicznych województw mazowieckiego i świętokrzyskiego, objętych recesją strukturalną;
- nominacji na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO:
 - Pomnika historii „Krzemionki”;
 - obiektów i obszarów o znaczeniu ponadregionalnym, w tym zabytków dawnego przemysłu i techniki i obszaru proponowanego Parku Kulturowego Doliny Rzeki Kamiennej.

¹⁴ Plan Zrównoważonego Rozwoju Publicznego Transportu Zbiorowego Województwa Świętokrzyskiego.

Opisane tu kierunki zagospodarowania przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego ze szczególnym uwzględnieniem Powiatu Ostrowieckiego zostały uwzględnione w Strategii Zrównoważonego Rozwoju Powiatu Ostrowieckiego do roku 2020+.

III. Diagnoza

III.1. Analiza stanu Powiatu Ostrowieckiego

Analiza stanu Powiatu Ostrowieckiego została opracowana na podstawie danych statystycznych dostępnych za pośrednictwem GUS – Bank Danych Lokalnych oraz danych pozyskanych ze Starostwa Powiatowego w Ostrowcu Świętokrzyskim. Dane statystyczne uzupełnione zostały innymi źródłami informacji pozwalającymi dokonać charakterystyki Powiatu w okresie 5 lat (przedział czasowy analizy to lata 2010-2015). Niestety ze względu na różne momenty przygotowywania przez GUS zestawień statystycznych, nie zawsze udało się objąć analizą rok bieżący, a nawet 2014. Bez względu na to, obserwowanie zjawisk społecznych i gospodarczych w dłuższym okresie czasu pozwala zaobserwować istniejące bądź też pojawiające się tendencje. Analiza poniższa jest obrazem statystycznym Powiatu na dzień 31.12 2014 roku i może być traktowana jako wskazanie zasadniczych elementów mających wpływ na rozwój Powiatu poprzez dane dziejące się w przeszłości. Taka analiza pozwala ocenić szanse Powiatu na osiągnięcie sukcesu w realizowanej polityce rozwoju oraz wskazać na te elementy, które wymagają szczególnej interwencji – raz jako bariery rozwojowe, a raz jako potencjały rozwojowe.

Demografia

Liczba ludności

Na koniec 2013 r. Powiat Ostrowiecki zamieszkiwało 114,4 tys. osób, co stanowiło 9% ludności całego województwa świętokrzyskiego. Biorąc pod uwagę gęstość zaludnienia Powiat Ostrowiecki znajduje się na 3 miejscu w województwie (186 osób na km²; na 1 miejscu jest Miasto Kielce, na 2 miejscu – Powiat Skarżyski¹⁵). W analizowanym okresie 2010-2013 następował sukcesywny spadek liczby mieszkańców Powiatu Ostrowieckiego (o 2,1 tys. mieszkańców), przy czym w roku 2013 był on wyraźniejszy niż rok wcześniej. Tempo spadku liczby mieszkańców w latach 2010-2013 dla Powiatu Ostrowieckiego (-1,8%) było wyższe niż dla całego województwa świętokrzyskiego w tym samym okresie czasu (-1,12%).

¹⁵ Powiaty województwa świętokrzyskiego 2009-2013, str. 29; Urząd Statystyczny w Kielcach, Grudzień 2014

Tabela 1. Ludność Powiatu Ostrowieckiego w latach 2010-2013¹⁶

Lata	Powiat Ostrowiecki			Województwo Świętokrzyskie		
	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
<i>w liczbach bezwzględnych</i>						
2010	116 513	56 122	60 391	1 282 546	626 481	656 065
2011	115 833	55 801	60 032	1 278 116	624 269	653 847
2012	115 154	55 440	59 714	1 273 995	622 370	651 625
2013	114 418	54 997	59 421	1 268 239	619 232	649 007
<i>w odsetkach</i>						
2010	100,00	48,17	51,83	100,00	48,85	51,15
2011	100,00	48,17	51,83	100,00	48,84	51,16
2012	100,00	48,14	51,86	100,00	48,85	51,15
2013	100,00	48,07	51,93	100,00	48,83	51,17

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Struktura mieszkańców Powiatu Ostrowieckiego według płci w okresie 2010-2013 nie ulegała większym zmianom i była zbliżona do struktury dla całego województwa świętokrzyskiego. Na koniec 2013 r. nieznacznie większość mieszkańców Powiatu Ostrowieckiego stanowiły kobiety - 51,93% (dla całego województwa świętokrzyskiego wskaźnik był na zbliżonym poziomie i wynosił 51,17%).

Struktura wieku ludności

W Powiecie Ostrowieckim obserwuje się niekorzystne zmiany świadczące o starzeniu się społeczeństwa. Systematycznie ubywa ludności w wieku przedprodukcyjnym, tj. w wieku 0-17 lat. Odsetek mieszkańców powiatu w wieku przedprodukcyjnym obniżył się z 17% w 2010 r. do 16,2% w 2013 r. Liczba mieszkańców powiatu w wieku poprodukcyjnym (tj. mężczyzn w wieku 65 lat i więcej oraz kobiet w wieku 60 lat i więcej) stanowiła na koniec 2013 r. 20,8% ludności ogółem. W latach 2010-2013 odsetek ten zwiększył się o 3,75%.

Tabela 2. Mieszkańcy Powiatu Ostrowieckiego wg struktury wieku¹⁷

Wyszczególnienie	2010			2011			2012			2013		
	Razem	Mężczyźni	Kobiety	Razem	Mężczyźni	Kobiety	Razem	Mężczyźni	Kobiety	Razem	Mężczyźni	Kobiety
w wieku przedprodukcyjnym	19 814	10 181	9 633	19 296	9 942	9 354	18 913	9 732	9 181	18 511	9 554	8 957
w wieku produkcyjnym, w tym	74 972	39 389	35 583	74 167	39 112	35 055	73 130	38 694	34 436	72 083	38 162	33 921
mobilnym	43 371	22 246	21 125	43 079	22 140	20 939	42 662	21 989	20 673	42 302	21 742	20 560
niemobilnym	31 601	17 143	14 458	31 088	16 972	14 116	30 468	16 705	13 763	29 781	16 420	13 361
w wieku poprodukcyjnym	21 727	15 175	15 175	22 370	6 747	15 623	23 111	7 014	16 097	23 824	7 281	16 543

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

W Powiecie Ostrowieckim zmniejsza się także udział ludności w wieku produkcyjnym (kobiety 18-59 lat, mężczyźni 18-64 lata). Odsetek ludności w wieku zdolności do pracy

¹⁶ Czerwoną czcionką oznaczono dane w latach, gdzie liczba ludności zmalała w stosunku do roku poprzedniego.

¹⁷ Czerwoną czcionką oznaczono dane w latach, gdzie liczba ludności zmalała w stosunku do roku poprzedniego a zieloną czcionką gdy wartość wskaźnika wzrosła.

na koniec 2013 r. wyniósł 63% przy 64,3% w 2010 r. W strukturze ludności w wieku produkcyjnym istotną rolę odgrywają udziały osób w wieku mobilnym 18-44 lat oraz niemobilnym (kobiety 45-59 lat i mężczyźni 45-64 lat). W okresie 2010-2013 w Powiecie Ostrowieckim zmniejszyła się grupa mieszkańców mobilnych zawodowo: na koniec 2013 r. osoby mobilne stanowiły 57,8% ludności w wieku produkcyjnym, a w 2010 r. 57,8% (dla województwa świętokrzyskiego - 61,7% w 2013).

Proces starzenia się mieszkańców Powiatu Ostrowieckiego jest bardziej zaawansowany niż mieszkańców całego województwa. Świadczy o tym wskaźnik starzenia ludności określający liczbę osób w wieku poprodukcyjnym przypadających na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym. W 2013 r. wyniósł on dla Powiatu Ostrowieckiego 129 osób, podczas gdy przeciętna w województwie ukształtowała się na poziomie 115. Na przestrzeni lat 2010-2013 wartość wskaźnika starzenia się mieszkańców Powiatu Ostrowieckiego wzrosła o 19 osób.

W prognozach demograficznych do 2030 r. przewiduje się dalszy spadek liczby mieszkańców Powiatu Ostrowieckiego. Szacuje się, że w 2030 r. w Powiecie Ostrowieckim liczba mieszkańców zmniejszy się o 12,1% w porównaniu z 2013 r., a 29% mieszkańców Powiatu Ostrowieckiego w 2030 r. będą stanowiły osoby w wieku poprodukcyjnym.

Tabela 3. Prognoza liczby mieszkańców wg struktury wieku do 2030

Wyszczególnienie	2020			2025			2030		
	Razem	Mężczyźni	Kobiety	Razem	Mężczyźni	Kobiety	Razem	Mężczyźni	Kobiety
<i>w liczbach bezwzględnych</i>									
w wieku przedprodukcyjnym	13 116	6 758	6 358	11 522	5 900	5 622	10 534	5 375	5 159
w wieku produkcyjnym	71 375	35 725	35 650	65 311	33 060	32 251	60 926	31 110	29 816
w wieku poprodukcyjnym	24 512	9 794	14 718	28 077	11 304	16 773	29 116	11 650	17 466
Ogółem	109 003	52 277	56 726	104 910	50 264	54 646	100 576	48 135	52 441
<i>w odsetkach</i>									
przedprodukcyjnym	12,03	12,93	11,21	10,98	11,74	10,29	10,47	11,17	9,84
produkcyjnym	65,48	68,34	62,85	62,25	65,77	59,02	60,58	64,63	56,86
poprodukcyjnym	22,49	18,73	25,95	26,76	22,49	30,69	28,95	24,20	33,31
Ogółem	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

W perspektywie kolejnych lat rosnać będzie wskaźnik obciążenia demograficznego, określany liczbą ludności w wieku nieprodukcyjnym (przed- i poprodukcyjnym) przypadającą na 100 osób w wieku produkcyjnym. Prognoza wskazuje, że w 2030 r. wzrośnie do poziomu 65 osób przy 59 osobach w 2013 r.

Przyrost naturalny i migracje

Przyrost naturalny i saldo migracji – to dwa istotne czynniki, które bezpośrednio wpływają na liczbę, strukturę i rozmieszczenie ludności na określonym obszarze. Powiat Ostrowiecki od lat charakteryzuje ujemny przyrost naturalny. W 2010 r. przyrost naturalny ukształtował się na poziomie minus 332 osoby (w przeliczeniu na 1000 mieszkańców minus 2,8),

a w 2013 r. minus 458 osób, (tj. minus 4,0 w przeliczeniu na 1000 mieszkańców). W całym województwie świętokrzyskim przyrost naturalny w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w 2013 r. wyniósł minus 2,7.

Na przestrzeni kilku ostatnich lat saldo migracji w Powiecie Ostrowieckim było ujemne, co oznacza, że corocznie z powiatu więcej osób wymeldowuje się na stałe niż się w nim osiedla. W przeliczeniu na 1000 mieszkańców saldo migracji w 2013 r. osiągnęło minus 3,0 (w całym województwie świętokrzyskim minus 2,2) podczas, gdy w 2010 r. wynosiło minus 2,7. Ujemne saldo migracji dotyczy przede wszystkim osób w wieku produkcyjnym: minus 338 osób w 2013 r. przy wskaźniku minus 293 osoby w 2010 r.

Najważniejsze wnioski w obszarze Demografia:

- ⇒ Wyższe niż dla całego województwa świętokrzyskiego tempo spadku liczby mieszkańców w Powiecie Ostrowieckim w latach 2010-2013.
- ⇒ Odpływ wykwalifikowanej kadry charakteryzujący się m.in. niższym od średniego w województwie świętokrzyskim udziałem ludności w wieku mobilnym w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym, wyjazdami młodych osób w wieku produkcyjnym za granicę w celach zarobkowych.
- ⇒ Nasilenie procesu starzenia się ludności w Powiecie Ostrowieckim jest wynikiem utrzymującego się od lat ujemnego przyrostu naturalnego oraz ujemnego salda migracji.

Gospodarka

Liczba podmiotów gospodarczych

Na koniec 2013 r. w Powiecie Ostrowieckim funkcjonowało 10,5 tys. podmiotów gospodarki narodowej, co stanowi 9,5% wszystkich podmiotów w całym województwie świętokrzyskim. Tabela 4 przedstawia liczbę podmiotów gospodarczych w Powiecie Ostrowieckim zarejestrowanych w REGON (zieloną czcionką oznaczono dane w latach, w których liczba podmiotów wzrosła, czcionką czerwoną dane w latach, w których ta liczba zmalała).

Tabela 4. Liczba podmiotów gospodarczych w Powiecie Ostrowieckim zarejestrowanych w REGON

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013
POWIAT OSTROWIECKI	10 864	10 475	10 507	10 469
Sektor publiczny	219	213	228	203
Sektor prywatny	10 645	10 262	10 279	10 266
WOJEWÓDZTWO ŚWIĘTOKRZYSKIE	108 715	105 906	108 068	109 882
Sektor publiczny	3 317	3 312	3 347	3 274
Sektor prywatny	105 398	102 594	104 721	106 608

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS (www.stat.gov.pl)

W 2013 r. podmioty sektora publicznego w Powiecie Ostrowieckim stanowiły 1,94% wszystkich podmiotów. Na przestrzeni 2010-2013 liczba podmiotów z tego sektora malała, z wyjątkiem 2012 r. gdy nastąpił wzrost o 4% w stosunku do 2010 r. W 2013 r. zanotowano największy spadek liczby podmiotów sektora publicznego w Powiecie Ostrowieckim w stosunku do 2010 r. (o 7,3%). Z kolei podmioty sektora prywatnego stanowiły 98,06% wszystkich podmiotów w Powiecie Ostrowieckim (dla całego województwa świętokrzyskiego wskaźnik ten wynosił 93,16% wszystkich podmiotów).

W sektorze prywatnym w Powiecie Ostrowieckim największą grupę podmiotów stanowią osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (tabela 5.). Na koniec 2013 r. stanowiły one 81,5% wszystkich podmiotów gospodarczych w powiecie (w województwie świętokrzyskim wskaźnik ten kształtował się na poziomie 77,6%). Pod względem udziału firm prowadzonych przez osoby fizyczne Powiat Ostrowiecki w 2013 r. uplasował się na drugim miejscu w województwie (81,5%), tuż za powiatem kieleckim (83,6%). W przeliczeniu na 10 tys. ludności liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w Powiecie Ostrowieckim wynosiła w 2013 r. 745,9 (672 podmiotów dla całego województwa). Pod tym względem Powiat Ostrowiecki znalazł się również na trzecim miejscu w województwie, za Kielcami (1031) i powiatem skarżyskim (814,8).

Kolejną pod względem liczebności grupę podmiotów gospodarczych w Powiecie Ostrowieckim tworzą spółki cywilne. Ich udział w łącznej liczbie podmiotów gospodarki narodowej w 2013 r. wynosił 6,8% (średnia dla województwa wynosi również 6,8%). W przeliczeniu na 10 tys. ludności liczba spółek cywilnych wynosiła 62,2 (dla województwa - 59,0). Podobnie jak w przypadku osób fizycznych wskaźnik ten plasuje Powiat Ostrowiecki na trzecim miejscu w województwie, po Kielcach (138,9) i Powiecie Skarżyskim (66,7).

Tabela 5. Struktura podmioty gospodarczych sektora prywatnego według własności w Powiecie Ostrowieckim¹⁸

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013
Podmioty gospodarki narodowej w Powiecie Ostrowieckim Ogółem	10864	10475	10507	10469
Sektor prywatny Ogółem	10645	10262	10279	10266
Sektor prywatny - osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	9073	8681	8597	8534
Sektor prywatny - spółki handlowe	351	349	362	388
Sektor prywatny - spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	41	40	41	46

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS (www.stat.gov.pl)

Wskaźnik liczby podmiotów gospodarczych przypadających na 10 tysięcy ludności pozwala na dokładniejsze porównania potencjału i rozwoju gospodarczego Powiatu Ostrowieckiego w stosunku do innych jednostek samorządu terytorialnego w województwie świętokrzyskim. Analiza tego współczynnika lokuje Powiat Ostrowiecki w czołówce powiatów w województwie świętokrzyskim, z wynikiem 915 przedsiębiorstw na 10 tys. ludności na koniec 2013 r. (dla całego województwa wskaźnik ten wynosił 866,4). Wyższy wynik mają tylko Kielce (1443) oraz powiat skarżyski (1016,1).

Tabela 6 zawiera zestawienie liczby nowo powstałych podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w REGON na 10 tysięcy ludności. Największą wartość wskaźnika nowo utworzonych firm w Powiecie Ostrowieckim zanotowano w 2010 r. (95) i był to wynik wyższy od wskaźnika dla całego województwa świętokrzyskiego (82). Od roku 2011 zauważyć można trend wzrostu ilości nowo zarejestrowanych firm na 10 tysięcy mieszkańców, co w zestawieniu z analizowanymi wcześniej danymi wskazującymi na spadek liczby przedsiębiorstw w 2011 r. i 2013 r., pozwala stwierdzić, że wpływ na zmniejszenie się liczby przedsiębiorstw w Powiecie Ostrowieckim ma w większym stopniu upadek i wyrejestrowywanie istniejących już firm w tym okresie, niż zmniejszenie dynamiki powstawania nowych podmiotów gospodarczych.

Tabela 6. Liczba podmiotów gospodarczych nowo zarejestrowanych w REGON na 10 tys. ludności w Powiecie Ostrowieckim na tle województwa świętokrzyskiego

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013
POWIAT OSTROWIECKI				
Podmioty wpisane do rejestru REGON w przeliczeniu na 10 tys. ludności	932	904	912	915
Jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności	95	70	72	73
WOJEWÓDZTWO ŚWIĘTOKRZYSKIE				
Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności	848	829	848	866
Jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności	82	69	74	75

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS (www.stat.gov.pl)

¹⁸ Zieloną czcionką oznaczono dane w latach, gdy liczba podmiotów wzrosła, czcionką czerwoną dane w latach, w których liczba ta zmalała.

Struktura podmiotów gospodarczych

W strukturze podmiotów gospodarczych według sekcji (branż) w Powiecie Ostrowieckim dominują przedsiębiorstwa handlowe (stanowią one 33,35% ogółu podmiotów). Jest to wspólna cecha wszystkich powiatów województwa świętokrzyskiego (firmy prowadzące ten rodzaj działalności w województwie świętokrzyskim stanowią 31,7% ogółu podmiotów). Drugą pod względem liczebności grupę podmiotów gospodarczych w powiecie stanowią firmy budowlane – 12,84% wszystkich podmiotów w powiecie (w całym województwie firmy tej branży stanowią 13,16% ogółu). Na kolejnych miejscach pod względem liczebności znajdują się przedsiębiorstwa z sekcji: Przemysł (8,74%), Przetwórstwo przemysłowe (8,17%), Transport i gospodarka magazynowa (7,69%), Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (6,23%).

Tabela 7. Struktura podmiotów gospodarczych w Powiecie Ostrowieckim wg sekcji (branż) w 2013 r.

Wyszczególnienie	Powiat Ostrowiecki	Województwo Świętokrzyskie
Przemysł	915	10 996
Przetwórstwo przemysłowe	855	10 100
Budownictwo	1 344	14 455
Handel; Naprawa pojazdów samochodowych	3 701	34 834
Transport i gospodarka magazynowa	805	7 092
Zakwaterowanie i gastronomia	285	2 934
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	345	3 268
Obsługa rynku nieruchomości	248	3 104
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	652	7 788
Edukacja	364	4 039
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	479	5 259
Ogółem	10 469	109 882

Źródło: Raport „Powiaty województwa świętokrzyskiego 2009-2013, Urząd Statystyczny w Kielcach, Grudzień 2014

W wymienionych w tabeli 7 sekcjach działalność prowadziło ponad 95% podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w rejestrze Regon w Powiecie Ostrowieckim.

Na przestrzeni czterech lat 2010-2013 w strukturze wielkości podmiotów gospodarczych w Powiecie Ostrowieckim dominowały mikroprzedsiębiorstwa, w których pracuje do 9 osób (96,12% ogółu). Firmy małe, zatrudniające 10–49 osób, stanowiły 2,99%, firmy średnie – 0,75%, pozostałe 0,13% to firmy duże z liczbą pracowników 250 i więcej. Podobna struktura wielkości podmiotów gospodarczych występuje na poziomie województwa świętokrzyskiego: firmy mikro stanowią 95,4%, małe – 3,7%, średnie – 0,77%, duże – 0,9% (Tabela 8).

Tabela 8. Podmioty gospodarcze wg struktury wielkości w Powiecie Ostrowieckim

Liczba pracowników	2010	2011	2012	2013
Mikroprzedsiębiorstwa (0 - 9 pracowników)	10 402	10 027	10 091	10 063
Małe przedsiębiorstwa (10 - 49 pracowników)	361	352	323	313
Średnie przedsiębiorstwa (50 - 249 pracowników)	89	81	78	79
Duże przedsiębiorstwa (250 i więcej pracowników)	12	15	15	14
Ogółem	10 864	10 475	10 507	10 469

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS (www.stat.gov.pl)

Najważniejsze wnioski w obszarze Gospodarka:

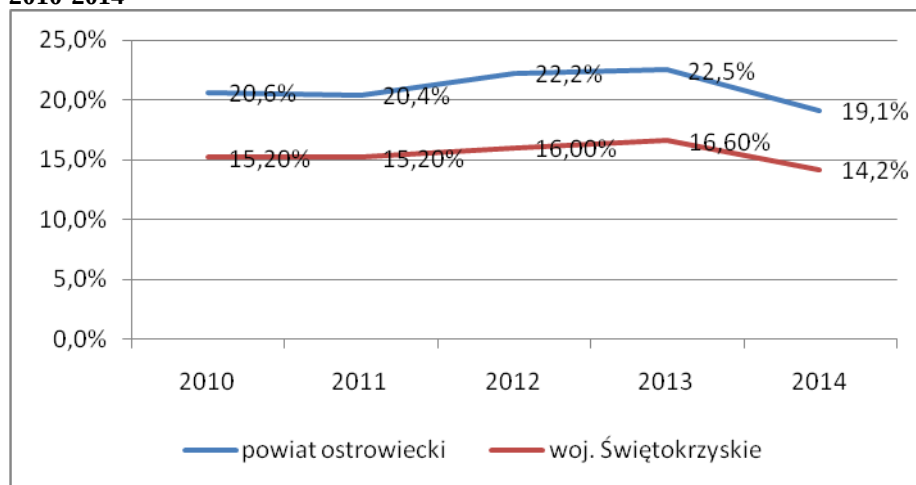
- ⇒ Wysoki udział przedsiębiorstw zarejestrowanych przez osoby fizycznie w strukturze podmiotów gospodarczych (81,5% wszystkich podmiotów gospodarczych w Powiecie Ostrowieckim).
- ⇒ Dominacja mikroprzedsiębiorstw zatrudniających 0-9 pracowników w strukturze wielkości podmiotów gospodarczych w Powiecie Ostrowieckim.
- ⇒ Niski stopień innowacyjności funkcjonujących w Powiecie Ostrowieckim przedsiębiorstw wynikający z dominującej liczby firmy w sekcjach PKD: „Handel i naprawy” - tą dziedziną gospodarki zajmuje się aż 33,35 % podmiotów i „Budownictwo” (12,84%).

Rynek Pracy

Bezrobocie rejestrowane

Stopa bezrobocia rejestrowanego w Powiecie Ostrowieckim w okresie 2010-2014 była o 1/3 wyższa od średniej stopy bezrobocia dla całego województwa świętokrzyskiego, które należy do najwyższych w kraju. Od 2013 r. obserwuje się w powiecie tendencję spadkową bezrobocia, tym niemniej sytuacja na rynku pracy Powiatu Ostrowieckiego nadal pozostaje trudna.

Stopę bezrobocia rejestrowanego w Powiecie Ostrowieckim w latach 2010–2014 przedstawia wykres 1 i tabela 9. Czcionka zielona oznacza spadek stopy bezrobocia w stosunku do poprzedniego roku, czcionka czerwona oznacza wzrost stopy bezrobocia w stosunku do roku ubiegłego.

Wykres 1. Stopa bezrobocia rejestrowanego w Powiecie Ostrowieckim w ujęciu dynamicznym w latach 2010-2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS (www.stat.gov.pl)

Tabela 9. Stopa bezrobocia rejestrowanego na tle innych powiatów

Powiaty	2010	2011	2012	2013	2014
ostrowiecki	20,6%	20,4%	22,2%	22,5%	19,1%
kielecki	18,8%	18,4%	19,7%	20,4%	16,9%
konecki	22,1%	22,7%	22,6%	24,2%	20,4%
skarżyski	25,6%	25,8%	27,4%	27,9%	24,9%
starachowicki	17,3%	17,4%	18,8%	18,1%	14,9%
Świętokrzyskie	15,2%	15,2%	16,0%	16,6%	14,2%
POLSKA	12,4%	12,5%	13,4%	13,4%	11,5%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS (www.stat.gov.pl)

Na tle analizowanych powiatów regionu kieleckiego, Powiat Ostrowiecki znajduje się na trzecim miejscu ze stopą bezrobocia wynoszącą 19,1% na koniec 2014 r., po powiatach: starachowickim (14,9%) i kieleckim (16,9%).

Struktura osób bezrobotnych

Pod względem struktury bezrobotnych, według najnowszych, dostępnych w trakcie opracowywania niniejszej analizy danych, na koniec I kwartału 2015r. 48,54% bezrobotnych w Powiecie Ostrowieckim stanowiły kobiety. Jest to wartość nieco wyższa od średniej dla województwa Świętokrzyskiego (47,5%).

Osoby bezrobotne w wieku największej mobilności zawodowej, tj. 18-44 lata na koniec I kwartału 2015r. stanowiły 65,2% ogółu bezrobotnych. Proporcje dotyczące udziału w strukturze bezrobotnych osób do 44 roku życia na przestrzeni roku uległy istotnym zmianom. Największy spadek poziomu bezrobocia (zarówno względny jak i bezwzględny) na przestrzeni roku odnotowano w grupie wiekowej 25-34 lata (minus 1,8%). Mimo to grupa bezrobotnych w przedziale wiekowym 25-44 lata pozostaje najliczniejszą grupą (część

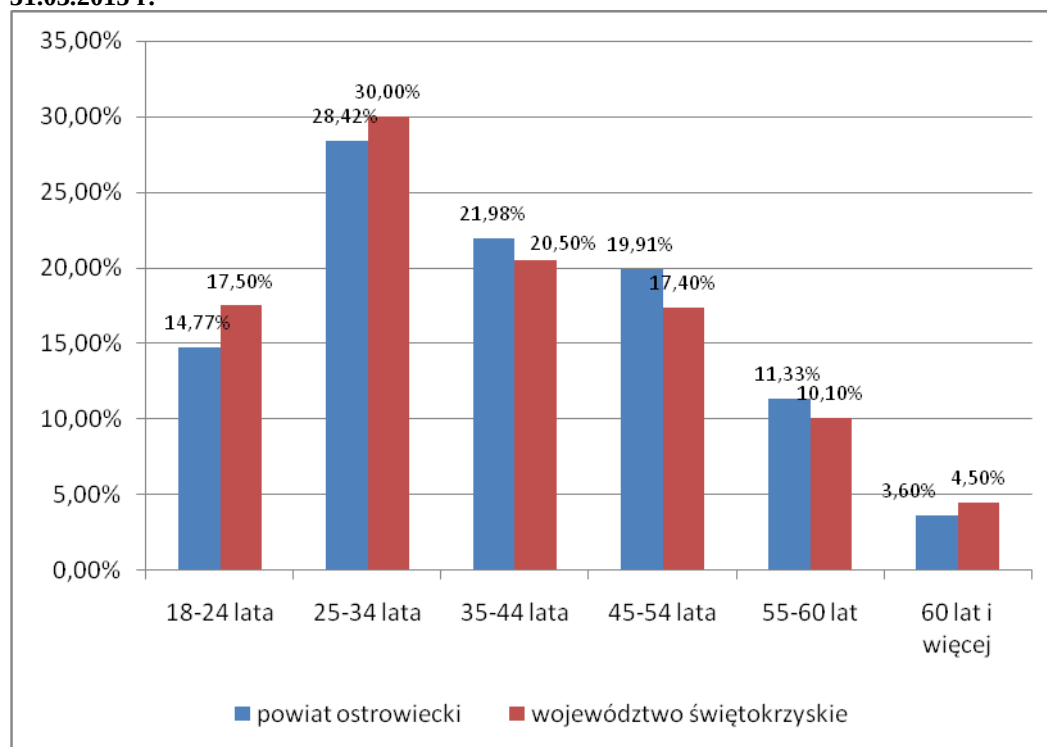
niż co czwarty bezrobotny). Ponadto zwiększył się udział osób bezrobotnych w wieku 35-44 lata (plus 1,4 %) oraz bezrobotnych powyżej 60 roku życia (plus 0,8%).

Tabela 10. Struktura bezrobocia w Powiecie Ostrowieckim wg wieku na 31.03.2015 r.¹⁹

Kategorie wiekowe	Liczba bezrobotnych na 31.03.2014	%	Liczba bezrobotnych na 31.03.2015	%
18-24 lata	1361,0	14,55%	1151,0	14,77%
25-34 lata	2822,0	30,16%	2215,0	28,42%
35-44 lata	1925,0	20,58%	1713,0	21,98%
45-54 lata	1959,0	20,94%	1552,0	19,91%
55-59 lat	1027,0	10,98%	883,0	11,33%
60 lat i więcej	262,0	2,80%	281,0	3,60%
Ogółem	9356,0	100,0%	7795,0	100,0%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS (www.stat.gov.pl)

Wykres 2. Struktura bezrobocia w Powiecie Ostrowieckim wg wieku na tle woj. świętokrzyskiego, 31.03.2015 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS (www.stat.gov.pl)

Wśród bezrobotnych w Powiecie Ostrowieckim przeważają osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym oraz policealnym i średnim zawodowym. Ta grupa stanowiła na koniec I kwartału 2015 r. ponad $\frac{3}{4}$ wszystkich osób bezrobotnych (75,37%). We wszystkich kategoriach ze względu na wykształcenie na przestrzeni roku spadł poziom reprezentujących je bezrobotnych. Największy względny spadek objął populację bezrobotnych z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym (ponad 19 %). Udział poszczególnych grup utrzymuje się na zbliżonym poziomie do roku poprzedzającego –

¹⁹ Kolorem zielonym oznaczono spadek wartości wskaźnika, natomiast czerwonym – wzrost.

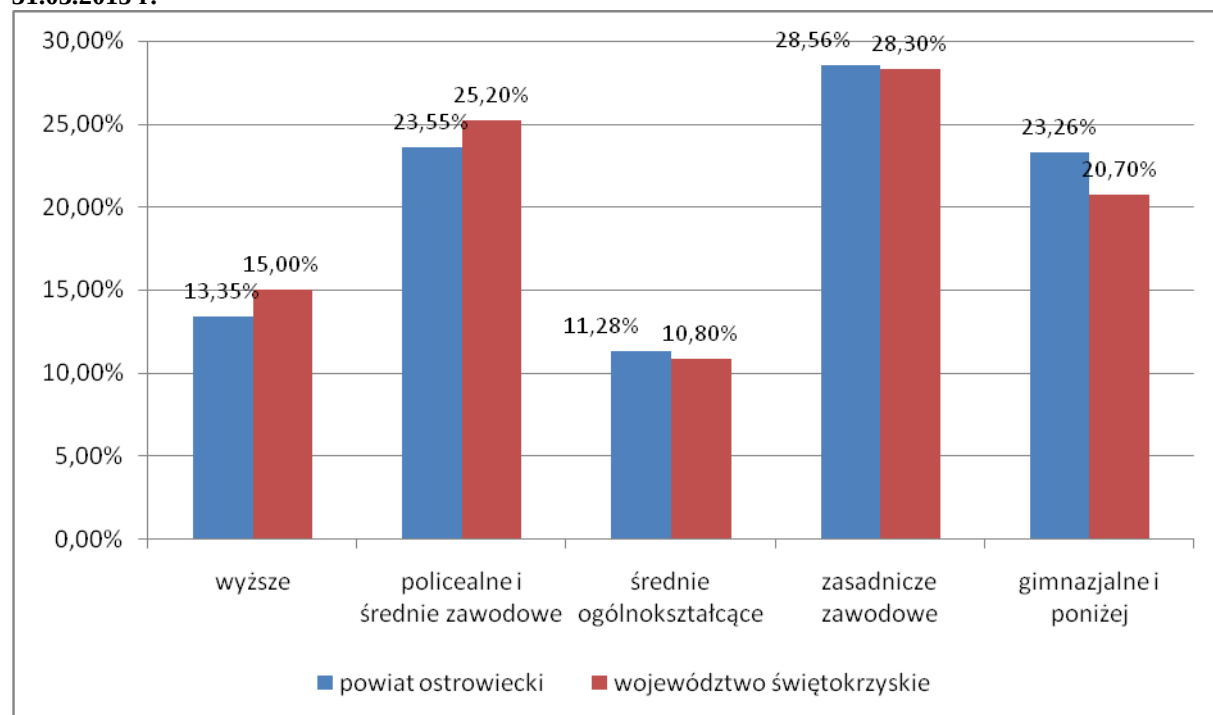
niewielkie wahania „na plus” dotyczą grup z wykształceniem: wyższym, średnim ogólnokształcącym oraz gimnazjalnym i poniżej (+0,5 % w stosunku do analogicznego okresu 2014 r.). W dwu pozostałych grupach – tj. z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym oraz zasadniczym zawodowym – udział w strukturze ogółu bezrobotnych obniżył się.

Tabela 11. Struktura bezrobocia w Powiecie Ostrowieckim wg wykształcenia na 31.03.2015 r.²⁰

Wykształcenie	Liczba bezrobotnych na 31.03.2014	%	Liczba bezrobotnych na 31.03.2015	%
wyższe	1220,0	13,04%	1041,0	13,35%
policealne i średnie zawodowe	2266,0	24,22%	1836,0	23,55%
średnie ogólnokształcące	1041,0	11,13%	879,0	11,28%
zasadnicze zawodowe	2706,0	28,92%	2226,0	28,56%
gimnazjalne i poniżej	2123,0	22,69%	1813,0	23,26%
Ogółem	9356,0	100,0%	7795,0	100,0%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS (www.stat.gov.pl)

Wykres 3. Struktura bezrobocia w Powiecie Ostrowieckim wg wykształcenia na tle woj. świętokrzyskiego, 31.03.2015 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS (www.stat.gov.pl)

Na koniec I kwartału 2015 najwięcej długotrwale bezrobotnych w Powiecie Ostrowieckim było w wieku 25-34 lata (częściej niż co trzecia osoba z tej grupy wiekowej). Największy procentowy udział pozostających bez pracy ponad 12 miesięcy od daty rejestracji w stosunku do ogółu bezrobotnych zaliczonych do poszczególnych kategorii wiekowych jest w grupie osób najstarszych tj. 60 lat i więcej (53%) oraz 55-59 lat (co druga osoba). Przy tym,

²⁰ Kolorem zielonym oznaczono spadek wartości wskaźnika, natomiast czerwonym – wzrost

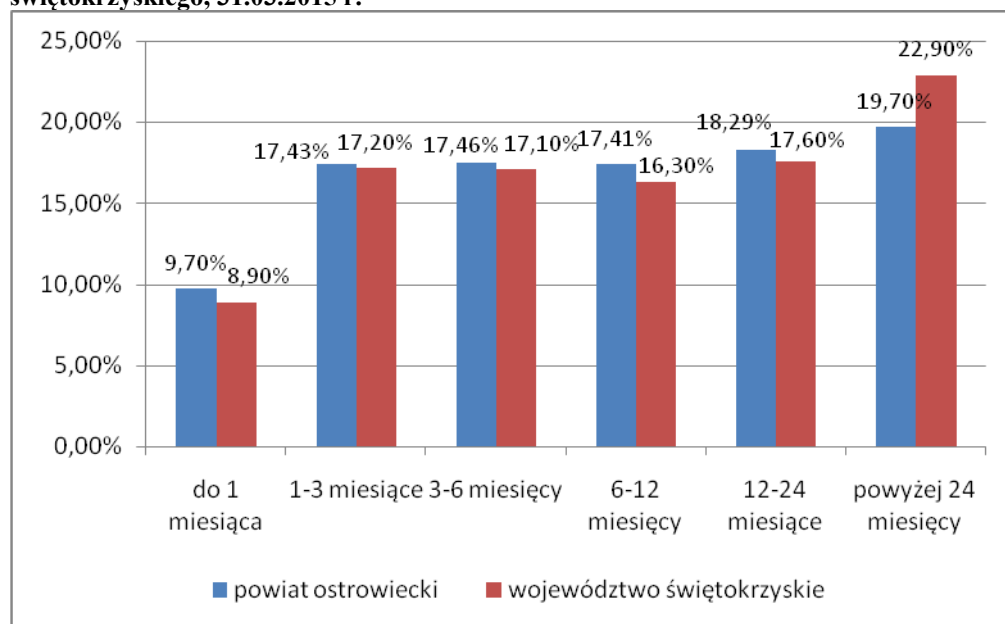
występuje tu zależność: im wyższy przedział wiekowy, tym większy jest w nim udział osób pozostających poza rynkiem pracy dłużej niż 12 miesięcy od momentu rejestracji. Wśród osób pozostających bez pracy powyżej 12 miesięcy najwięcej kobiet należy do przedziału wiekowego 25-34 lata (kobiety w tej grupie mają udział na poziomie 65%). Druga z kolei grupa zawierająca osoby w wieku 35–44 lata ma w swoim udziale 58% kobiet.

Tabela 12. Struktura bezrobocia w Powiecie Ostrowieckim wg czasu pozostawania bez pracy na 31.03.2015²¹

Czas pozostawania bez pracy	Liczba bezrobotnych na 31.03.2014	%	Liczba bezrobotnych na 31.03.2015	%
do 1 miesiąca	681,0	7,28%	756,0	9,70%
1-3 miesiące	1511,0	16,15%	1359,0	17,43%
3-6 miesięcy	1700,0	18,17%	1361,0	17,46%
6-12 miesięcy	1985,0	21,22%	1357,0	17,41%
12-24 miesiące	1751,0	18,72%	1426,0	18,29%
powyżej 24 miesięcy	1728,0	18,47%	1536,0	19,70%
Ogółem	9356,0	100,0%	7795,0	100,0%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS (www.stat.gov.pl)

Wykres 4. Struktura bezrobocia w Powiecie Ostrowieckim wg czasu pozostawania bez pracy na tle woj. świętokrzyskiego, 31.03.2015 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS (www.stat.gov.pl)

Zatrudnienie w podmiotach gospodarczych wg EKD

Według stanu na koniec 2013 r. w Powiecie Ostrowieckim pracowało 25,6 tys. osób, w tym 49,6% kobiet. Zatrudnienie w przeliczeniu na 1000 mieszkańców wynosiło średnio 163 osoby. W analizowanym okresie 2010-2013 liczba zatrudnionych systematycznie spadała, na koniec 2013 r. liczba osób pracujących w Powiecie Ostrowieckim była niższa o 4,3% niż w 2010 r. (Tabela 13).

²¹ Kolorem zielonym oznaczono spadek wartości wskaźnika, natomiast czerwonym – wzrost

Tabela 13. Liczba pracujących w Powiecie Ostrowieckim na 1000 mieszkańców na tle innych powiatów²²

Powiat	2010	2011	2012	2013
ostrowiecki	179	175	167	162
kielecki	98	97	99	100
konecki	159	163	161	158
skarżyski	179	175	167	162
starachowicki	200	200	194	199

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS (www.stat.gov.pl)

Najwięcej pracujących koncentrował sektor przemysłowo-budowlany (prawie 28% ogółu pracujących), pomimo że w analizowanym okresie liczba pracujących w tym sektorze systematycznie spadała (o prawie 12% na przestrzeni czterech lat). Na drugim miejscu pod względem zatrudnienia plasuje się sektor obejmujący rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo i rybactwo (26,3% w 2013 r.), a następnie tzw. pozostałe usługi obejmujące sekcje: działalność profesjonalną, naukową i techniczną, administrowanie i działalność wspierającą, administrację publiczną i obronę narodową; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne, edukację, opiekę zdrowotną i pomoc społeczną, działalność związaną z kulturą, rozrywką i rekreacją, pozostałą działalność usługową (26,2% w 2013 r.).

Tabela 14. Zatrudnienie w Powiecie Ostrowieckim wg sekcji EKD w latach 2010-2013

Zatrudnienie	2010	2011	2012	2013
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	6 727	6 739	6 740	6 743
	25,14%	25,68%	26,33%	26,33%
przemysł i budownictwo	8 111	7 768	7 363	7 163
	30,31%	29,60%	28,76%	27,97%
handel; naprawa pojazdów samochodowych; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia; informacja i komunikacja	4 325	4 360	4 406	4 219
	16,16%	16,61%	17,21%	16,47%
działalność finansowa i ubezpieczeniowa; obsługa rynku nieruchomości	738	731	740	768
	2,76%	2,79%	2,89%	3,00%
pozostałe usługi	6 862	6 644	6 349	6 716
	25,64%	25,32%	24,80%	26,22%
Ogółem	26 764	26 243	25 599	25 610

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS (www.stat.gov.pl)

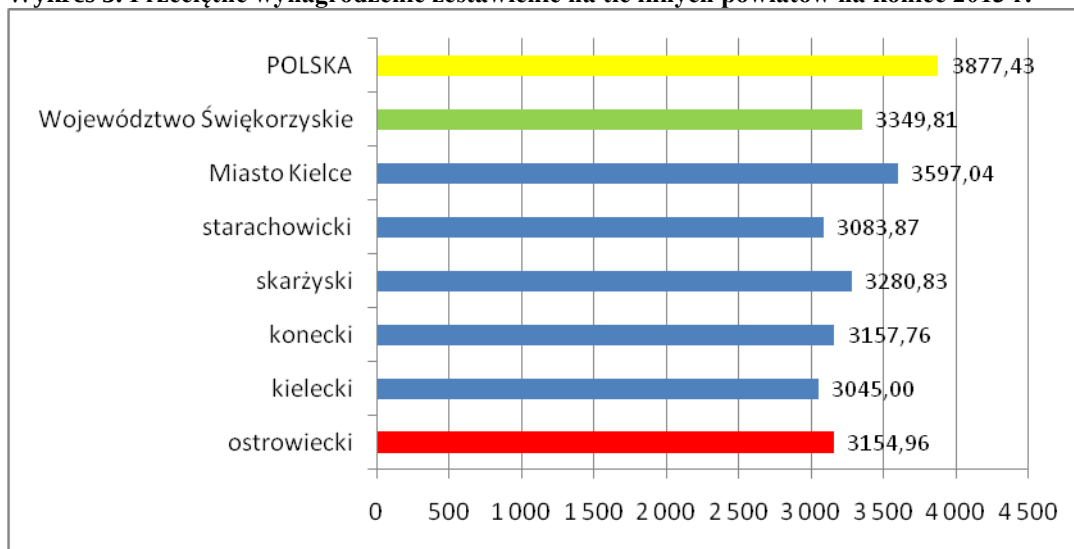
W latach 2010-2013 następował stały wzrost płac w Powiecie Ostrowieckim, odnotowując w 2013 r. wzrost o 11,6%, z 2827,82 zł w 2010 r. do wartości 3154,96 zł brutto. Analizując wartość przeciętnego wynagrodzenia w Powiecie Ostrowieckim na tle innych powiatów podregionu kieleckiego, najwyższe przeciętne wynagrodzenie w 2013 r. odnotowano w stolicy regionu Kielcach (3597,04 zł). Na kolejnych miejscach znalazły się powiaty: skarżyski (3280,83 zł) i konecki (3157,76 zł). Przeciętne wynagrodzenie w Powiecie Ostrowieckim było o 6,18% niższe od przeciętnego wynagrodzenia dla całego województwa świętokrzyskiego (Tabela 15 i Wykres 5).

²² Kolorem czerwonym oznaczono spadek wartości wskaźnika, natomiast zielonym – wzrost

Tabela 15. Przeciętne wynagrodzenie na tle innych powiatów

Powiat	2010	2011	2012	2013
ostrowiecki	2827,82	2974,89	3084,28	3154,96
kielecki	2709,04	2836,55	2914,39	3045,00
konecki	2743,51	2916,44	3031,59	3157,76
skarżyski	2783,02	3001,61	3119,33	3280,83
starachowicki	2671,49	2826,27	2963,95	3083,87
Miasto Kielce	3200,80	3381,09	3467,85	3597,04
Województwo Świętokrzyskie	2971,58	3137,91	3250,94	3349,81
POLSKA	3435,00	3625,21	3744,38	3877,43

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS (www.stat.gov.pl)

Wykres 5. Przeciętne wynagrodzenie zestawienie na tle innych powiatów na koniec 2013 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS (www.stat.gov.pl)

Najważniejsze wnioski w obszarze Rynek Pracy:

- ⇒ W Powiecie Ostrowieckim występują niekorzystne tendencje w strukturze bezrobocia: wysoki wskaźnik bezrobocia wśród osób w wieku największej mobilności zawodowej, tj. 18-44 lata (65,2% ogółu bezrobotnych). Częściej niż co trzecia osoba bezrobotna w wieku 25-34 lata pozostaje bez pracy powyżej 12 miesięcy.
- ⇒ Brak miejsc pracy i wysoka stopa bezrobocia (wyższa o ponad 30% niż stopa bezrobocia w regionie i o ponad 40% niż w kraju) powodują pogłębianie się dysproporcji pomiędzy poziomem życia w powiecie i w kraju.

Infrastruktura techniczna Powiatu

Sieć wodociągowa i kanalizacyjna

Powiat Ostrowiecki dysponuje czynną wodociągową siecią rozdzielczą o długości 897,7 km oraz kanalizacyjną – 319,4 km (dane z 2013 r.). Oznacza to gęstość sieci wodociągowej wynoszącej 145,5 km/100km² (wskaźnik dla województwa świętokrzyskiego wynosi 112,2 km/100km²), a kanalizacyjnej 51,8km/100km². W przypadku sieci kanalizacyjnej analogiczny wskaźnik dla województwa świętokrzyskiego wynosi 44,1 km/100km².

Do sieci wodociągowej podłączone jest ogółem 18 261 budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania (104 086 osób korzysta z sieci wodociągowej – prawie 91% ludności powiatu).

Do sieci kanalizacyjnej na terenie Powiatu Ostrowieckiego przyłączonych jest ogółem 8 437 budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania (72 131 osób korzysta z sieci kanalizacyjnej, co stanowi 63,04% ogółu ludności).

Widoczna jest dysproporcja pomiędzy długością sieci wodociągowej i kanalizacyjnej na terenie Powiatu Ostrowieckiego. Długość sieci kanalizacyjnej stanowi jedynie 35,6% długości sieci wodociągowej. Słabo rozwinięta sieć kanalizacji sanitarnej może obniżać atrakcyjność powiatu i poszczególnych gmin dla inwestorów.

Sieć gazowa

Powiat Ostrowiecki dysponuje stosunkowo dobrze rozwiniętą gazociągową siecią rozdzielczą o długości 332,75 km, która stanowi 9,5% ogółu rozdzielczych sieci gazociągowych w województwie świętokrzyskim. Gęstość sieci gazociągowej wynosi 54km/100km². Analogiczny wskaźnik dla województwa wynosi 29,8km/100km². Liczba ludności korzystającej z instalacji gazowej w powiecie wynosi 59,1% (stan na rok 2013). Do rozdzielczej sieci gazociągowej podłączonych jest ogółem ponad 10 414 gospodarstw domowych. Stanowi to 15,2% ogółu podłączeń w województwie świętokrzyskim. Roczne zużycie gazu w przeliczeniu na 1 mieszkańca w Powiecie Ostrowieckim należy do jednych z najwyższych w porównaniu z innymi powiatami podregionu kieleckiego (wyższy wskaźnik zanotował powiat skarżyski – 92,7 m³). W 2013 r. wynosiło ono w Powiecie Ostrowieckim 73 m³, dla porównania wartość dla województwa wynosiła 63,6 m³.

Sieć energetyczna

W 2013 r. w Powiecie Ostrowieckim zarejestrowanych było 43,4 tys. odbiorców indywidualnych energii elektrycznej, w tym 27,2% odbiorców na obszarze wiejskim (11,8 tys.). Stanowiło to 13,5% odbiorców energii elektrycznej w całym województwie świętokrzyskim. Zużycie energii elektrycznej w przeliczeniu na 1 mieszkańca powiatu wynosiło 553,3 kWh w 2013 r. Dla porównania w województwie świętokrzyskim średnie zużycie energii elektrycznej na 1 mieszkańca wynosiło 609,5 kWh. Charakterystykę sieci energetycznej w Powiecie Ostrowieckim przedstawia tabela 16.

Tabela 16. Sieć energetyczna w Powiecie Ostrowieckim w 2013 r.

Energia elektryczna w gospodarstwach domowych w miastach		
odbiorcy energii elektrycznej na niskim napięciu	Szt.	31 563
zużycie energii elektrycznej na niskim napięciu	MWh	43 072
Energia elektryczna w gospodarstwach domowych wg lokalizacji odbiorcy		
Odbiorcy energii elektrycznej na niskim napięciu		
ogółem	szt.	43 366
na wsi	szt.	11 803
Zużycie energii elektrycznej na niskim napięciu		
ogółem	MWh	63484
na wsi	MWh	20412

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Gospodarka odpadami

Po wprowadzeniu 1 lipca 2013 r. zmian w ustawie o utrzymaniu czystości i porządku w gminach mają one obowiązek zorganizowania odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości. Wiąże się to z dodatkowym obciążeniem administracyjno-prawnym i finansowym gmin, związanym z wdrożeniem i funkcjonowaniem nowego systemu gospodarowania odpadami.

W ciągu roku gospodarstwa domowe w Powiecie Ostrowieckim generują średnio 72,35% wszystkich odpadów powstałych na terenie całego powiatu (dane za 2013 r.). Na jednego mieszkańca przypada 107 kg generowanych odpadów. W 2013 roku na obszarze powiatu znajdowało się 1 zlokalizowane dzikie wysypisko (dla porównania w 2012 r. zlokalizowano 3 dzikie wysypiska). Jednakże w opinii przedstawicieli powiatu, w Powiecie Ostrowieckim corocznie pojawia się spora liczba małych wysypisk śmieci, które nie są rejestrowane. Władze gminne dążą do sukcesywnego usuwania nielegalnych wysypisk, które powodują zanieczyszczenie gleb, wód oraz psują estetykę środowiska naturalnego.

Charakterystykę gospodarki odpadami w Powiecie Ostrowieckim prezentuje tabela 17.

Tabela 17. Gospodarka odpadami w Powiecie Ostrowieckim w 2013 r.

Zmieszane odpady zebrane w ciągu roku		
ogółem	t	16 965,83
ogółem na 1 mieszkańca	kg	147,9
z gospodarstw domowych	t	12 275,20
odpady z gospodarstw domowych przypadające na 1 mieszkańca	kg	107,0
budynki mieszkalne objęte zbieraniem odpadów z gospodarstw domowych	szt.	17 093
jednostki odbierające odpady w badanym roku wg obszaru działalności	szt.	7
Dzikie wysypiska		
powierzchnia istniejących - stan w dniu 31 XII	m2	80
istniejące - stan w dniu 31 XII	szt.	1
zlikwidowane	szt.	7
odpady komunalne zebrane podczas likwidacji dzikich wysypisk	t	9,7
dzikie wysypiska na 100 km2 powierzchni ogółem	szt.	0,2
powierzchnia dzikich wysypisk na 100 km2 powierzchni ogółem	m2	13

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Sieć komunikacyjna

Przez teren Powiatu Ostrowieckiego przebiegają następujące rodzaje dróg:

- drogi krajowe: Nr 9 łącząca Radom (województwo mazowieckie) z Rzeszowem (województwo podkarpackie). Droga biegnie przez miejscowości Skaryszew, Iłża, Kunów, Ostrowiec Świętokrzyski, Opatów, Tarnobrzeg, Kolbuszowa, Głogów Małopolski;
- drogi wojewódzkie: Nr 751 Suchedniów - Bodzentyn - Nowa Słupia - Ostrowiec Św.; Nr 754 Ostrowiec Świętokrzyski – Pętkowice - Solec n. Wisłą; Nr 755 Ostrowiec Św. – Ożarów (DK 79) - (DK 74) – Zawichost – rz. Wisła – Kosin (DW 854);
- drogi powiatowe;
- drogi gminne.

W 2013 r. łączna długość dróg gminnych w Powiecie Ostrowieckim wynosiła 533,20 km (w tym 60,9% dróg utwardzonych) oraz 343,48 km dróg powiatowych (w tym 89% utwardzonych). Średnia gęstość dróg gminnych i powiatowych o twardej nawierzchni w przeliczeniu na 100 km² dla Powiatu Ostrowieckiego wynosi 105,1 km. W tym przypadku jest to wartość wyższa od średniej regionalnej, wynoszącej 99,4 km/100km² a także wyższa od średniej dla Polski – 76,2 km/100km² (Tabela 18).

Tabela 18. Układ drogowy w Powiecie Ostrowieckim w 2013 r.

Gmina	Jednostka miary	drogi krajowe	drogi wojewódzkie	drogi powiatowe	drogi gminne
Bałtów	długość ogółem (w km)	0,00	14,57	39,24	78,02
	w tym utwardzone (w km)	0,00	14,57	36,03	42,45
Bodzechów	długość ogółem (w km)	5,00	17,85	61,00	71,85
	w tym utwardzone (w km)	5,00	17,85	58,50	51,10
Gmina Ćmielów	długość ogółem (w km)	0,00	8,30	68,00	61,00
	w tym utwardzone (w km)	0,00	8,30	56,50	46,10
Kunów	długość ogółem (w km)	9,00	0,00	58,00	107,00
	w tym utwardzone (w km)	9,00	0,00	46,00	54,00
Ostrowiec Świętokrzyski	długość ogółem (w km)	5,86	9,18	39,35	114,73
	w tym utwardzone (w km)	5,86	9,18	39,35	68,73
Waśniów	długość ogółem (w km)	0,00	11,20	77,90	100,60
	w tym utwardzone (w km)	0,00	11,20	69,20	62,40
Powiat Ostrowiecki Razem	długość ogółem (w km)	19,86	61,10	343,48	533,20
	w tym utwardzone (w km)	19,86	61,10	305,58	324,77

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez gminy Powiatu Ostrowieckiego

Komunikacja zbiorowa, której centrum w obrębie powiatu stanowi miasto Ostrowiec Świętokrzyski, oparta jest na połączeniach PKS, MPK oraz przewozach prywatnych. Regularna komunikacja autobusowa odbywa się w kierunku: Krakowa, Warszawy, Poznania, Rzeszowa, Łodzi, Lublina, Katowic, Przemyśla, Kielc, Zakopanego. W okresie wakacyjnym odbywają się również przejazdy do Jastrzębiej Góry oraz Łeby.

Przez teren Powiatu Ostrowieckiego przechodzi linia kolejowa Nr 25 na trasie: Łódź Kaliska – Końskie – Stąporków – Skarżysko Kamienna – Starachowice – Ostrowiec Świętokrzyski – Tarnobrzeg – Dębica. Dwutorowa linia kolejowa przebiegająca przez miasto Ostrowiec Świętokrzyski łączy je z jednej strony z dużym węzłem kolejowym w Skarżysku-Kamiennie, a z drugiej z Tarnobrzegiem. Ze Skarżyska Kamiennie kursują pociągi w kierunku: Białegostoku, Bielska-Białej, Częstochowy, Radomia, Dębina, Gdyni, Helu, Jeleniej Góry, Katowic, Kielc, Kłodzka, Kołobrzegu, Krakowa, Krynicy-Zdroju, Lublina, Olkusza, Olsztyna, Opoczna, Opola, Radomia, Sędziszowa, Suwałk, Terespoła, Tomaszowa Mazowieckiego, Warszawy Wschodniej, Wrocławia Głównego, Zakopanego. W Ostrowcu Świętokrzyskim odbywają się również kolejowe przeładunki towarów.

Najważniejsze wnioski w obszarze Infrastruktura techniczna:

- ⇒ Prawie 91% ludności powiatu korzysta z sieci wodociągowej a 63% z sieci kanalizacyjnej. Występuje duża dysproporcja pomiędzy długością sieci wodociągowej i kanalizacyjnej na terenie powiatu. Długość sieci kanalizacyjnej stanowi jedynie 35,6% długości sieci wodociągowej.
- ⇒ Powiat posiada stosunkowo dobrze rozwiniętą gazociągową sieć rozdzielczą o długości 332,753 km. Gęstość sieci gazociągowej wynosi 54km/100km² i jest wyższa niż dla województwa i dla kraju. Średnia gęstość dróg gminnych i powiatowych o twardej nawierzchni wynosi 105,1 km w przeliczeniu na 100 km² dla Powiatu Ostrowieckiego i jest wyższa od średniej wojewódzkiej i krajowej.

Infrastruktura społeczna

Edukacja

Na terenie Powiatu Ostrowieckiego funkcjonuje rozwinięta sieć placówek oświatowych prowadzących edukację zarówno na poziomie podstawowym, gimnazjalnym, średnim oraz wyższym. Największym ośrodkiem edukacyjnym w powiecie jest Ostrowiec Świętokrzyski, gdzie edukacja dla mieszkańców jest dostępna na każdym poziomie kształcenia, w także na poziomie wyższym (w Ostrowcu Świętokrzyskim swoją siedzibę mają działające na terenie powiatu szkoły wyższe).

Tabela 19. Liczba placówek edukacyjnych na terenie Powiatu Ostrowieckiego w latach 2010–2013²³

Wyszczególnienie	Liczba placówek				Liczba uczniów			
	2010	2011	2012	2013	2010	2011	2012	2013
Szkoły podstawowe	40	38	38	38	5965	5707	5606	5430
Gimnazja	17	18	20	21	3771	3639	3442	3264
Szkoły średnie zawodowe	11	10	13	10	2171	2055	2125	1959
Szkoły ogólnokształcące	15	15	16	12	2808	2853	2668	2568

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Na koniec 2013 r. na szczeblu edukacji podstawowej w Powiecie Ostrowieckim działalność prowadziło 38 szkół podstawowych, w których naukę pobierało łącznie 5430 uczniów.

²³ Kolorem czerwonym oznaczono spadek wartości wskaźnika, natomiast zielonym – wzrost

Średnio na jedną szkołę podstawową z terenu powiatu przypadało 143 uczniów. W 21 gimnazjach działających w Powiecie Ostrowieckim w 2013 r. kształciło się 3264 młodych ludzi. Średnio w jednej szkole gimnazjalnej z terenu powiatu naukę pobierało 155 uczniów. Z powodu niżu demograficznego liczba uczniów uczęszczających do szkół podstawowych i gimnazjalnych z roku na rok maleje (Tabela 19).

Zgodnie z Ustawą o systemie oświaty szkoły ponadgimnazjalne i placówki oświatowo-wychowawcze prowadzone są przez samorząd powiatowy. W 2013 r. na terenie powiatu działało łącznie 25 jednostek oświatowych w których funkcjonowały różnego typu szkoły ponadgimnazjalne i specjalne. W tej liczbie 11 placówek oświatowych (zespołów szkół ponadgimnazjalnych oraz szkół specjalnych), prowadzonych było przez samorząd powiatowy.

Tabela 20. Szkoły ponadgimnazjalne i specjalne w Powiecie Ostrowieckim

L.p.	Nazwa
1	Szkoły w Ostrowcu Świętokrzyskim Zakładu Doskonalenia Zawodowego w Kielcach, w tym: - Niepubliczne Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych - Technikum - Niepubliczne Technikum Uzupełniające dla Dorosłych - Szkoła Policealna dla Dorosłych
2	Zespół Szkół Ogólnokształcących Mistrzostwa Sportowego, w tym: - Gimnazjum Mistrzostwa Sportowego - Liceum Ogólnokształcące Mistrzostwa Sportowego - Liceum Ogólnokształcące nr IV
3	Szkoły „Żak” w Ostrowcu Świętokrzyskim, tym: - Uzupełniające Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych „Żak” w Ostrowcu Świętokrzyskim - Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych „Żak” w Ostrowcu Świętokrzyskim - Policealna Szkoła Zawodowa „Żak” w Ostrowcu Świętokrzyskim - Policealna Szkoła Centrum Nauki i Biznesu „Żak” w Ostrowcu Świętokrzyskim
4	Katolickie Liceum Ogólnokształcące
5	Centrum Kształcenia Zawodowego EKSPERT, w tym: - Technikum Uzupełniające EKSPERT - Szkoła Policealna EKSPERT
6	Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Ostrowcu – w którym funkcjonowały następujące szkoły: - Publiczna Szkoła Podstawowa Specjalna nr 1 - Publiczna Gimnazjum Specjalne nr 1 - Zasadnicza Szkoła Zawodowa Specjalna - Uzupełniające Liceum Ogólnokształcące Specjalne
7	Liceum Ogólnokształcące nr II

8	Zespół Szkół Nr 4 w Ostrowcu Świętokrzyskim, w tym: • Zasadnicza Szkoła Zawodowa Nr 4 • Technikum Nr 4 • Technikum Uzupełniające Dla Dorosłych Nr 3 • Technikum Uzupełniające Nr 3
9	Młodzieżowy Ośrodek Socjoterapii ze szkołami: • Publiczna Szkoła Podstawowa Specjalna Nr 21 • Publiczne Gimnazjum Specjalne Nr 2 • Zasadnicza Szkoła Zawodowa Specjalna Nr 2
10	Zespół Szkół Nr 2 w Ostrowcu Świętokrzyskim, w tym: • Zasadnicza Szkoła Zawodowa Nr 2 • Technikum Nr 2
11	Liceum Ogólnokształcące Nr III
12	Zespół Szkół nr 1 im. Mikołaja Kopernika, w tym: • Zasadnicza Szkoła Zawodowa nr 1 • Technikum nr 1 • Technikum Uzupełniające Dla Dorosłych nr 1 • Technikum Uzupełniające nr 1
13	Zespół Szkół nr 3, w tym: • Zasadnicza Szkoła Zawodowa Nr 3 • Technikum nr 3
14	Zespół Szkół Ogólnokształcących, w tym: • Liceum Ogólnokształcące Nr I • Liceum Ogólnokształcące dla dorosłych
15	Zespół Szkół Specjalnych, w tym: • Szkoła Podstawowa Specjalna Nr 2 • Publiczne Gimnazjum Specjalne Nr 3 • Szkoła Specjalna Przystosowująca do Pracy
16	Centrum Edukacji Zawodowej Anna Pięcińska w tym: • Niepubliczne Liceum Ogólnokształcące • Niepubliczna Szkoła Policealna dla Młodzieży • Niepubliczna Szkoła Policealna dla Dorosłych

Źródło: Dane SIO – 30.09.2013 r. – Starostwo Powiatowe w Ostrowcu Św.

Tabela 20 zawiera wykaz szkół ponadgimnazjalnych i specjalnych z Powiatu Ostrowieckiego. Kolorem czerwonym zaznaczono szkoły niepubliczne. Dodatkowo, za zgodą Powiatu Ostrowieckiego w Ostrowcu Świętokrzyskim funkcjonuje Centrum Kształcenia Ustawicznego dla którego organem prowadzącym jest Miasto Ostrowiec Świętokrzyski.

Wykaz szkół ponadgimnazjalnych oraz szkół i placówek specjalnych, prowadzonych przez samorząd powiatowy znajduje się w tabeli 21. Łącznie naukę w szkołach ponadgimnazjalnych i specjalnych prowadzonych i dotowanych przez powiat ostrowiecki (publicznych i niepublicznych) pobierało 5980 uczniów, w tym 4227 uczniów w szkołach i placówkach prowadzonych przez samorząd powiatowy.

Tabela 21. Wykaz publicznych szkół ponadgimnazjalnych oraz publicznych szkół i placówek specjalnych w Powiecie Ostrowieckim w roku szkolnym 2013/2014

Lp.	Nazwa szkoły	Liczba uczniów	Pracownicy pedagogiczni (w etatach)	Pracownicy obsługi i administracji (w etatach)
1	Zespół Szkół Ogólnokształcących	518	46	11,48
2	LO Nr II im. J. Chreptowicza	367	35,78	7,5
3	LO Nr III im. Wł. Broniewskiego	452	43,06	9
4	Zespół Szkół Ogólnokształcących Mistrzostwa Sportowego	393	54,42	22,58
5	Zespół Szkół nr 1 im. Mikołaja Kopernika	610	64,18	10,5
6	Zespół Szkół nr 2	414	40,66	10
7	Zespół Szkół nr 3	678	60,09	9,5
8	Zespół Szkół nr 4	498	51,18	14
9	Zespół Szkół Specjalnych	106	46	3,5
10	Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy	107	50,01	20,65
11	Młodzieżowy Ośrodek Socjoterapii	84	35,98	15
12	Centrum Kształcenia Ustawicznego*	447	19,12	8,75
	Razem	4674	546,48	142,46

Źródło: Dane SIO – 30.09.2013 r. - Starostwo Powiatowe w Ostrowcu Św.,

*Dane SIO – 30.09.2013 r. – Urząd Miasta Ostrowca Św.

Relacja liczby osób uczących się na danym poziomie kształcenia do liczby ludności w określonej grupie wiekowej odpowiadającej temu poziomowi nauczania, czyli współczynnik skolaryzacji ze względu na obowiązek kształcenia na poziomie podstawowym i gimnazjalnym, jest wysoki. Porównując Powiat Ostrowiecki z województwem świętokrzyskim wskaźnik skolaryzacji brutto i netto dla szkół podstawowych na terenie powiatu jest mniejszy, natomiast dla gimnazjów wskaźnik skolaryzacji brutto jest nieznacznie większy. Na tle kraju Powiat Ostrowiecki plasuje się poniżej średniej (tabela 22).

Tabela 22. Współczynniki skolaryzacji (szkolnictwo podstawowe i gimnazjalne) na terenie Powiatu Ostrowieckiego, woj. świętokrzyskiego i Polski w 2013r.

Współczynniki skolaryzacji (szkolnictwo podstawowe i gimnazjalne) [%]			
współczynnik skolaryzacji brutto	Powiat Ostrowiecki	Województwo Świętokrzyskie	Polska
szkoły podstawowe	94,24	97,39	98,25
gimnazja	98,46	98,25	99,10
współczynnik skolaryzacji netto			
szkoły podstawowe	90,70	93,99	94,50
gimnazja	90,56	93,34	92,51

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny

Wymiernym sposobem określenia jakości nauczania są wyniki uzyskane podczas egzaminów. W Powiecie Ostrowieckim wskaźnik zdawalności egzaminów maturalnych zarówno

w szkołach ponadgimnazjalnych zawodowych i liceach ogólnokształcących w 2013 roku kształtował się na poziomie wyższym od średniej dla województwa świętokrzyskiego i dla całego kraju (tabela 23).

Tabela 23. Zdawalność egzaminów maturalnych na terenie Powiatu Ostrowieckiego, woj. świętokrzyskiego i Polski w 2013r. (%)

Wyszczególnienie	Powiat Ostrowiecki	Województwo Świętokrzyskie	Polska
szkoły ponadgimnazjalne zawodowe	88,0	73,2	77,4
licea ogólnokształcące	91,5	92,4	91,1

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Mieszkańcy Powiatu Ostrowieckiego mają możliwość kształcenia się na terenie powiatu na poziomie wyższym w wybranych kierunkach na dwóch uczelniach wyższych: Wyższej Szkole Handlowej im. Bolesława Markowskiego w Kielcach Wydział Zamiejscowy w Ostrowcu Świętokrzyskim oraz Wyższej Szkole Biznesu i Przedsiębiorczości. Kierunki oferowane przez te szkoły to m.in.: logistyka, ekonomia, geodezja i kartografia, pedagogika, bezpieczeństwo narodowe, pielęgniarstwo, zdrowie publiczne. W większości studenci i studentki mogą zdobyć tytuł licencjata, jedynie dwa kierunki (ekonomia oraz geodezja i kartografia) oferują studia II stopnia, magisterskie i inżynierskie

Tabela 24. Kierunki kształcenia w uczelniach wyższych w Powiecie Ostrowieckim, rok akademicki 2014/2015

Nazwa uczelni wyższej	Kierunki Kształcenia
Wyższa Szkoła Handlowa im. Bolesława Markowskiego w Kielcach Wydział Zamiejscowy w Ostrowcu Świętokrzyskim	Wydział Zamiejscowy w Ostrowcu Świętokrzyskim: Logistyka
Wyższa Szkoła Biznesu i Przedsiębiorczości	Wydział Nauk Społecznych i Technicznych: Bezpieczeństwo narodowe Ekonomia Geodezja i kartografia
	Wydział Pedagogiki i Nauk o Zdrowiu: Pedagogika Pielęgniarstwo Zdrowie publiczne

Źródło: Opracowanie własne na podstawie informacji ze stron internetowych uczelni (<http://www.wsh-kielce.edu.pl/> oraz <http://www.wsbip.edu.pl/>)

Muzea

Na terenie Powiatu Ostrowieckiego w końcu 2013 r. działalność wystawienniczą prowadziły 2 muzea i oddziały muzealnych (o 1 placówkę mniej niż w 2010 r.). Poza typową działalnością muzealną placówki te organizują zajęcia lekcyjne, koncerty, odczyty, prelekcje, seminaria, itp. W 2013 roku placówki muzealne zorganizowały 66 różnych imprez oświatowych (dla porównania w roku 2010 r. odbyło się 127 takich imprez). W ciągu roku muzea przyciągnęły ponad 55,9 tys. zwiedzających (tabela 25).

Ofertę muzeów w powiecie uzupełnia 1 galeria sztuki, która w 2013 r. przygotowała 8 wystaw dla 9970 osób odwiedzających. Na tle województwa świętokrzyskiego Powiat Ostrowiecki uplasował się w 2013 r. na drugim miejscu pod względem liczby osób odwiedzających galerie sztuki (20,2% ogółu zwiedzających), tuż po mieście Kielce (57,5% ogółu zwiedzających).

Tabela 25. Charakterystyka muzeów na terenie Powiatu Ostrowieckiego w 2013 r.

Muzea		
muzea łącznie z oddziałami	obiekt	2
oddziały	obiekt	0
zwiedzający muzea i oddziały	osoba	55 948
zwiedzający muzea i oddziały na 10 tys. mieszkańców	osoba	4 876
obiekty przystosowane dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich: wejście do budynku	obiekt	1
obiekty przystosowane dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich: udogodnienia wewnątrz budynku	obiekt	1
imprezy oświatowe w muzeach ogółem	sztuka	66

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Zabytki

Powiat Ostrowiecki posiada wiele obiektów zabytkowych obejmujących zespoły pałacowe i dworskie, parki, kościoły, cmentarze, itd. Najcenniejsze z nich są wpisane do Rejestru zabytków nieruchomych woj. świętokrzyskiego. Wg stanu na 31.12.2014 r. w rejestrze znajdowały się 42 zabytki nieruchome, zlokalizowane w Powiecie Ostrowieckim. Listę zabytków prezentuje tabela 26.

Zasób dziedzictwa kulturowego powiatu charakteryzują m.in. ślady ciągłości osadnictwa na tych terenach począwszy od czasów neolitu, tradycje hutnicze, jedne z najstarszych w Polsce, bo sięgające czasów rzymskich, tradycje przemysłu ceramicznego, najlepiej zachowane zabytki tradycyjnego górnictwa neolitycznego wydobywającego złoża krzemienia oraz świadectwa kultury materialnej i niematerialnej w postaci dworów, architektury wiejskiej, sakralnej, historycznych układów urbanistycznych i zespołów parkowo-pałacowych. Zabytki te stanowią o bogatych tradycjach powiatu i mogą być istotnym elementem w kreowaniu oferty spędzania czasu wolnego, jak również produktu turystycznego powiatu.

Tabela 26. Zabytki nieruchome na terenie Powiatu Ostrowieckiego wpisane do Rejestru zabytków nieruchomych woj. Świętokrzyskiego (stan z dnia 31.12.2014 r.)

Gmina powiatu ostrowieckiego	Miejscowość	Opis
BAŁTÓW – gmina	Bałtów	zespół pałacowo-parkowy (pałac, kaplica, park)
	Bałtów	młyn wodny na prawym brzegu rzeki Kamiennej
	Pętkowice	dawny zbór (ob. kościół par.)
BODZECZÓW – gmina	Bodzechów	zespół dworski (dwie piwnice dworu, stajnia, obora, park)
	Mychów	Kościół parafialny
	Szewna	zespół kościelny
	Szwarszowice	wiatrak holender
ĆMIELÓW – gmina	Czarna Głina	zbiorowa mogiła powstańców 1863 r
	Ćmielów	zespół kościoła par. pw. Wniebowzięcia NMP
	Ćmielów	cmentarz parafialny
	Ćmielów	zespół zamkowy
	Podgrodzie	ruiny zamku wraz ze śladami wałów i fosy
	Przeuszyn	zespół dworski (dwie piwnice dworu, stajnia, obora, park)
	Ruda Kościelna	zespół kościoła parafialnego pw. Zaślubin Marii
	Ruda Kościelna	cmentarz parafialny
	Ruda Kościelna	zespół dworsko-parkowy
KUNÓW – gmina	Chocimów	park
	Doły Biskupie	założenie przestrzenno-poprzemysłowe
	Kaplica	kaplica pw. św. Katarzyny wraz z otoczeniem
	Kunów	zespół kościoła par. pw. św. Władysława
	Kunów	cmentarz parafialny
	Nietulisko Duże	zespół urbanistycznoprzemysłowy
	Nietulisko Małe	park
OSTROWIEC ŚWIĘTOKRZYSKI – miasto	Ostrowiec Świętokrzyski	kościół parafialny pw. św. Michała Archanioła
	Ostrowiec Świętokrzyski	kaplica rodziny Pietrzykowskich na cmentarzu paraf
	Ostrowiec Świętokrzyski	cmentarz żydowski
	Ostrowiec Świętokrzyski	zespół pałacyku myśliwskiego Wielopolskich
	Ostrowiec Świętokrzyski - Częstocice	zespół pałacowy (pałac, park) ul. Świętokrzyska 37
	Ostrowiec Świętokrzyski - Częstocice	dwór, ul. Świętokrzyska 2
	Ostrowiec Świętokrzyski - Denków	zespół kościoła parafialnego pw. św. Stanisława
WAŚNIÓW – gmina	Boksyce	zespół dworski
	Czajęcice	park
	Garbacz	park
	Grzegorzowice	kościół parafialny pw. św. Jana Chrzciciela
	Grzegorzowice	park
	Kunin (Nowy Skoszyn)	park
	Mirogonowice	zespół dworski
	Momina	kościół parafialny pw. św. Wojciecha
	Sarnia Zwola	park
	Waśniów	zespół kościoła parafialnego pw. św. Piotra i Pawła
	Witosławska Góra	kaplica pw. Zesłania św. Ducha
	Wronów	założenie dworsko-parkowe

Źródło: Rejestr zabytków nieruchomych woj. Świętokrzyskiego

Biblioteki

Na koniec 2013 r. w Powiecie Ostrowieckim działało łącznie 20 bibliotek, które zatrudniały 46 osób. W porównaniu z 2010 r. liczba placówek bibliotecznych w powiecie zmniejszyła się o 2. Z bibliotek w ciągu roku korzysta ponad 13,5 tys. czytelników. Mieszkańcy mają do dyspozycji bogaty księgozbiór obejmujący 302 549 książek. Czytelnicy mogą korzystać również z literatury naukowej i fachowej obejmującej 73 585 książek zebranych w 3 bibliotekach. Na jedną placówkę biblioteczną przypada 5721 mieszkańców Powiatu

Ostrowieckiego (wskaźnik dla województwa świętokrzyskiego kształtuje się na poziomie 4466 mieszkańców na jedną placówkę biblioteczną a dla kraju 4103), a na jednego czytelnika bibliotek przypada 20,1 wypożyczeń woluminów w ciągu roku. Analogiczny wskaźnik dla województwa świętokrzyskiego wynosi 19,6 a dla kraju wynosi 18,5. (tabela 27).

Tabela 27. Charakterystyka bibliotek na terenie Powiatu Ostrowieckiego w 2013 r.

Placówki biblioteczne		
biblioteki i filie	obiekt	20
pracownicy bibliotek	osoba	46
księgozbiór	wolumin	392 549
zbiory elektroniczne zinwentaryzowane	sztuka	22
czytelnicy w ciągu roku	osoba	13 544
wypożyczenia księgozbioru na zewnątrz	wolumin	288 152
obiekty przystosowane dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich: wejście do budynku	obiekt	8
obiekty przystosowane dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich: udogodnienia wewnątrz budynku	obiekt	1
Biblioteki naukowe, fachowe		
biblioteki i filie	obiekt	3
powierzchnia pomieszczeń bibliotecznych	m2	1 175
pracownicy	osoba	8
księgozbiór	wolumin	73 585
czytelnicy (użytkownicy aktywnie wypożyczający) w ciągu roku	--	2 826

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

W 2013 r. placówki biblioteczne w Powiecie Ostrowieckim były wyposażone w 74 stanowiska komputerowe, w tym 71 z nich było podłączonych do Internetu. 54% komputerów będących na stanie placówek bibliotecznych było udostępnionych do użytkowania czytelnikom. Biblioteki naukowe i fachowe dysponowały 27 komputerami użytkowymi, w tym 21 komputerami podłączonymi do Internetu. 78% komputerów będących w dyspozycji tych bibliotek było udostępnionych do użytkowania czytelnikom.

Pozostałe instytucje kultury

Na koniec 2013 r. w Powiecie Ostrowieckim funkcjonowało 6 domów i ośrodków kultury, klubów i świetlic. Organizatorem trzech z nich był sektor publiczny, pozostałych trzech sektor prywatny. W 2013 r. placówki te przygotowały łącznie 294 imprez, w których udział wzięło ponad 61,6 tys. osób. W porównaniu z 2011 r. liczba imprez organizowanych przez domy i ośrodki kultury w powiecie spadła o 15,27%, a liczba uczestników zmniejszyła się o 33,55% (w 2011 r. liczba zorganizowanych imprez wyniosła 347, a liczba uczestników 92 727 osób).

Tabela 28. Charakterystyka Domów i ośrodków kultury, klubów i świetlic na terenie Powiatu Ostrowieckiego w 2013 r.

Domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice		
ogółem	obiekt	6
imprezy	sztuka	294
uczestnicy imprez	osoba	61 620
przeciętna liczba uczestników imprez na 1 mieszkańca	osoba	1
zespoły artystyczne	sztuka	31
członkowie zespołów artystycznych	osoba	401
koła (kluby)	sztuka	32
członkowie kół (klubów)	osoba	665

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Ponadto na koniec 2013 r. w Powiecie Ostrowieckim działało 31 zespołów artystycznych, w których uczestniczyło łącznie 401 członków. Wśród nich największą liczbę stanowiły zespoły muzyczno-instrumentalne (12 zespołów z 98 członkami) oraz wokalne i chóry (9 ze 148 członkami).

Tabela 29. Charakterystyka zespołów artystycznych na terenie Powiatu Ostrowieckiego w 2013 r.

Zespoły artystyczne		
ogółem	sztuka	31
teatralne	sztuka	1
muzyczne - instrumentalne	sztuka	12
wokalne i chóry	sztuka	9
folklorystyczne (ludowe, pieśni i tańca, kapele)	sztuka	7
taneczne	sztuka	2
Członkowie zespołów artystycznych		
ogółem	osoba	401
teatralne	osoba	15
muzyczne - instrumentalne	osoba	98
wokalne i chóry	osoba	148
folklorystyczne (ludowe, pieśni i tańca, kapele)	osoba	95
taneczne	osoba	45

W 2013 r. na 29 instytucji kultury 12 obiektów posiadało udogodnienia dla osób niepełnosprawnych związane z wejściem do budynku dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich.

Sport i rekreacja

W Powiecie Ostrowieckim występuje dobrze rozwinięta infrastruktura sportowo-rekreacyjna. Na terenie Powiatu Ostrowieckiego działa ponad 16 klubów sportowych, mających 30 sekcji sportowych, w których trenuje 1306 osób (dane GUS na koniec 2012). Na infrastrukturę sportową w Powiecie Ostrowieckim składają się m.in.: kryta pływalnia, hale sportowe, boiska wielofunkcyjne i piłkarskie, stadiony, sale gimnastyczne, itd. Zdecydowana większość obiektów sportowych znajduje się w Ostrowcu Świętokrzyskim. Ich stan techniczny oceniany jest na bardzo dobrym lub dobrym poziomie. Zły stan techniczny obiektów sportowych dotyczy głównie sal gimnastycznych zlokalizowanych przy szkołach.

Tabela 30. Hale sportowe, sale gimnastyczne, boiska piłkarskie w Powiecie Ostrowieckim

Lp.	Rodzaj obiektu	gmina	Obiekt dostosowany do potrzeb niepełnosprawnych	Stan techniczny obiektu
1	Hala sportowa	Ostrowiec Św.	tak	bardzo dobry
2	Boisko wielofunkcyjne	Ostrowiec Św.	nie	bardzo dobry
3	Sala gimnastyczna	Ostrowiec Św.	nie	Dobry
5	Boisko wielofunkcyjne	Ostrowiec Św.	nie	Dobry
6	Hala sportowa	Ostrowiec Św.	Częściowo	Dobry
7	Boisko wielofunkcyjne	Ostrowiec Św.	nie	Dobry
8	Hala sportowa	Ostrowiec Św.	tak	dobry
9	Boisko piłkarskie	Ostrowiec Św.	tak	zły
10	Korty tenisowe	Ostrowiec Św.	nie	Bardzo dobry
11	Hala sportowa	Ostrowiec Św.	nie	Bardzo dobry
12	Sala gimnastyczna	Ostrowiec Św.	nie	Bardzo dobry
13	Sala gimnastyczna	Ostrowiec Św.	tak	Dobry
14	Sala gimnastyczna	Ostrowiec Św.	tak	Dobry
15	Boisko wielofunkcyjne	Ostrowiec Św.	nie	bardzo dobry
16	Hala sportowa przy Szkole Podstawowej Nr 1 w Ćmielowie	Ćmielów	tak	bardzo dobry
17	Sala gimnastyczna Szkoły Podstawowej Nr 1 w Ćmielowie	Ćmielów	nie	zły
18	Sala gimnastyczna Szkoły Podstawowej w Brzostowej	Ćmielów	nie	zły
19	Sala gimnastyczna Gimnazjum w Ćmielowie	Ćmielów	nie	zły
20	Hala sportowa przy Gimnazjum	Kunów	tak	bardzo dobry
21	Sala Gimnastyczna przy PSP Janik	Kunów	tak	bardzo dobry
22	Sala Gimnastyczna przy PSP Kunów	Kunów	tak	zły
23	Boisko ORLIK	Kunów	tak	Dobry
24	Stadion Stal Kunów	Kunów	tak	Dobry
25	Hala sportowa	Waśniów	tak	Dobry
26	Sala gimnastyczna przy Zespole Szkół Publicznych w Bałtowie	Bałtów	bd	bd
27	Sala gimnastyczna przy publicznej Szkole Podstawowej im. Legionów Polskich w Okole	Bałtów	bd	bd
28	Sala gimnastyczna przy budynku po byłym Zespole Szkół w Bałtowie	Bałtów	bd	bd
29	Boisko wielofunkcyjne	Bałtów	bd	bd

Źródło: Starostwo Powiatowe w Ostrowcu Świętokrzyskim

W Powiecie Ostrowieckim dostępnych jest 30,8 km ścieżek rowerowych, co w przeliczeniu na 10 tys. ludności daje 2,7 km. Analogiczny wskaźnik dla całego województwa świętokrzyskiego wynosi 1,1 km ścieżek rowerowych na 10 tys. ludności. Przez powiat przebiegają ciekawe szlaki turystyczne (piesze i rowerowe). Szlaki turystyczne przebiegające przez dolinę rzeki Kamiennej w Bałtowie i okolicach gminy Bałtów są jedną z najatrakcyjniejszych form edukacyjnych umożliwiających poznanie wszystkich walorów naturalnych i antropogenicznych regionu. Trasy zostały tak zaprojektowane, aby były dostosowane do możliwości przeciętnego turysty i zgodnie z jego wyborem. Większość szlaków wykracza poza terytorium Gminy Bałtów w celu wyeksponowania szerszego tła historycznego, a także kulturowego i krajobrazowego gmin ościennych. Trasy piesze i rowerowe w bezpośredniej okolicy Bałtowa stanowią integralną część oferty znanego Bałtowskiego Kompleksu Turystycznego „JuraPark Bałtów”. Charakterystykę najciekawszych szlaków turystycznych przebiegających przez Powiat Ostrowiecki przedstawia tabela 31.

Tabela 31. Charakterystyka szlaków turystycznych w Powiecie Ostrowieckim

Nazwa szlaku	Rodzaj szlaku	Długość w km	Opis szlaku
Szlak Turystyczny Nizinny: Ostrowiec Świętokrzyski - Krzemionki	pieszy	13	Szlak łączy Ostrowiec Świętokrzyski z najcenniejszym zabytkiem Ziemi Ostrowieckiej - neolitycznymi kopalniami krzemienia w Krzemionkach
Szlak Turystyczny Nizinny: Tartów - Święty Krzyż	pieszy	97,5	Szlak prowadzi dolinami Kamiennej i Świśliny, przez kompleks Puszczy Iłżeckiej i Świętokrzyski P.N. Na trasie rezerwat i pomniki przyrody. Szlak kończy się na szczycie Łysogór - Łyścu.
Szlak Turystyczny Nizinny: Nietulisko Fabryczne - Nietulisko Duże	pieszy	2	Szlak łączy Nietulisko Fabryczne - PKS, MPK - ze szlakiem niebieskim Tartów - Święty Krzyż
Szlak im. Stanisława Jeżewskiego	pieszy	80	Trasa przebiega od Pętkowic, przez Bałtów, Magonie Krzemionki Opatowskie, Nową Dębową Wolę, Jeleniec (miejsce bitwy partyzanckiej 2.IV 1944 r.), Kaplicę (XV w.), Kunów, Nietulisko (walcownia z 1845 r.) Doły Biskupie (pozostałości papierni (koniec XIX w.), sanktuarium w Kałkowie, Grzegorzowice (rotunda romańska) Klasztor benedyktynów na Świętym Krzyżu (XI w.)
Ścieżka jurajska	pieszy		Pieszy szlak lokalny po zamykającej się trasie wokół Bałtowa (około 3,30 godz. marszu) poprowadzona jest przez najbardziej malownicze zakątki okolicy. Zaczyna się w miejscu zwanym Okręglica, następnie przez słynne bałtowskie wywierzyska (źródła), Smoczą jamę, przysiółek Zarzecz, kamieniołom wapienia, gdzie znajduje się jaskinia zwana "Szparą łomików" Następnie przez taras widokowy „Ugórek” (panorama doliny Kamiennej) i zabytkową leśniczówkę (II poł. XIX w.) szlak przechodzi przez rezerwat przyrodniczy „Ulów” z pomnikowymi dębami. Obok „górznej przystani” spławu traw wycieczkowych szlak doprowadza do zespołu pałacowo – parkowego Drukich Lubeckich, a stamtąd ścieżką do kościoła p.w. Matki Boskiej Bolesnej (neobarok). Po minięciu zabytkowego cmentarza trasa kończy się w Okręglicy
Szlak im. Witolda Gombrowicza	rowerowy	164	Trasa zaczyna się w Jakubowicach - Przybysławice – Jasice – Mikułowice – Ćmielów – Krzczonowice – Trębanów – Małoszyce (miejsce urodzenia pisarza) – Grocholice – Bodzechów – Ostrowiec Św. (Muzeum Historyczno – Archeologiczne) – Mychów (grodzisko XI – XIII w.) Chocimów (dwór, miejsce urodzenia poety Mariana Ośniałowskiego) – Doły Biskupie – Bór Kunowski - Sarnówek (dawniany kościół) – Wólka Bałtowska – Bałtów – Pętkowice – Potoczek – Tartów (barokowy kościół) – Czyżów Szlachecki (dwór XVIII w.) – Jakubowice
Szlak żółwia i dinozaura	rowerowy	62	Trasa łączy Bałtów z Kazimierzem Dolnym nad Wisłą. Zaczyna się w Bałtowie – Pętkowice – Potoczek – Tartów – Zemborzyn – Solec n. Wisłą – Chotcza – Borowiec - Lucimia – Janowiec – dalej przeprawa promem do Kazimierza Dolnego. Nazwa szlaku wywodzi się z miejsca występowania żółwia błotnego w dolinie rzeki Zwolenki w ostoi rezerwatowej Borowiec oraz okolic Bałtowa, gdzie odnaleziono ślady gada jurajskiego „Allozaura”
Szlaki rowerowe wokół Bałtowa	rowerowy	53,2	Czerwony: Bałtów, Lemierze – Podgórze-Stoki Małe - Ruda Kościelna – Borownia – Smyków – Podgrodzie – Ćmielów Wióry – Ćmielów Rynek- Brzostowa (długość 23 km) Niebieski: Bałtów-Antoniów – Trzemcha Górna – Wólka Trzemecka – Wólka Bałtowska – Bałtów (długość 12 km) Żółty: Bałtów-Zamoście – Lemierze- Ulów – Kolonia Pętkowice – Skarbka Górna i Dolna – Bałtów (długość 17 km) Szlak łącznikowy (czarny): Wólka Bałtowska – Kolonia Wólka Bałtowska (długość 1,2 km)

Źródło: Starostwo Powiatowe w Ostrowcu Świętokrzyskim

Ochrona zdrowia

System ochrony zdrowia w Powiecie Ostrowieckim opiera się na publicznych i niepublicznych zakładach opieki zdrowotnej oraz aptekach i punktach aptecznych. Ogólna liczba przychodni na koniec 2013 r. wynosiła 51, z czego 3 stanowiły przychodnie publiczne. W 2013 r. lekarze udzielili ponad 800 tys. porad lekarskich (tabela 32).

Tabela 32. Statystyki przychodni zlokalizowanych na terenie Powiatu Ostrowieckiego w 2013 r.

Przychodnie		
ogółem	obiekt	51
praktyki lekarskie w miastach	--	21
praktyki lekarskie na wsi	--	3
przychodnie na 10 tys. ludności	obiekt	4
Przychodnie podległe samorządowi terytorialnemu		
przychodnie ogółem	obiekt	3
Podstawowa opieka zdrowotna - porady		
porady ogółem	jednostka	530 894
przychodnie podległe samorządowi terytorialnemu	jednostka	33 253
Ambulatoryjna opieka zdrowotna - porady lekarskie		
porady lekarskie ogółem	jednostka	800 122

Zródło: Główny Urząd Statystyczny

Na koniec 2013 r. na terenie Powiatu Ostrowieckiego działało 35 aptek oraz 4 punkty apteczne. Dostępność aptek jest wystarczająca – na jedną aptekę przypada 3 269 osób (w województwie świętokrzyskim wskaźnik ten wynosił 3093 osób).

Podstawową opiekę zdrowotną dla mieszkańców Powiatu Ostrowieckiego zapewniają publiczne i niepubliczne Specjalistyczne Zakłady Opieki Zdrowotnej zlokalizowane w poszczególnych gminach powiatu, w tym: w gminie Bałtów – 3 placówki, Bodzechów – 2 placówki (w tym 1 w Szewnie), Ćmielów – 1 placówka, Kunów – 1 placówka, Ostrowiec Świętokrzyski – 49 placówek, Waśniów – 1 placówki. W 2013 r. opiekę nad pacjentami sprawowało 1 158 personelu medycznego, z tego 403 lekarzy, 32 lekarzy dentystów, 600 pielęgniarek, 54 położnych i 69 farmaceutów.

Pomoc społeczna

Realizacją zadań wynikających z ustawy o pomocy społecznej oraz pomocą środowiskową w Powiecie Ostrowieckim zajmują się Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Domy Pomocy Społecznej, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, noclegownie i schroniska dla bezdomnych. Szczegółowa charakterystyka dotycząca Domów Pomocy Społecznej, noclegowni i schronisk w powiecie ostrowieckim znajduje się w tabeli 33.

Tabela 33. Placówki stacjonarnej pomocy społecznej w Powiecie Ostrowieckim w 2013 r.

Placówki stacjonarnej pomocy społecznej		
placówki (z filiami)	obiekt	4
domy pomocy społecznej	obiekt	2
miejsca (łącznie z filiami)	miejsce	391
mieszkańcy (łącznie z filiami)	osoba	392
mieszkańcy - przewlekłe psychicznie chorzy	osoba	128
mieszkańcy - osoby bezdomne	osoba	53
mieszkańcy - przewlekłe somatycznie chorzy	osoba	211
bezdomni w noclegowniach, domach i schroniskach dla bezdomnych	osoba	53
miejsca w noclegowniach, domach i schroniskach dla bezdomnych	miejsce	52
noclegownia	obiekt	1
schronisko lub dom dla bezdomnych	obiekt	1

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Powiat Ostrowiecki charakteryzuje duży odsetek mieszkańców korzystających z pomocy społecznej, przy czym przyczyny trudnej sytuacji życiowej mieszkańców, ze względu na które została przyznana pomoc społeczna, są rozłożone nierównomiernie (tabela 34). Analizując przesłanki przyznawania pomocy społecznej można zauważyć, że do głównych przyczyn w Powiecie Ostrowieckim zalicza się bezrobocie i ubóstwo. Ta ostatnia przyczyna jest poważnym problemem o charakterze strukturalnym dla całego województwa świętokrzyskiego, które w opracowaniach krajowych wskazywane jest – obok warmińsko-mazurskiego i podlaskiego – jako region najbardziej narażony na problem ubóstwa. Według danych Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej, Powiat Ostrowiecki należy do licznej grupy powiatów województwa świętokrzyskiego zagrożonych w bardzo wysokim stopniu ubóstwem (indeks ubóstwa plasuje Powiat Ostrowiecki na 4 miejscu wśród najbardziej zagrożonych tym problemem)²⁴. Nieco mniej liczna jest grupa rodzin borykających się z niepełnosprawnością oraz długotrwałą lub ciężką chorobą jej członka. Największa liczba problemów i rodzin korzystających z pomocy społecznej występuje w Ostrowcu Świętokrzyskim (57,97% ogólnej liczby rodzin objętych pomocą społeczną w powiecie). Z danych przekazanych przez ośrodki pomocy społecznej, w analizowanym okresie 6 rodzin w skali całego powiatu korzystało ze świadczeń pomocy społecznej z powodu problemu narkomanii.

Do innych przyczyn, z powodu których jest przyznawana pomoc społeczna, należy ubóstwo: pomoc społeczną z tego powodu otrzymuje 2735 rodzin.

²⁴ Analiza pn. „Indeks zagrożenia ubóstwem w województwie świętokrzyskim”, Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej, Kielce 2014, str.30

Tabela 34. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w Powiecie Ostrowieckim w 2013 r.

Przyczyny korzystania z pomocy społecznej	Liczba rodzin objętych pomocą
Ubóstwo	2735
Sieroctwo	29
Bezdomność	116
Potrzeba ochrony macierzyństwa	312
Bezrobocie	2977
Niepełnosprawność	1767
Długotrwała choroba	1000
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego – ogółem	507
W tym rodziny niepełne	196
Rodziny wielodzietne	78
Alkoholizm	487
Narkomania	6
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	93
Kłęsa żywiołowa lub ekologiczna	0

Źródło: Ośrodki Pomocy Społecznej w Powiecie Ostrowieckim

Najważniejsze wnioski w obszarze Infrastruktura społeczna:

- ⇒ Dobrze rozwinięta sieć placówek oświatowych prowadzących edukację zarówno na poziomie podstawowym, gimnazjalnym, średnim oraz wyższym. Wskaźnik zdawalności egzaminów maturalnych w szkołach ponadgimnazjalnych zawodowych i liceach ogólnokształcących znajduje się na poziomie wyższym od średniej dla województwa świętokrzyskiego i dla całego kraju.
- ⇒ Powiat Ostrowiecki dysponuje stosunkowo dużą liczbą obiektów zabytkowych, w tym 42 obiekty są wpisane do rejestru zabytków nieruchomych woj. świętokrzyskiego.
- ⇒ Dobrze rozwinięta infrastruktura sportowo-rekreacyjna. Stan techniczny zdecydowanej większości obiektów sportowych oceniany jest na bardzo dobrym lub dobrym poziomie.
- ⇒ Duży odsetek mieszkańców korzystających z pomocy społecznej, głównie z powodu ubóstwa i bezrobocia

Kapitał społeczny

Najbardziej widocznym przejawem aktywności obywatelskiej jest udział w wyborach: samorządowych, parlamentarnych, prezydenckich. Na przestrzeni ostatnich lat frekwencja mieszkańców Powiatu Ostrowieckiego w wyborach była niższa od średniej frekwencji wyborczej dla całego województwa świętokrzyskiego oraz średniej frekwencji krajowej (tabela 35).

Tabela 35. Frekwencja w wyborach samorządowych, parlamentarnych, prezydenckich

	Wyборы samorządowe 2010		Wyборы prezydenckie 2010	Wyборы do Sejmu /Senatu 2011	Wyборы do parlamentu europejskiego 2014	Wyборы samorządowe 2014		Wyборы prezydenckie 2015	
	I tura	II tura	I tura			I tura	II tura	I tura	II tura
Powiat Ostrowiecki	45,82%	25,63%	49,18%	40,60%	18,09%	38,42%	26,16%	41,49%	47,65%
Województwo Świętokrzyskie	53,59%	41,24%	52,83%	43,74%	21,04%	46,19%	38,27%	46,33%	52,25%
Polska	47,32%	35,31%	55,31%	48,92%	23,83%	39,28%	32,33%	48,96%	55,34%

Źródło: Państwowa Komisja Wyborcza

Z kolei wyznacznikiem aktywności społecznej mieszkańców jest m.in. zaangażowanie w różnego rodzaju inicjatywach społecznych, w tym nieformalnych oraz sformalizowanych w działalność organizacji społecznej (fundacji, stowarzyszenia, klubu, itd.). Według danych pochodzących z rejestru organizacji pozarządowych Starostwa Powiatowego w Ostrowcu Świętokrzyskim w powiecie działa 261 organizacji pozarządowych, w tym 13 fundacji oraz 248 stowarzyszeń włącznie z Ochotniczymi Strażami Pożarnymi. Najwięcej organizacji (72% wszystkich organizacji w powiecie) ma swoją siedzibę na terenie Ostrowca świętokrzyskiego, 8% organizacji działa w Ćmielowie, 6% w Kunowie, 4% w gminie Waśniów i Bałtów, 3% w gminie Bodzechów (Tabela 36).

Tabela 36. Organizacje pozarządowe w Powiecie Ostrowieckim ze względu na siedzibę organizacji, 2013

Gmina	Liczba organizacji
Bałtów	13
Bodzechów	8
Ćmielów	21
Kunów	16
Ostrowiec Świętokrzyski	190
Waśniów	13
Razem	261

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pochodzących z rejestru NGO Starostwa Powiatowego

W przeliczeniu na 10 tysięcy mieszkańców liczba organizacji społecznych w Powiecie Ostrowieckim w 2013 r. wynosiła 23 organizacje. W porównaniu z 2010 r. nastąpił wzrost o 15%. Wskaźnik ten był niższy zarówno od wskaźnika dla całego województwa świętokrzyskiego (29 organizacji pozarządowych na 10 tys. mieszkańców regionu w 2013r.), jak i dla całego kraju (32 organizacje pozarządowe na 10 tys. mieszkańców w całym kraju). Dynamikę wzrostu liczby organizacji sektora trzeciego w Powiecie Ostrowieckim na tle regionu i kraju prezentuje tabela 37.

Tabela 37. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców w latach 2010-2013

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013
Powiat Ostrowiecki	20	21	22	23
Województwo Świętokrzyskie	25	26	28	29
Polska	27	28	30	32

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Ze względu na dziedzinę działalności organizacji pozarządowych²⁵, najwięcej organizacji w Powiecie Ostrowieckim zajmuje się pomocą społeczną i humanitarną oraz ratownictwem – 30,65% wszystkich organizacji (80 organizacji). W następnej kolejności pod względem liczebności są organizacje zajmujące się edukacją i wychowaniem – 20,31% ogółu organizacji (53 organizacji). Na trzecim miejscu uplasowały się organizacje działające na rzecz rozwoju lokalnego w wymiarze społecznym i ekonomicznym – 14,94% (39 organizacji), kolejne miejsce zajmują organizacje działające w sferze sportu, turystyki, rekreacji i hobby – 13,79% (36 organizacji).

Tabela 38. Organizacje pozarządowe w Powiecie Ostrowieckim ze względu na podstawową dziedzinę działalności (branżę), 2013

Podstawowa dziedzina działalności (branża) organizacji pozarządowych	Liczba organizacji
edukacja i wychowanie oraz działalność naukowo-badawcza	53
Kultura i sztuka	8
ochrona środowiska	4
ochrona zdrowia	11
pomoc społeczna i humanitarna, ratownictwo	80
rozwój lokalny w wymiarze społecznym i ekonomicznym	39
rynek pracy, aktywizacja zawodowa	7
sport, turystyka, rekreacja, hobby	36
wsparcie dla instytucji, organizacji pozarządowych i inicjatyw obywatelskich	20
inne	3
Razem	261

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pochodzących z rejestru NGO Starostwa Powiatowego

Według danych Ministerstwa Finansów w 2013 r. tylko 21 organizacji społecznych zarejestrowanych na terenie Powiatu Ostrowieckiego posiadało status organizacji pożytku publicznego. W liczbie tej najwięcej organizacji (71%) pochodziło z Ostrowca Świętokrzyskiego (tabela 39).

²⁵ Przyjęto klasyfikację dziedzin i pól działalności statutowej organizacji pozarządowych spójną z Międzynarodową Klasyfikacją Działalności Organizacji Non-Profit (INCPO), zastosowaną w sprawozdaniach z funkcjonowania ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, Ministerstwa Pracy Polityki Społecznej, Departament Pożytku Publicznego.

Tabela 39. Organizacje pozarządowe w Powiecie Ostrowieckim o statusie OPP, stan na 2013 r.

Miejscowość	Organizacje pozarządowe o statusie OPP
Bałtów	1
Bodzechów	1
Ćmielów	1
Kunów	2
Ostrowiec świętokrzyski	15
Waśniów	1
Razem	21

Źródło: Ministerstwo Finansów, Departament Pożytku Publicznego www.pozYTEK.gov.pl

Najważniejsze wnioski w obszarze Kapitał społeczny:

- ⇒ Aktywność obywatelska mieszkańców Powiatu Ostrowieckiego jest relatywnie niska, co znajduje odzwierciedlenie m.in. w niskiej frekwencji w wyborach powszechnych
- ⇒ Aktywność społeczna mieszkańców Powiatu Ostrowieckiego przejawiająca się w liczbie organizacji społecznych przypadających na 10 tys. mieszkańców utrzymuje się od kilku lat na podobnym poziomie i jest niższa od średniej w regionie i w kraju.

Bezpieczeństwo publiczne

Przestępczość i wykrywalność

W 2013 r. w Powiecie Ostrowieckim wskaźnik zagrożenia przestępczością mierzony liczbą stwierdzonych przestępstw na 1000 ludności ukształtował się na poziomie 25 przestępstw (rok wcześniej – 26), przy czym 14 przestępstw miało charakter kryminalny, 7 gospodarczy, 3 to przestępstwa drogowe, a 1 przeciwko życiu i zdrowiu.

Tabela 40. Przestępstwa stwierdzone w zakończonych postępowaniach w 2013 r.

Wyszczególnienie	Powiat Ostrowiecki	Województwo świętokrzyskie
o charakterze kryminalnym na 1000 mieszkańców	13,86	12,32
o charakterze gospodarczym na 1000 mieszkańców	7,28	5,55
drogowe na 1000 mieszkańców	3,00	3,77
przeciwko życiu i zdrowiu na 1000 mieszkańców	0,68	0,58
przeciwko mieniu na 1000 mieszkańców	10,53	10,55
ogółem na 1000 mieszkańców	25,53	22,99

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

W 2013 r. wzrosła ogólna liczba popełnionych przestępstw o 13,6% w stosunku do roku 2012. Najwięcej przestępstw w latach 2011–2013 stwierdzonych było w zakresie przestępstw popełnionych pod wpływem alkoholu i środków odurzających (459 przestępstw w 2013 r.) oraz narkotykowych (269 przestępstw).

Tabela 41. Przestępczość ogółem w Powiecie Ostrowieckim w latach 2011–2013²⁶

Rok	Liczba popełnionych przestępstw	Liczba ustalonych przestępców	Zatrzymania nietrzeźwych kierowców	Przestępstwa narkotykowe	Przestępstwa popełnione pod wpływem alkoholu i środków odurzających
2011	2953	1652	783	364	852
2012	2800	1336	524	537	660
2013	3182	1027	250	269	459

Źródło: Komenda Powiatowej Policji w Ostrowcu Świętokrzyskim

Liczba czynów karalnych popełnianych przez nieletnich od 2011 roku rośnie. Na terenie Powiatu Ostrowieckiego nieletni dopuszczają się najczęściej przestępstw popełnionych pod wpływem alkoholu i środków odurzających, narkotykowych, rozbojów, kradzieży rozbójniczych. Według informacji przekazanych przez Komendę Powiatowej Policji w Ostrowcu Świętokrzyskim na przestrzeni lat 2011-2013 wzrosła liczba przestępstw popełnianych przez osoby nieletnie o 11% (ze 112 przestępstw popełnionych w 2011 r. do 124 w 2013 r.). Natomiast nastąpił wzrost wskaźnika wykrywalności młodocianych przestępców: w 2013 r. liczba ustalonych nieletnich przestępców w stosunku do liczby popełnionych przez nich przestępstw wynosił 75% a w 2013 r. analogiczny wskaźnik wynosił 76,6%. (Tabela 42).

Tabela 42. Przestępczość popełniania przez nieletnich w Powiecie Ostrowieckim w latach 2011–2013

Rok	Liczba popełnionych przestępstw	Liczba ustalonych przestępców	Zatrzymania nietrzeźwych kierowców	Przestępstwa narkotykowe	Przestępstwa popełnione pod wpływem alkoholu i środków odurzających
2011	112	84	1	7	8
2012	114	118	3	31	13
2013	124	95	0	0	12

Źródło: Komenda Powiatowej Policji w Ostrowcu Świętokrzyskim

Bezpieczeństwo na drogach

Policja z Powiatu Ostrowieckiego w 2013 r. miała do czynienia z 33 przestępstwami drogowymi (wypadkami drogowymi) z 9 ofiarami śmiertelnymi oraz 37 rannymi. Wskaźniki dotyczące ofiar wypadków w przeliczeniu na 100 tys. mieszkańców dla Powiatu Ostrowieckiego kształtują się na poziomie niższym niż dla całego województwa.

Tabela 43. Wypadki drogowe i ich ofiary w Powiecie Ostrowieckim na tle województwa świętokrzyskiego

Rok	wypadki ogółem		ofiary śmiertelne		ranni	
	Powiat Ostrowiecki	Województwo Świętokrzyskie	Powiat Ostrowiecki	Województwo Świętokrzyskie	Powiat Ostrowiecki	Województwo Świętokrzyskie
2011	42	1520	5	179	39	1861
2012	44	1393	5	136	46	1712
2013	33	1399	9	143	37	1727

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

²⁶ Kolorem zielonym oznaczono spadek wartości wskaźnika, natomiast czerwonym – wzrost

Tabela 44. Ofiary wypadków - wskaźniki w Powiecie Ostrowieckim na tle województwa świętokrzyskiego

Rok	ofiary śmiertelne na 100 tys. pojazdów		ofiary śmiertelne na 100 tys. ludności		ranni na 100 tys. pojazdów	
	Powiat Ostrowiecki	Województwo Świętokrzyskie	Powiat Ostrowiecki	Województwo Świętokrzyskie	Powiat Ostrowiecki	Województwo Świętokrzyskie
2011	9,2	21,91	4,30	13,98	71,72	227,82
2012	9,01	16,30	4,33	10,66	82,91	205,20
2013	15,74	16,68	7,84	11,26	64,70	201,46

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Najważniejsze wnioski w obszarze Bezpieczeństwo publiczne:

- ⇒ Wskaźnik zagrożenia przestępczością w Powiecie Ostrowieckim mierzony liczbą stwierdzonych przestępstw na 1000 ludności kształtuje się na poziomie wyższym niż analogiczny wskaźnik dla regionu świętokrzyskiego.
- ⇒ Od 2011 rośnie liczba czynów karalnych popełnianych przez nieletnich, przy czym wzrasta skuteczność ustalenia młodocianych przestępców popełniających te czyny
- ⇒ Maleje liczba wypadków drogowych w Powiecie Ostrowieckim ale rośnie liczba ofiar śmiertelnych w popełnionych przestępstwach drogowych na terenie powiatu.

Zasoby mieszkaniowe

W Powiecie Ostrowieckim według danych na koniec 2013 r. było 40 690 mieszkań o przeciętnej powierzchni użytkowej mieszkania wynoszącej 67,2 m². Przeciętna powierzchnia użytkowa na 1 osobę wynosiła 23,9 m² (Tabela 45). Są to wartości nieco niższe od średniej dla województwa świętokrzyskiego, gdzie przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania wynosiła w 2013 r. 73,7 m² a przeciętna powierzchnia użytkowa na 1 osobę 25,1 m².

Tabela 45. Zasoby mieszkaniowe Powiatu Ostrowieckiego

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2010	2011	2012	2013
Mieszkania	-	40 180	40 346	40 479	40 690
Izby	-	146 319	147 161	147 866	148 863
Powierzchnia użytkowa mieszkań	m ²	2 667 876	2 689 743	2 708 329	2 734 337
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania	m ²	66,4	66,7	66,9	67,2
Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę	m ²	22,9	23,2	23,5	23,9
Mieszkania na 1000 mieszkańców	-	344,9	348,3	351,5	355,6

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

W 2013 r. stan zasobów mieszkaniowych zmienił się zarówno pod względem ilościowym, jak i jakościowym. Na tle województwa świętokrzyskiego liczba mieszkań przypadająca

na 1000 mieszkańców jest wyższa: w 2013 r. wskaźnik ten wyniósł 355,6 przy 341,4 w województwie. Na tle innych powiatów podregionu kieleckiego wyższy wskaźnik liczby mieszkań na 1000 mieszkańców osiągnął powiat skarżyski - 385,7. Poprawie uległ również stopień wyposażenia mieszkań w podstawowe instalacje sanitarno–techniczne.

Tabela 46. Wyposażenie mieszkań w podstawowe instalacje na tle innych powiatów na koniec 2013 r.

Powiat	wodociąg	ustęp spłukiwany	łazienka	centralne ogrzewanie	gaz sieciowy
ostrowiecki	94,06	89,44	87,28	83,11	61,55
kielecki	90,99	80,98	77,71	74,24	4,07
konecki	83,80	75,17	72,06	69,29	23,08
skarżyski	94,35	89,19	85,74	83,68	63,89
starachowicki	94,41	88,52	85,27	84,06	59,18
Świętokrzyskie	92,07	85,99	83,37	78,34	40,10

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

W 2013 r. 94,06% mieszkań w Powiecie Ostrowieckim obsługiwanych było przez wodociągi, 89,44% mieszkań miało ustęp, 87,28% - łazienkę, a 83,11% posiadało centralne ogrzewanie, natomiast 61,55% mieszkań wyposażonych było w instalację gazową. Na tle innych powiatów podregionu kieleckiego standard mieszkań w Powiecie Ostrowieckim ze względu na wyposażenie w podstawowe instalacje sanitarno–techniczne jest zbliżony lub wyższy.

Najważniejsze wnioski w obszarze Zasoby mieszkaniowe:

- ⇒ Pod względem liczb mieszkań przypadających na 1000 mieszkańców Powiat Ostrowiecki plasuje się powyżej średniej w województwie świętokrzyskim.
- ⇒ Stan zasobów mieszkaniowych pod względem wyposażenia w podstawowe instalacje sanitarno-techniczne uległ poprawie w ostatnich latach.

Środowisko naturalne

Obszary chronione

W Powiecie Ostrowieckim występuje wiele obszarów prawnie chronionych. W 2013 roku zajmowały one 73,45% ogólnej powierzchni geograficznej całego powiatu (w całym województwie świętokrzyskim obszary prawnie chronione zajmowały 64,9% ogólnej powierzchni województwa). Na tle innych powiatów podregionu kieleckiego więcej obszarów prawnie chronionych zlokalizowanych było na terenie powiatu kieleckiego (93,03% ogólnej powierzchni powiatu) oraz powiatu starachowickiego (91,02% całkowitej powierzchni powiatu). Największy udział w powierzchni obszarów objętych ochroną prawną w Powiecie Ostrowieckim miały obszary chronionego krajobrazu, które zajmowały 43,23 tys. ha, tj. 95,5% areálu chronionego w powiecie (w województwie świętokrzyskim wskaźnik ten wynosił 82,0% areálu chronionego).

Charakterystykę obszarów prawnie chronionych w Powiecie Ostrowieckim na tle innych powiatów podregionu kieleckiego oraz całego województwa przedstawia tabela 47.

Tabela 47. Obszary prawnie chronione w Powiecie Ostrowieckim na tle powiatów podregionu kieleckiego i woj. świętokrzyskiego (2013 r.)

Wyszczególnienie	Jednostka	Powiat ostrowiecki	Powiat kielecki	Powiat konecki	Powiat skarżyski	Powiat starachowicki	Świętokrzyskie
ogółem	ha	45267,71	208946,89	81371,76	28744,10	47605,02	760462,35
parki narodowe	ha	0,00	7099,30	0,00	527,10	0,00	7626,40
rezerваты przyrody	ha	466,94	1647,71	180,24	145,20	64,52	3819,70
parki krajobrazowe razem	ha	2013,00	49488,10	2481,00	13303,00	6880,00	128137,10
rezerваты i pozostałe formy ochrony przyrody w parkach krajobrazowych	ha	26,47	1537,19	456,67	151,88	3,18	2676,77
obszary chronionego krajobrazu razem	ha	43230,00	152340,21	78836,70	14914,00	40711,00	623834,15
rezerваты i pozostałe formy ochrony przyrody na obszarach chronionego krajobrazu	ha	424,46	170,47	62,16	9,49	72,82	967,27
użytki ekologiczne	ha	0,00	37,79	392,65	16,17	24,10	554,60
stanowiska dokumentacyjne	ha	0,00	5,84	0,00	0,00	1,40	30,24
zespoły przyrodniczo-krajobrazowe	ha	8,70	35,60	0,00	0,00	0,00	104,20

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

W 2013 r. na terenie Powiatu Ostrowieckiego występowało wiele obszarów szczególnie cennych przyrodniczo, w tym m.in.: 7 rezerwatów przyrody o łącznej powierzchni 466,94 ha, liczne pomniki przyrody, 1 park krajobrazowy (Jeleniowski Park Krajobrazowy – o powierzchni ogółem 4295 ha.). Ich charakterystykę przedstawia tabela 48.

Tabela 48. Rezerваты przyrody w Powiecie Ostrowieckim

Nazwa	Gmina	Powierzchnia na terenie gminy (ha)
Rezerwat przyrody „Lisiny Bodzechowskie”	Bodzechów	31,80
Rezerwat przyrody „Krzemionki Opatowskie”	Bodzechów/Ćmielów	378,79
Rezerwat leśny Modrzewie	Bałtów	5,06
Rezerwat leśny Ulów o pow. 23,5 ha,	Bałtów	23,5
Rezerwat leśny „Szczytniak”	Waśniów	6,03
Rezerwat leśny „Małe Gołoborze”	Waśniów	20,44
Rezerwat przyrody nieożywionej „Wąwóz w Skałach” (pow. ogółem 3,18 ha)	Waśniów	1,32

Źródło: Opracowano na podstawie danych z Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Kielcach

Obszary chronionego krajobrazu:

1. Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Kamiennej (OChKDK) na terenie całej Gminy Kunów, Bałtów i Bodzechów oraz części Gminy Waśniów,
2. Jeleniowski obszar Chronionego Krajobrazu (JOChK), którego część o powierzchni 3512ha zlokalizowana jest w Gminie Waśniów.

Na terenie Powiatu Ostrowieckiego jest jeden zespół przyrodniczo-krajobrazowy, utworzony 19 lutego 2002 roku. W gminie Ćmielów w miejscowości Podgrodzie pod ochroną znajduje się obszar będący wschodnim zboczem doliny rzeki Kamiennej. Obszar ten zbudowany jest z wapieni górnajurajskich ze stanowiskami roślinności kserotermicznej wraz z ruinami średniowiecznej budowli warownej. Zespół przyrodniczo-krajobrazowy zajmuje powierzchnię 8,7ha.

Powiat Ostrowiecki charakteryzuje także duża liczba pomników przyrody, których lista została przedstawiona w tabeli 49.

Tabela 49. Pomniki przyrody w Powiecie Ostrowieckim, 2015 r.

L.p.	Nazwa pomnika	Gmina	Miejscowość
1	Dęby szypułkowe (5 szt.)	Bałów	Bałów
2	Dęby bezszypułkowe (2 szt.)	Bałów	Bałów
3	Skalki	Bałów	Bałów
4	Skalki	Bałów	Bałów
5	Odsłonięcie geologiczne	Bałów	Skarbka Dolna
6	Głaz narzutowy	Bodzechów	Sudół
7	Skalka („Sfinks”)	Bodzechów	Szewna
8	Skalki	Waśniów	Stryczowice
9	Odsłonięcie geologiczne	Kunów	Doły Biskupie
10	Profil geologiczny	Kunów	Doły Biskupie
11	Profil geologiczny	Kunów	Nietulisko Wielkie
12	Głaz narzutowy	Kunów	Udziców
13	Głaz narzutowy	Kunów	Kolonia Janik
14	Głaz narzutowy	Kunów	Wymysłów
15	Głaz narzutowy	Kunów	Wymysłów
16	Skalki	Waśniów	Stryczowice
17	Źródło	Waśniów	Nowy Skoszyn
18	Dąb szypułkowy	Ostrowiec Świętokrzyski	Ostrowiec Świętokrzyski
19	Grochodrzew biały	Ćmielów	Przeuszyn
20	Głaz narzutowy	Ostrowiec Świętokrzyski	Ostrowiec Świętokrzyski
21	Lipa drobnolistna	Kunów	Nietulisko Duże
22	Lipa drobnolistna	Kunów	Prawęcín
23	Sosna zwyczajna	Kunów	Kurzacze
24	Głaz narzutowy	Kunów	Nietulisko Duże
25	Lipa drobnolistna "Maria"	Ostrowiec Świętokrzyski	Ostrowiec Świętokrzyski
26	Kasztany nad Kamienną	Ostrowiec Świętokrzyski	Ostrowiec Świętokrzyski
27	Dęby szypułkowe (4szt)	Waśniów	Grzegorzowice

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Kielcach

Na terenie Powiatu Ostrowieckiego znajdują się następujące Obszary Natura 2000:

- PLH260019 Dolina Kamiennej
- PLH260024 Krzemionki Opatowskie
- PLH260028 Ostoja Jeleniowska
- PLH260039 Wzgórza Kunowskie
- PLH260002 Łysogóry

Zanieczyszczenie powietrza

W 2013 r. wielkość emisji zanieczyszczeń pyłowych zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza wyniosła w Powiecie Ostrowieckim 54 t/r i w porównaniu do 2010 roku zmniejszyła się o 25%. Natomiast emisja zanieczyszczeń gazowych (łącznie z CO₂) ukształtowała się na poziomie 1103 t/r i w odniesieniu do 2010 r. uległa zmniejszeniu o 15,7%. W strukturze pyłowych zanieczyszczeń powietrza dominowały pyły pochodzące ze spalania paliw – 30 t/r (o 33,3% mniej niż w 2010 r.), a głównym składnikiem zanieczyszczeń gazowych był dwutlenek węgla – 367 t/r ogółu zanieczyszczeń gazowych (o 15,67% mniej niż w 2010 r.).

Charakterystykę emisji i redukcji zanieczyszczeń powietrza w Powiecie Ostrowieckim na tle innych powiatów oraz woj. świętokrzyskiego w 2013 roku przedstawia tabela 50.

Tabela 50. Emisja i redukcja zanieczyszczeń powietrza w Powiecie Ostrowieckim na tle innych powiatów i woj. świętokrzyskiego, 2013r.

Wyszczególnienie	Emisja zanieczyszczeń w t/r				Odsetek zanieczyszczeń zatrzymanych w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń	
	pyłowych	w tym ze spalania paliw	gazowych bez CO ₂	w tym dwutlenek siarki	pyłowe	gazowe bez CO ₂
ostrowiecki	54	30	1103	367	99,7	0,00
kielecki	364	39	24048	842	99,5	0,20
konecki	169	81	826	201	98,4	88,2
skarżyski	49	48	485	262	83,7	0
starachowicki	102	90	986	498	97,2	3,9
Świętokrzyskie	2423	1358	70030	10592	99,8	43,6

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Wody powierzchniowe i gruntowe

Powiat Ostrowiecki w całości znajduje się w obrębie zlewni rzeki Kamiennej, będącej lewobrzeżnym dopływem Wisły, której długość na terenie powiatu wynosi 60 km. Rzeka przepływa przez teren gminy Kunów, Bodzechów, Ćmielów, Bałtów oraz miasto Ostrowiec Świętokrzyski. Zlewnia ta charakteryzuje się asymetrycznością z wyraźnie rozbudowaną częścią prawostronną. Z obszaru lewobrzeżnego Kamienna zasilana jest przez kilka cieków odwadniających południowe zbocze Przedgórza Iłżeckiego.

Oprócz rzeki Kamienna sieć rzeczną powiatu tworzą:

- Prawobrzeżna część zlewni rzeki Kamiennej - ma dobrze rozwiniętą sieć rzeczną reprezentowaną przez: Świślinę z prawobrzeżnymi dopływami Węgierki i Pokrzywianki, Modłę, Kamionkę i Ćmielówkę oraz inne małe ciek.
- Lewobrzeżne dopływy Kamiennej: dopływ z Ostrowca-Rzeczek, Ciek Denkowski, struga Dunaj.

Rysunek 1. Wody powierzchniowe oraz zbiorniki wodne na terenie Powiatu Ostrowieckiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <http://map.wrota-swietokrzyskie.pl>

Wody powierzchniowe reprezentowane są również przez niewielkie oczka wodne, stawy w rejonie Ostrowca (3 stawy w dzielnicy Gutwin, 2 stawy w Parku Miejskim, stawy na terenie rewitalizowanego obszaru przemysłowego, zbiorniki w okolicy ulic: Topolowej, Tomaszów, Kilińskiego, Mostowej, Świętokrzyskiej, 11-go Listopada, Denkowskiej, Kuźni i Sienkiewicza), zbiornik retencyjno-rekreacyjny „Topiołki” położony w Ćmielowie, zbiorniki wodne (stawy) w Waśniowie, Miogonowicach, Boleszynie, Zajączkowicach, Czajęcicach, Boksycach, Nosowie i Grzegorzowicach oraz wyrobiska poeksploatacyjne zalane wodą w miejscowości Rudka.

Tabela 51. Jakość wód powierzchniowych w wybranych punktach krajowej sieci monitoringu w Powiecie Ostrowieckim w 2012 r.

Lp.	Punkt pomiarowy	Klasa elementów biologicznych	Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Ocena spełnienia wymagań dla obszarów chronionych	Stan JCWP ²⁷
1	Kamienna od Zb. Brody Hłżeckie do Świśliny (Kamienna – Nietulisko)	IV	Słaby	bd	Niespełnione wymagania	zły
2	Kamienna od Świśliny do Przepaści (Kamienna – Krasków)	IV	Słaby	Dobry	Niespełnione wymagania	Zły
3	Świślina - od Pokrzywianki do ujścia (Świślina – Nietulisko)	II	Dobry i powyżej dobrego	Dobry	Spełnione wymagania	Dobry

Źródło: Raport „Stan Środowiska w województwie świętokrzyskim w latach 2011-2012, WIOŚ Kielce, str. 62-63

Badanie stanu jakości wód powierzchniowych przeprowadzone w 2012 r. na terenie całego województwa świętokrzyskiego wykazały, że stan jakości rzeki Kamienna, mierzony w dwóch punktach pomiarowych, zlokalizowanych na terenie Powiatu Ostrowieckiego, jest zły (stan JCWP, tabela 51). Oceny tej dokonano na podstawie wyników klasyfikacji stanu/potencjału ekologicznego (w tym klasyfikacji elementów: biologicznych, hydromorfologicznych, fizykochemicznych) oraz wyników klasyfikacji stanu chemicznego i oceny spełnienia wymogów dla obszarów chronionych. W przypadku punktu pomiarowego Świślina – Nietulisko (rzeka Świślina - od Pokrzywianki do ujścia), stan jakości oceniono JCWP jako dobry.

Ze względu na zasobność wód podziemnych w obrębie Powiatu Ostrowieckiego można wyróżnić 3 strefy:

- Strefa obejmująca północno – wschodnią część powiatu (GZWP nr 420 oraz GZWP nr 405). GZWP nr 420 Wierzbiga – Ostrowiec Świętokrzyski to zbiornik szczelinowo krasowy, górnej jury. Zbudowany z wapieni i margli. Zbiornik ten posiada dokumentację hydrogeologiczną. GZWP 405 Niecka Radomska to zbiornik szczelinowo – porowy, górnej kredy. Zbudowany ze skał wodonośnych takich jak: margle, piaskowce, opoki, gezy. Strefa ta obejmuje Główne Zbiorniki Wód Podziemnych nr 420 i nr 405 tj. północno wschodnią część Powiatu Ostrowieckiego.
- Strefa użytkowych zbiorników wód podziemnych (UZWP) obejmująca środkową i południową część powiatu. Związana z dolomitami, wapieniami środkowego

²⁷ JCWP - jednolite części wód powierzchniowych. Zgodnie z systemem Państwowego Monitoringu Środowiska (PMŚ) monitoring wód powierzchniowych, realizowany jest w punktach pomiarowych sieci krajowej, w odniesieniu do wyznaczonych jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP), które oznaczają oddzielne i znaczące elementy wód powierzchniowych, takie jak: struga, strumień, potok, rzeka, kanał lub ich części, sztuczny zbiornik wodny, jezioro lub inny naturalny zbiornik wodny, morskie wody wewnętrzne, wody przejściowe lub wody przybrzeżne. Są to podstawowe jednostki w gospodarowaniu wodami.

i górnego dewonu²⁸ (wody szczelinowe), zlepieńcami, wapieniami, marglami poziomu dewońskiego (wody szczelinowe), piaskowcami, marglami, wapieniami, dolomitami poziomu triasowego (wody szczelinowo – porowe i szczelinowe) oraz piaskowcami poziomu dolnej jury (wody porowo – szczelinowe). Strefa ta obejmuje pozostałą część powiatu bez centralnej i południowej części gminy Waśniów, która jest praktycznie bezwodna.

- Strefa praktycznie bezwodna znajdująca się w południowym krańcu powiatu, obejmująca utwory kambru, ordowiku, syluru i dolnego dewonu. Osady kambru zbudowane są z piaskowców kwarcytowych, iłowców, mułowców i łupków, osady ordowiku z piaskowców, osady syluru z łupków graptolitowych i szarogłazów, natomiast osady dolnego dewonu z piaskowców kwarcytowych, mułowców i iłowców. W strefie tej nie ma możliwości lokalizacji ujęć wód podziemnych dla zbiorowego zaopatrzenia. Strefa ta obejmuje centralną i południową część gminy Waśniów.

Badanie stanu chemicznego jednolitych części wód podziemnych przeprowadzone w 2012 roku na terenie całego województwa świętokrzyskiego wskazały na dobry stan chemiczny wód w pięciu na osiem punktach pomiarowych zlokalizowanych również na terenie Powiatu Ostrowieckiego (klasa II i III wód podziemnych). W pozostałych 3 punktach wody charakteryzowały się słabym stanem chemicznym IV klasy. Ocenę jakości wód podziemnych w poszczególnych wybranych punktach pomiarowych zlokalizowanych na terenie Powiatu Ostrowieckiego i w najbliższym jej sąsiedztwie przedstawiono w tabeli 52.

Tabela 52. Jakość wód podziemnych w wybranych punktach krajowej sieci monitoringu w Powiecie Ostrowieckim w 2012 r.

Nr otworu	Miejscowość Gmina	Stratygrafia warstwy wodonośnej	Głębokość do stropu warstwy wodonośnej [m]	Klasa jakości wód
414	Kurzacze – 2 Kunów	J ₂ +J ₃	35,5	III
415	Kurzacze – 3 Kunów	J ₂	163	III
1151	Kurzacze – 1 Kunów	J ₃	50	III
1011	Smyków-Ćmielów	J ₃	22,6	IV
1910	Skarbka-Bałtów	J ₃ +Q	2	II
2040	Sudół Bodzechów	J ₃	50	IV
1911	Strupice Waśniów	T ₁	21	IV
2327	Ostrowiec Świętokrzyski Ostrowiec Świętokrzyski	Q	2,6	III

Źródło: Raport „Stan Środowiska w województwie świętokrzyskim w latach 2011-2012, WIOŚ Kielce

Użyte skróty:

Stratygrafia warstwy wodonośnej: J₃ – jura górna, J₂ – jura środkowa, J₃₊₂ – jura górna i środkowa, Q – czwartorzęd, T₁ – trias dolny.

²⁸ Dewon to jednostka okresów geologicznych w historii Ziemi ustalona przez Międzynarodową Komisję Stratygrafii (ICS). Okres dewoński to czwarty okres ery paleozoicznej, trwający od ok. 395 do ok. 345 mln lat temu, dzielący się na trzy epoki: dewon dolny, środkowy i górny. W Polsce najczęściej pozostałości z okresu dewonu znajduje się właśnie w Górach Świętokrzyskich, są to głównie wapienie z licznymi skamieniałościami.

Rysunek 2. Jakość wód podziemnych badanych w ramach monitoringu diagnostycznego w woj. świętokrzyskim w 2012 r. (źródło: GIOŚ/PMŚ)

Źródło: Raport „Stan Środowiska w województwie świętokrzyskim w latach 2011-2012, WIOŚ Kielce

Poziom hałas

Zanieczyszczenie środowiska naturalnego człowieka hałasem jest w skali całego powiatu uzależnione przede wszystkim od ruchu drogowego, natomiast punktowo występuje hałas wywołany innymi czynnikami, ale nie jest on objęty stałym monitoringiem, mimo lokalnej uciążliwości.

Dopuszczalne wartości poziomu hałasu dla poszczególnych rodzajów terenów (wyrażone m.in. wskaźnikiem LDWN, mającym zastosowanie do prowadzenia długookresowej polityki w zakresie ochrony przed hałasem) określa rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 22 stycznia 2014 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku.²⁹

I tak dla zabudowy jednorodzinnej dopuszczalny poziom hałasu komunikacyjnego mierzony w linii zabudowy, wynosi w porze dziennej 64 dB, a dla zabudowy wielorodzinnej 68 dB.

Badania prowadzone w 2012 r. na zlecenie Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad w zakresie stanu akustycznego środowiska w otoczeniu dróg krajowych województwa świętokrzyskiego m.in. wskazały, że w Powiecie Ostrowieckim liczba lokali mieszkalnych i mieszkańców narażonych na hałas powyżej dopuszczalnych norm poziomu hałasu jest niższa niż w innych powiatach (tabela 53 i 54).

Tabela 53. Zestawienie liczby lokali mieszkalnych narażonych na hałas oceniany wskaźnikiem LDWN w powiatach woj. świętokrzyskiego, których tereny leżą na obszarach wokół odcinków dróg krajowych

Powiat	Liczba lokali mieszkalnych narażonych na hałas w przedziałach stref imisji dla wskaźnika L_{DWN}				
	55 ÷ 60 dB	60 ÷ 65 dB	65 ÷ 70 dB	70 ÷ 75 dB	powyżej 75 dB
buski	224	95	84	66	1
jędrzejowski	1063	481	361	250	87
Kielce*	352	116	20	19	1
kielecki	2196	1237	856	690	169
konecki	483	344	359	191	11
opatowski	507	174	128	121	26
ostrowiecki	511	205	163	118	20
sandomierski	635	324	190	90	19
skarżyski	2045	1082	553	578	314
starachowicki	652	336	345	260	10
Razem	8668	4394	3059	2385	658

Źródło: Raport „Mapy akustyczne dla dróg krajowych o ruchu pow. 3 mln. Pojazdów, Województwo Świętokrzyskie”, Zleceniodawca GDDKiA 2012, str. 33

Tabela 54. Zestawienie liczby osób mieszkańców narażonych na hałas oceniany wskaźnikiem LDWN w powiatach woj. świętokrzyskiego, których tereny leżą na obszarach wokół odcinków dróg krajowych

²⁹ Jednolity tekst rozporządzenia znajduje się w Obwieszczenie Ministra Środowiska z dnia 15 października 2013 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz.U. z 2014, poz. 112)

Powiat	Liczba osób narażonych na hałas w przedziałach stref emisji dla wskaźnika L_{DWN}				
	55 ÷ 60 dB	60 ÷ 65 dB	65 ÷ 70 dB	70 ÷ 75 dB	powyżej 75 dB
buski	739	284	262	197	4
jędrzejowski	3283	1393	1015	726	204
Kielce*	1383	458	78	66	3
kielecki	7705	4231	2802	2430	605
konecki	1433	938	1006	543	20
opatowski	1592	567	457	438	68
ostrowiecki	1577	591	411	372	68
sandomierski	3862	1791	1136	547	107
skarżyski	4897	3035	1549	1640	867
starachowicki	1639	902	937	605	16
Razem	28109	14191	9654	7564	1962

Źródło: Raport „Mapy akustyczne dla dróg krajowych o ruchu pow. 3 mln. Pojazdów, Województwo Świętokrzyskie”, Zleceniodawca GDDKiA 2012, str. 33

Najważniejsze wnioski w obszarze Środowisko naturalne:

- ⇒ W Powiecie Ostrowieckim występuje wiele obszarów prawnie chronionych, które zajmują 73,45% ogólnej powierzchni geograficznej całego powiatu, w tym obszary należące do Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000.
- ⇒ W Powiecie Ostrowieckim zlokalizowane są liczne zbiorniki wodne. Stan czystości rzek na terenie powiatu nie ulegał w ostatnich latach większym zmianom. Większość z nich została sklasyfikowana w III klasie.

Zarządzanie rozwojem powiatu

Budżet Powiatu Ostrowieckiego

W 2013 r. dochody Powiatu Ostrowieckiego wyniosły 119,05 mln zł i w porównaniu do 2010 r. zwiększyły się o 8,6%. Pomimo spadku dochodu powiatu w roku 2013 roku w stosunku do roku 2012 (o 0,8 p.proc.), dochód w przeliczeniu na 1 mieszkańca w latach 2010-2013 systematycznie zwiększał się, osiągając w 2013 r. wartość 1037,50 zł, tj. o 10,6% więcej niż w 2010 r.

Wydatki budżetowe Powiatu Ostrowieckiego w analizowanym okresie 2010-2013 ulegały pewnym wahaniom, z uwagi na spadek nakładów na inwestycje w 2011 r. i 2013 r. (o 31% i prawie 69% w 2013 r. w stosunku do 2010 r.).

W 2013r. Powiat Ostrowiecki odnotował deficyt w wysokości 639,93 tys. zł., tj. 0,54% swoich dochodów. Dla porównania w 2010 r. budżet Powiatu Ostrowieckiego zamknął się deficytem wynoszącym 10,24% dochodów.

Tabela 55. Finanse Powiatu Ostrowieckiego³⁰

Wyszczególnienie	J.m.	2010	2011	2012	2013
Dochód ogółem	tys. zł	109 593,97	113 351,13	119 961,88	119 049,18
Dochód na 1 mieszkańca	zł	937,85	975,69	1038,82	1037,50
Dochód z podatku od os. fizycznych i prawnych na 1 mieszkańca	tys. zł	103,02	121,06	125,87	129,37
Wydatki ogółem	zł	122 095,79	120 955,30	127 339,86	119 689,11
Wydatki na 1 mieszkańca	zł	1044,84	1041,15	1102,71	1043,08
Wydatki majątkowe inwestycyjne na 1 mieszkańca	zł	141,94	98,59	132,45	45,50
Przeciętne wynagrodzenie	zł	2827,82	2974,89	3084,28	3154,96

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Ważną cechą jest nie tylko wielkość, ale również struktura dochodów. W 2013 r. udział dochodów własnych w Powiecie Ostrowieckim wyniósł 25,78%, wobec 27,08% w 2010 roku. Kolejną ważną pozycją w budżecie powiatu są dotacje celowe z budżetu państwa. Na przestrzeni analizowanego okresu ich udział w strukturze dochodów nieco się zmniejszył. O ile w 2009 r. wyniósł 20,72%, to w 2013 r. – 18,99%. Trzeci podstawowy rodzaj dochodów stanowi subwencja ogólna. W 2013 r. udział subwencji ogólnej w dochodach powiatu nieznacznie spadał, tym niemniej cały czas stanowi ponad 50% wszystkich dochodów powiatu.

³⁰ Czerwoną czcionką oznaczono dane w latach, gdzie wartość zmalała w stosunku do roku poprzedniego a zieloną czcionką gdy wartość wzrosła

Tabela 56. Struktura dochodów Powiatu Ostrowieckiego (w tys. zł)

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013
Dochody Ogółem	109 593,97	113 351,13	119 961,88	119 049,18
Dochody własne	29 677,95 27,08%	30 020,97 26,48%	29 370,41 24,48%	30 695,93 25,78%
Subwencja ogólna	54 987,60 50,17%	58 546,17 51,65%	65 820,89 54,87%	61 973,69 52,06%
Dotacje celowe z budżetu państwa	22 711,87 20,72%	20 583,39 18,16%	22 113,33 18,43%	22 601,51 18,99%

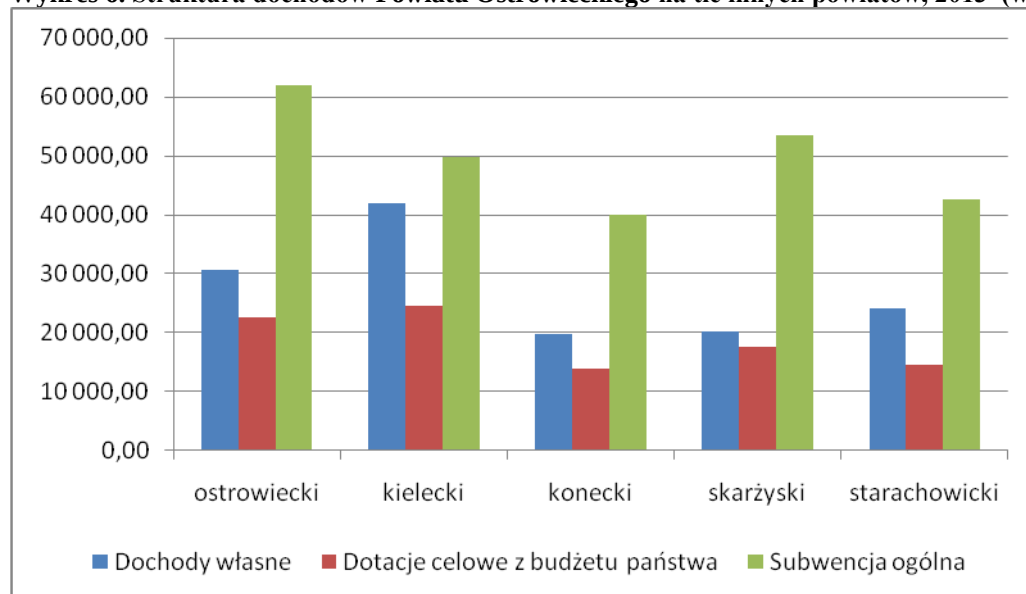
Źródło: Główny Urząd Statystyczny

W porównaniu z innymi powiatami podregionu kieleckiego, Powiat Ostrowiecki w 2013 roku był na drugim miejscu pod względem udziału dochodów własnych w dochodach ogółem (25,78%), po powiecie kieleckim, który osiągnął poziom 33,8%. Na tle innych powiatów podregionu kieleckiego Powiat Ostrowiecki w 2013 r. miał najwyższy udział subwencji ogólnej w strukturze dochodów (Tabela 57 i Wykres 6).

Tabela 57. Struktura dochodów Powiatu Ostrowieckiego na tle innych powiatów, 2013 (w tys. zł)

Powiat	Dochody własne	Dotacje celowe z budżetu państwa	Subwencja ogólna	Dochody ogółem
ostrowiecki	30 695,93	22 601,51	61 973,69	119 049,18
kielecki	42 055,10	24 502,10	49 863,20	124 526,20
konecki	19 818,20	13 951,00	39 979,00	78 372,90
skarżyski	20 119,60	17 643,10	53 496,60	94 958,90
starachowicki	24 218,20	14 512,00	42 554,10	93 652,20

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Wykres 6. Struktura dochodów Powiatu Ostrowieckiego na tle innych powiatów, 2013 (w tys. zł)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Główną część wydatków Powiatu Ostrowieckiego stanowią wydatki bieżące, w tym przede wszystkim wynagrodzenia. W 2013 r. wyniosły one 105,5 mln zł, tj. o 8,45% więcej niż w 2010. Ich udział na przestrzeni analizowanego okresu wyraźnie się zwiększył, z 86,4% do 95,6%. W 2013 r. wydatki majątkowe osiągnęły wartość 5,2 mln zł i były mniejsze niż w 2010 r. o 68,5%.

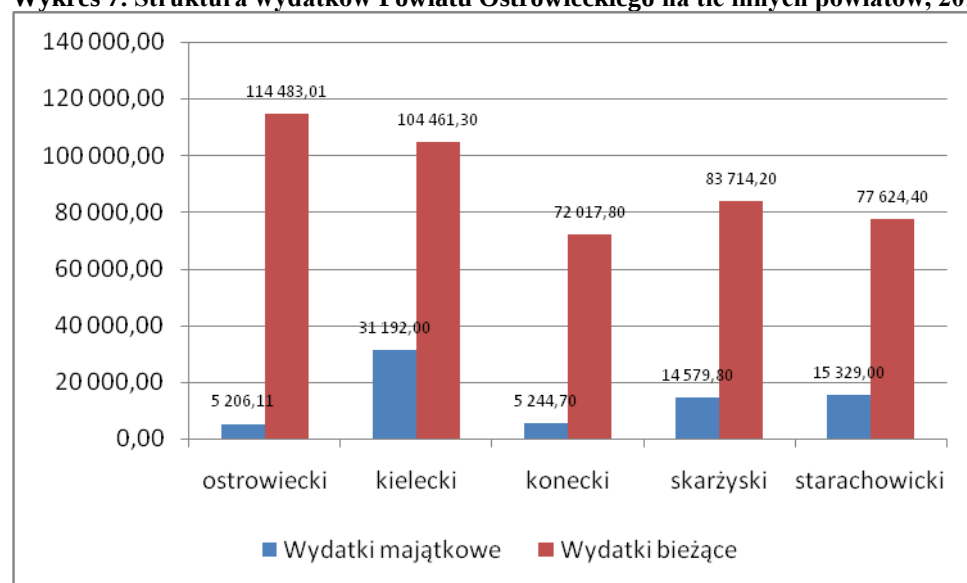
Tabela 58. Struktura wydatków Powiatu Ostrowieckiego (w tys. zł)

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013
Wydatki ogółem	122 095,79	120 955,30	127 339,86	119 689,11
Wydatki majątkowe (=inwestycyjne) ogółem	16 538,27	11 419,45	15 252,58	5 206,11
	13,55%	9,44%	11,98%	4,35%
Wydatki bieżące ogółem	105 557,52	109 535,86	112 087,27	114 483,01
	86,45%	90,56%	88,02%	95,65%

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Na tle innych powiatów podregionu kieleckiego Powiat Ostrowiecki w 2013 r. plasował się na pierwszym miejscu pod względem udziału wydatków bieżących w wydatkach ogółem (Wykres 7).

Wykres 7. Struktura wydatków Powiatu Ostrowieckiego na tle innych powiatów, 2013 (w tys. zł)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Powiat Ostrowiecki jest aktywny w pozyskiwaniu środków zewnętrznych, w tym z UE na realizację zadań publicznych. W okresie programowania 2007-2013 zrealizował łącznie 29 projektów na łączną kwotę budżetów 161,9 mln zł (Tabela 59)

Tabela 59. Pozyskane środki zewnętrzne, w tym z UE

Program Operacyjny UE 2007-2013	Liczba projektów	Wartość projektów brutto	Kwota dofinansowani a brutto
PO Innowacyjna Gospodarka na lata 2007-2013	1	28 283 181,06	24 040 703,90
PO Kapitał Ludzki na lata 2007-2013	23	56 924 283,75	54 794 048,40
RPO Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007-2013	5	76 611 713,89	54 416 238,27

Źródło: Starostwo Powiatowe w Ostrowcu Świętokrzyskim

Powiat Ostrowiecki corocznie przeznaczają określoną pulę środków finansowych na realizację zadań publicznych przez organizacje pozarządowe i inne podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego w sferze określonej w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2014 r., poz. 1118) oraz w rocznych programach współpracy powiatu z organizacjami społecznymi (Tabela 60).

Tabela 60. Wysokość środków finansowych (w zł) przyznanych na realizację zadań publicznych przez organizacje pozarządowe w ramach Programu współpracy z NGO w Powiecie Ostrowieckim

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014
Środki własne Powiatu	48 000,00	46 928,61	49 459,04	38 483,00	49 449,94
Środki PFRON	31 700,00	15 893,20	48 286,20	29 980,74	58 459,30

Źródło: Starostwo Powiatowe w Ostrowcu Świętokrzyskim

Planowanie i gospodarowanie przestrzenią w Powiecie.

Największy obszar Powiatu Ostrowieckiego zajmują użytki rolne. Stanowią one 60,41% ogólnej powierzchni powiatu. Duży udział przypada również na grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione. Stanowią one 31,58% ogólnej powierzchni Powiatu Ostrowieckiego. Najwięcej użytków rolnych jest w gminie Waśniów (24,7% wszystkich gruntów rolnych w powiecie), natomiast najwięcej gruntów leśnych, w tym lasów i gruntów zadrzewionych i zakrzewionych, znajduje się w gminie Kunów (26,3% całej powierzchni gruntów leśnych). Grunty zurbanizowane i zabudowane przeważają w Ostrowcu Świętokrzyskim (53,5% całej powierzchni gruntów zabudowanych). Najmniej jest ich w gminie Bałtów (4,7% całej powierzchni gruntów zabudowanych). Charakterystykę struktury gruntów w Powiecie Ostrowieckim wg stanu na 2013 r. przedstawia tabela 61.

Tabela 61. Stan zagospodarowania terenów w Powiecie Ostrowieckim, stan na 31.12.2013 r.

Gmina	Rodzaj gruntu i jego powierzchnia (ha)						
	użytki rolne	grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione	grunty pod wodami	grunty zabudowane i zurbanizowane	nieużytki	tereny różne	Ogółem
Bałtów	5408	4759	58	194	87	1	10507
Bodzechów	7835	3572	50	608	137	17	12219
Ćmielów	7383	3826	69	452	60	1	11791
Ostrowiec Świętokrzyski	1764	523	61	2194	29	72	4643
Kunów	5652	5124	45	428	92	15	11356
Waśniów	9215	1672	29	226	18	2	11162
Powiat Ostrowiecki	37257	19476	312	4102	423	108	61678

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Tereny przemysłowe

Jednym z szeroko rozpowszechnionych narzędzi dystrybucji pomocy publicznej w zakresie polityki proinwestycyjnej są Specjalne Strefy Ekonomiczne (SSE). Na terenie miasta Ostrowiec Świętokrzyski znajduje się podstrefa Specjalnej Strefy Ekonomicznej Starachowice, obejmująca obszar 78,4 ha i zagospodarowana w blisko 85%.

Tereny przemysłowe stanowią 13,9% wszystkich gruntów zabudowanych i zurbanizowanych w Powiecie Ostrowieckim (najwięcej w Ostrowcu Świętokrzyskim, brak terenów przemysłowych w gminach: Bałtów i Waśniów). Tereny zurbanizowane, ale jeszcze niezabudowane, stanowią 3% wszystkich gruntów zurbanizowanych w powiecie (123 ha). Najwięcej takich terenów znajduje się w Ostrowcu Świętokrzyskim.

Charakterystykę struktury gruntów zabudowanych i zurbanizowanych w Powiecie Ostrowieckim wg stanu na 2013 r. przedstawia tabela 62.

Tabela 62. Grunty zabudowane i zurbanizowane w Powiecie Ostrowieckim, stan na 31.12.2013 r.

Wyszczególnienie	Jedn.	Powiat Ostrowiecki	Ostrowiec Świętokrzyski	Baltów	Bodzechów	Ćmielów	Kunów	Waśniów
grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny mieszkaniowe	ha	1067	695	10	149	103	101	9
grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny przemysłowe	ha	572	436	0	99	13	24	0
grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny inne zabudowane	ha	591	466	13	31	27	30	24
grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny zurbanizowane niezabudowane	ha	123	103	0	11	8	1	0
grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny rekreacji i wypoczynku	ha	139	87	5	7	33	6	1
grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny komunikacyjne - drogi	ha	1402	367	166	258	240	179	192
grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny komunikacyjne - kolejowe	ha	204	37		52	28	87	0
grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny komunikacyjne - inne	ha	3	3	0	0	0	0	0
grunty zabudowane i zurbanizowane - użytki kopalne	ha	1	0	0	1	0	0	0
RAZEM	ha	4102	2194	194	608	452	428	226

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Planowanie strategiczne

Powiat Ostrowiecki posiada n/w dokumenty strategiczne:

- Program Rozwoju Turystyki i Promocji Powiatu Ostrowieckiego na lata 2005-2020.
- Program współpracy Powiatu Ostrowieckiego z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na lata 2015-2017.
- Program Ochrony środowiska dla Powiatu Ostrowieckiego na latach 2012-2015 z perspektywą do 2019.
- Plan Ochrony Przeciwpowodziowej dla Powiatu Ostrowieckiego.
- Program Zdrowotny Powiatu Ostrowieckiego na lata 2013 – 2015.

Powiązania zewnętrzne

Powiat Ostrowiecki należy do Związku Powiatów Polskich, Regionalnej Organizacji Turystycznej Województwa Świętokrzyskiego, jest członkiem Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Krzemienny Krąg”. Prowadzi współpracę z Punktem Informacji o Funduszach Europejskich.

Powiat Ostrowiecki podpisał następujące porozumienia z innymi jednostkami samorządowymi:

- **Porozumienie Partnerskie „Trójmiasto nad Kamienną”** zawarte w styczniu 2014 r. skupiające: Powiat Ostrowiecki, Powiat Starachowicki, Powiat Skarżyski, Gminę Miejską Ostrowiec Świętokrzyski, Gminę Miejską Starachowice i Gminę Miejską Skarżysko-Kamienną.
- Pierwotnym celem zawartego porozumienia była współpraca sześciu samorządów z północnej części województwa świętokrzyskiego na rzecz maksymalnego wykorzystania wspólnych atutów, rozwiązywania problemów i rozwoju gospodarczego powiatów: ostrowieckiego, starachowickiego i skarżyskiego poprzez utworzenie obszaru funkcjonalnego o charakterze subregionu „Trójmiasto nad Kamienną” i umieszczenie go w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020. Miałoby to ułatwić pozyskiwanie unijnych dotacji na wspólne zadania. Samorządowcy łącząc siły i tworząc taki obszar, chcieli mieć większą szansę przy podziale pieniędzy z takich programów jak RPO WŚ na lata 2014-2020 czy Program Operacyjny Polska Wschodnia. Zgodnie z przyjętym przez Zarząd Województwa Świętokrzyskiego projektem Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020, określającym wielkość środków funduszy unijnych dla regionu oraz sposób ich wydatkowania w postaci dotacji do projektów inwestycji zgłaszanych przez samorządy, przedsiębiorstwa, placówki ochrony zdrowia, uczelnie wyższe, organizacje pozarządowe oraz inne podmioty i instytucje, wyodrębniono w ramach alokacji Programu w wybranych osiach priorytetowych środki w postaci Kopert Finansowych, które zostały dedykowane m.in. obszarom strategicznej interwencji (OSI), tj. miastom tracącym funkcje społeczno – gospodarcze i ich obszarom funkcjonalnym, które wymagają restrukturyzacji i rewitalizacji (np. obszarom funkcjonalnym Ostrowca Świętokrzyskiego, Starachowic i Skarżyska-Kamiennej oraz Zintegrowanym Inwestycjom Terytorialnym (ZIT) realizowanym na obszarze miasta wojewódzkiego i jego obszaru funkcjonalnego).
- Przedmiotowa Umowa Współpracy została zaakceptowana przez Rady Gmin i Powiatów partnerskich samorządów i została zawarta w dniu 28.10.2014r. Umowa określa nie tylko wysokość środków dla poszczególnych osi priorytetowych, ich procentowy podział zgodny z przyjętym kryterium parytetu ludnościowego oraz podział na konkretne osie priorytetowe w ramach OSI, ale powołuje również Zespół Koordynacyjny ds. realizacji projektów w ramach RPOWŚ na lata 2014-2020, w skład którego wchodzi po dwóch przedstawicieli każdego z samorządów.
- Deklaracja partnerska podpisana w dniu 05.11.2014 r. z samorządami powiatów północnej części Województwa Świętokrzyskiego w celu prowadzenia **projektu pn. „Nad Czarną i Kamienną – nieodkryte piękno dziedzictwa narodowego i kulturowego północnej części województwa Świętokrzyskiego”** w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Świętokrzyskiego 2014-2020 Oś priorytetowa 4 – dziedzictwo naturalne i kulturowe, stanowiącego kontynuację zrealizowanego w perspektywie 2007-2013 projektu partnerskiego

pięciu powiatów pn.: „Nad Czarną i Kamienną – nieodkryte piękno północnej części województwa Świętokrzyskiego”.

Najważniejsze wnioski w obszarze Zarządzanie rozwojem powiatu:

- ⇒ Niedostateczna ilość środków finansowych na realizację niezbędnych zadań.
- ⇒ Niedostateczna promocja powiatu, nie powiązana z działaniami promocyjnymi gmin (*zagadnienie to szczegółowo traktuje Program Rozwoju Turystyki i Promocji Powiatu Ostrowieckiego*).

III.2. Diagnoza stanu Powiatu Ostrowieckiego – wnioski i rekomendacje z analizy sytuacji społeczno-gospodarczej.

Szczegółowa diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej Powiatu Ostrowieckiego została zaprezentowana w rozdziale *III Diagnoza*. Ten rozdział grupuje dotychczas przeprowadzone analizy na podstawie dokumentów źródłowych, analiz własnych przeprowadzonych podczas prac na dokumentem Strategii, wyniki konsultacji społecznych prowadzonych podczas prac Grupy Strategicznej oraz wiedzy eksperckiej. Ta wielokryterialna analiza Powiatu Ostrowieckiego pozwala wysnuć wnioski i na ich podstawie zaproponować konkretne kierunki działań, jakie władze Powiatu mogą podjąć w celu przełamania zidentyfikowanych barier i szans rozwoju. Znajdują one swoje odzwierciedlenie w dokumencie planu strategicznego.

Demografia.

Zjawiska demograficzne stanowią istotną barierę rozwojową Powiatu Ostrowieckiego. Sytuacja taka znana jest od wielu lat i nie jest ona odmienna od charakterystyki województwa świętokrzyskiego. Niestety, Powiat Ostrowiecki rejestruje poważniejsze problemy niż inne powiaty województwa oraz średnie dane dla całego regionu. W szczególności w obszarze demografii Powiat Ostrowiecki notuje:

- szybsze tempo spadku ludności zamieszkującej powiat niż dla całego województwa świętokrzyskiego
- niewielką przewagę kobiet w strukturze społecznej (demograficznej) powiatu
- malejącą liczbę osób młodych
- zmniejszający się udział ludności w wieku produkcyjnym oraz mobilnym
- wyższy niż dla całego województwa świętokrzyskiego stopień starzenia się społeczeństwa – zwiększa się udział osób w wieku poprodukcyjnym w stosunku do osób w wieku produkcyjnym
- postępujący proces zmniejszania się liczby ludności i starzenia się społeczeństwa Powiatu Ostrowieckiego w prognozach demograficznych

- ujemny przyrost naturalny oraz prognozowaną tendencję dalszego pogłębiania się tego negatywnego zjawiska w latach następnych.

Możliwe kierunki interwencji:

Zatrzymać procesy emigracyjne, szczególnie ludzi w wieku produkcyjnym, młodych i mobilnych.

Stworzyć warunki sprzyjające rodzinie, w tym wzrostowi dzietności.

Podjąć wyzwania związane ze starzeniem się społeczeństwa w zakresie podtrzymywania ich aktywności (w tym również zawodowej) oraz rozwoju usług społecznych i związanych z tzw. Silver economy.

Gospodarka.

W sferze gospodarki lokalnej Powiat Ostrowiecki charakteryzuje znaczna dominacja mikro i małych firm, szczególnie w branży handlowej i budowlanej. Struktura gospodarki lokalnej może być poważną barierą rozwojową ze względu na dużą jej zdolność ulegania negatywnym skutkom procesów gospodarczych, często o charakterze globalnym. Może to być szczególnie dotkliwe w kontekście uwarunkowań technologicznych jednego z największych pracodawców powiatu i decyzji o jego przyszłości podejmowanych poza wpływami władz Powiatu Ostrowieckiego. Charakterystyka gospodarki powiatu wskazuje na:

- niski udział podmiotów gospodarki narodowej w stosunku do liczby podmiotów gospodarki narodowej działających w województwie świętokrzyskim³¹;
- wysoki udział podmiotów prywatnych w strukturze gospodarki powiatu, wyższy niż dla całego województwa;
- udział podmiotów prowadzonych przez osoby indywidualne jest drugi co do wielkości w województwie świętokrzyskim;
- wysoką lokatę (3) w rankingu liczby przedsiębiorstw przypadających na 10 tys. mieszkańców;
- wzrost liczby przedsiębiorstw zarejestrowanych w REGON i spowodowane nim zmniejszenie tempa spadku ogólnej liczby przedsiębiorstw działających na terenie powiatu;
- zróżnicowaną strukturę gospodarczą powiatu pod względem branż (choć największy udział mają firmy handlowe, budowlane i przemysłowe), natomiast jednolitą pod względem wielkości firm – tu zdecydowaną przewagę mają firmy mikro.

³¹ Miesięczna Informacja o podmiotach gospodarki narodowej w rejestrze REGON; GUS; stan na dzień 31.01.2016r.

Możliwe kierunki interwencji:

Monitorować kondycję gospodarczą firm działających na terenie Powiatu.

Zabiegać o ściślejszą współpracę z CELSA Hutą Ostrowiec w zakresie jej przyszłości i możliwości współpracy ze sferą gospodarczą na terenie powiatu.

Stwarzać warunki do rozwoju tradycyjnych branż gospodarki lokalnej (m.in. przemysł lekki, ceramiczny, rolnictwo) oraz nowych branż (m.in. turystyka).

Bezrobocie i rynek pracy.

Bezrobocie i jego struktura to najpoważniejsze problemy Powiatu Ostrowieckiego. Są one wynikiem poważnych problemów strukturalnych gospodarki powiatu, mające swe źródła jeszcze w latach 90. Lokalna gospodarka nie poradziła sobie z problemami słabości rynku pracy i brak zdecydowanej interwencji w tym zakresie będzie tylko je pogłębiał. Rynek pracy powiatu charakteryzuje się:

- jednym z najwyższych w skali województwa wskaźników bezrobocia
- bezrobocie dotyczy najczęściej osób w wieku mobilnym (produkcyjnym), wśród tej grupy najwięcej bezrobotnych jest w wieku 25-44 lata
- ponad połowę bezrobotnych powiatu w grupie osób bez wykształcenia oraz z wykształceniem zasadniczym zawodowym
- silną korelacją między wiekiem bezrobotnych i czasem pozostawania bez pracy – im osoby starsze, tym częściej są długotrwale bezrobotne
- spadkiem liczby zatrudnionych
- rosnącym przeciętnym wynagrodzeniem pracowników, jednakże wolniej niż w kraju i województwie.

Możliwe kierunki interwencji:

Aktywnie wspierać rozwój miejsc pracy na terenie Powiatu (program rozwoju gospodarczego, zawierający instrumenty edukacyjne, finansowe i infrastrukturalne, zacieśniający współpracę ze sferą naukowo-technologiczną, innowacyjną, B+R oraz stwarzający warunki dla lokowania inwestycji na terenie Powiatu, w tym do powstawania inicjatyw klastrowych)

Wpływać na rozwój kapitału intelektualnego mieszkańców, a dzięki temu na poziom kwalifikacji zawodowych pracowników

Aktywnie promować gospodarczo powiat z wykorzystaniem jego walorów

Rozwijać sektor ekonomii społecznej

Infrastruktura techniczna i społeczna

Powiat charakteryzuje zróżnicowana w dostępie i gęstości infrastruktura techniczna i dobra infrastruktura społeczna. Powiat nieco oddalony od głównych szlaków transportowych może na tym tracić w kreowaniu rozwoju gospodarczego. Jednakże poprawa innych elementów infrastruktury, może zwiększyć szanse powiatu na przeciwdziałanie negatywnym skutkom słabego tempa rozwoju. Wśród najważniejszych elementów opisujących infrastrukturę, należy wskazać na:

- dobrze rozwiniętą i dostępną sieć wodociągową;
- słabo rozwiniętą sieć kanalizacyjną;
- dobrze rozwiniętą sieć gazociągową;
- lepszą niż w województwie świętokrzyskim średnią gęstość dróg;
- dostępną komunikację zbiorową samochodową i kolejową, łączącą powiat z innymi ośrodkami miejskimi i aglomeracjami (Warszawa, Kraków, Łódź, Wrocław);
- dostępną infrastrukturę edukacyjną na każdym poziomie kształcenia;
- ograniczoną możliwość kształcenia II stopnia w szkołach wyższych na terenie powiatu;
- poziom kształcenia mierzony zdawalnością egzaminów maturalnych jest wyższy niż dla województwa i całego kraju;
- słabo dopasowaną ofertę szkolnictwa wyższego do charakterystyki gospodarki powiatu;
- bogate zasoby dziedzictwa kulturowego, głównie materialnego, szczególnie o charakterze przemysłowym;
- dobry dostęp do zasobów wiedzy w postaci zbiorów bibliotecznych oraz stopnia ich skomputeryzowania i włączenia w sieć internetową;
- spadek liczby imprez kulturalnych i uczestniczących w nich osobach;
- dobrą, zróżnicowaną i skoncentrowaną w stolicy powiatu infrastrukturę obiektów sportowych.

Możliwe kierunki interwencji:

Poprawić dostępność do sieci kanalizacyjnej oraz dbać o jakość techniczną infrastruktury

Poprawić jakość dróg publicznych na terenie powiatu.

Utrzymywać i podwyższać jakość kształcenia

Dopasowywać kierunki kształcenia w szkołach wyższych do specyfiki powiatu

Integrować działania w zakresie oferty spędzania czasu wolnego

Wykorzystać infrastrukturę sportową w ponadlokalnym wymiarze

Zintensyfikować działania na rzecz ograniczania problemu ubóstwa w powiecie.

Kapitał społeczny

Problemy ekonomiczne i społeczne Powiatu mają wpływ na kapitał społeczny, czyli na zdolność mieszkańców do współpracy w oparciu o zaufanie do innych. Na kapitał społeczny składa się również zdolność do samoorganizacji społeczeństwa i rozwiązywania spraw określonych grup społecznych i środowisk. Miarą kapitału społecznego jest też uczestnictwo w procedurach demokratycznych, w tym udział w wyborach samorządowych, parlamentarnych, prezydenckich i do Parlamentu Europejskiego. Powiat charakteryzują:

- niższa niż w województwie aktywność obywatelska i społeczna;
- niska frekwencja wyborcza;
- niski udział organizacji pożytku publicznego w ogóle organizacji społecznych działających na terenie powiatu.

Możliwe kierunki interwencji:

Podjąć działania zmierzające do wzrostu aktywności społecznej i obywatelskiej mieszkańców.

Stwarzać warunki do wzrostu zaufania społecznego i zdolności do współpracy oraz samoorganizacji społecznej mieszkańców Powiatu.

Uruchamiać niestandardowe metody aktywizacji społecznej i wspierania istniejących/powstających inicjatyw społecznych na terenie Powiatu.

Bezpieczeństwo publiczne.

Problemy społeczne związane z trudnymi warunkami życia mieszkańców mogą być przyczyną zagrożeń związanych z obniżeniem poziomu poczucia bezpieczeństwa publicznego. W tym zakresie w Powiecie Ostrowieckim:

- poziom przestępczości na terenie powiatu jest nieznacznie wyższy niż w całym województwie;
- nieznacznie rośnie liczba przestępstw popełnianych przez osoby młode i nieletnie.

Możliwe kierunki interwencji:

Prowadzić akcje edukacyjne i upowszechniające na temat zagrożeń we współczesnym świecie, szczególnie dotyczących dzieci i młodzieży.

Podjąć działania zmierzające do ograniczania liczby przestępstw popełnianych przez młodzież i nieletnich.

Zasoby mieszkaniowe.

Zasoby mieszkaniowe i ich wyposażenie (standard) jest ważnym miernikiem warunków życia mieszkańców. W Powiecie Ostrowieckim:

- standard życia mieszkańców powiatu jest nieco niższy biorąc pod uwagę ogólną powierzchnię użytkową mieszkań oraz przypadającą na 1 mieszkańca – w powiecie jest nieco niższa niż w województwie świętokrzyskim;
- stan wyposażenia mieszkań w podstawowe instalacje sanitarno-techniczne jest lepszy niż dla województwa.

Możliwe kierunki interwencji:

Zadbać o poprawę warunków życia w tych miejscach, gdzie brakuje jeszcze standardowego wyposażenia w infrastrukturę sanitarno-techniczną

Realizować działania prowadzące do obniżenia kosztów eksploatacji budynków mieszkalnych oraz budynków użyteczności publicznej poprzez termomodernizację, wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, cyfrowe sterowanie dostarczaniem i rozliczaniem mediów komunalnych itp.

Realizować program powszechnego dostępu do szerokopasmowego internetu, bezpłatnego szczególnie w miejscach publicznych.

Środowisko naturalne.

Jakość życia mieszkańców określają również warunki środowiska naturalnego. W tym względzie charakterystyka powiatu jest następująca:

- na terenie powiatu tereny chronione stanowią wysoki udział w ogóle całkowitej powierzchni;
- wyznaczono też obszary NATURA 2000, rezerваты przyrody, pomniki przyrody itp. strefy ochrony środowiska naturalnego;
- Plan Zagospodarowania Województwa Świętokrzyskiego postuluje wpisanie na Światową Listę Dziedzictwa Kulturowego i Naturalnego UNESCO Pomnika historii „Krzemionki” oraz planowanego Parku Kulturowego „Dolina Rzeki Kamiennej”;
- w październiku 2014r. złożono wniosek do Polskiego Komitetu ds. Światowego Dziedzictwa Kulturowego o wpis neolitycznych kopalni krzemienia pasiastego w Krzemionkach na listę Światowego Dziedzictwa UNESCO;
- jakość powietrza systematycznie poprawia się;;
- jakość wód gruntowych jest dobra;
- powiat nie jest narażony na nadmierne obciążenie hałasem, choć występują miejsca dużego natężenia hałasu.

Możliwe kierunki interwencji:

Utrzymywać wysoki stan jakości środowiska naturalnego

Wykorzystywać walor jakości środowiska naturalnego do kreowania rozwoju gospodarczego i tworzenia oferty turystyczno-rekreacyjnej

Zarządzanie rozwojem.

Przyszłość Powiatu i jego szanse na przełamanie dotychczasowej trudnej sytuacji głównie w aspektach gospodarczych i transformacyjnych, zależy nie tylko od sprzyjających okoliczności, ale przede wszystkim od konsekwencji w zarządzaniu rozwojem. Zaliczyć do niego należy permanentne pozyskiwanie wiedzy o zjawiskach społecznych i gospodarczych, włączanie w procesy decyzyjne i realizacyjne szerokiego spektrum partnerów (w tym również mieszkańców), aktywną politykę gospodarczą i promocyjną oraz sprawność i przejrzystość procedur realizowanych przez instytucje publiczne.

- Budżet powiatu składa się w poważnej części z dotacji celowych i subwencji ogólnej budżetu państwa;
- Udział dochodów własnych powiatu w budżecie ogółem jest wysoki i plasuje powiat na drugim miejscu po powiecie kieleckim;
- Podjęcie współpracy z powiatami starachowickim, skarżyskim i koneckim w zakresie wspólnych przedsięwzięć rozwojowych.

Możliwe kierunki interwencji:

Utrzymać relatywnie dobrą kondycję budżetu

Intensyfikować działania na rzecz pozyskiwania funduszy zewnętrznych na realizację działań rozwojowych

Aktywnie prowadzić politykę gospodarczą na rzecz tworzenia miejsc pracy

Usprawniać funkcjonowanie i przyjazność administracji publicznej

Nawiązywać różnorodne partnerstwa w zakresie realizacji rozwoju Powiatu

Kontynuować i intensyfikować dotychczasową współpracę partnerską

Zacieśniać relacje z Województwem Świętokrzyskim oraz władzami sąsiednich województw

Prowadzić stały monitoring w postaci obserwatorium rozwoju Powiatu z wykorzystaniem potencjału lokalnych uczelni, firm i innych ważnych z punktu widzenia przyszłości podmiotów.

III.3. Analiza SWOT Powiatu Ostrowieckiego

Analiza SWOT stanowi jedną z najpowszechniej stosowanych metod diagnozy sytuacji, w jakiej znajduje się wspólnota samorządowa. Służy porządkowaniu i segregacji informacji, dzięki czemu stanowi użyteczną pomoc przy dokonywaniu oceny zasobów i otoczenia danej jednostki samorządu terytorialnego, ułatwia też identyfikację problemów i określenie priorytetów rozwoju. Jej nazwa to skrót od pierwszych liter angielskich słów, stanowiących jednocześnie pola przyporządkowania czynników, mogących mieć wpływ na powodzenie planu strategicznego – silne strony (strenghts), słabe strony (weaknesses), szanse (opportunities) i zagrożenia (threats).

S - STRENGHTS, czyli silne strony

W - WEAKNESSES, czyli słabe strony

O - OPPORTUNITIES, czyli okazje

T - THREATS, czyli zagrożenia

Zgodnie z powyższym, czynniki rozwoju podzielić można na **wewnętrzne**, na które społeczność lokalna ma wpływ (silne i słabe strony), oraz na czynniki **zewnętrzne** – umiejscowione w bliższym i dalszym otoczeniu jednostki (szanse i zagrożenia), które wpływają na wspólnotę, ale ona nie ma możliwości decydowania o tych czynnikach. Podział ten można przeprowadzić również w inny sposób, mianowicie z zastosowaniem kryterium sposobu wpływu. Wtedy wyróżnić możemy: czynniki **pozytywne**, czyli atuty i szanse, oraz czynniki **negatywne**, czyli słabości i zagrożenia

Zestawienie wszystkich czynników może określić specyficzną dla danej wspólnoty strategię działania (rozwoju), która generalnie polega na maksymalizowaniu wykorzystania atutów i szans płynących z otoczenia by jednocześnie niwelować własne słabości i umiejętnie unikać zagrożeń, jakie niesie otoczenie. To jedna z podstawowych metod planowania strategicznego opartego na analizie strategicznej SWOT; metod tych jest więcej, jednakże uwzględniając analizę statystyczną Powiatu Ostrowieckiego ta metoda – intensyfikacji pozytywnych czynników rozwojowych – jest najbardziej adekwatną i optymalną z punktu widzenia wyzwań rozwojowych, jakie stoją przed wspólnotą samorządową Powiatu Ostrowieckiego.

Analizę SWOT Powiatu Ostrowieckiego przeprowadzono w odniesieniu do 5 obszarów priorytetowych, będących przedmiotem dotychczas obowiązującej strategii. Są to:

- Ekologia;
- Przestrzeń;
- Gospodarka;
- Infrastruktura;

- Społeczność.

Dodatkowo, przeprowadzono rangowanie elementów SWOT, grupując je na czynniki o silnym i umiarkowanym wpływie na rozwój powiatu. Rangowanie odbyło się w ramach badania internetowego.

1. Badanie zostało przeprowadzone w dniach 28.05.2015 – 10.06.2015.
2. Oceny czynników Analizy SWOT dokonywano drogą elektroniczną poprzez kwestionariusz zamieszczony na stronie internetowej Powiatu Ostrowieckiego.
3. W badaniu uczestniczyło 39 osób. W tabeli wyróżniono te czynniki, które uzyskały oceny najwyższe, tj. powyżej 2,5%. Oznacza to, że w drodze głosowania te czynniki uzyskały największą częstość wskazań, a zatem uznawane są za główne czynniki warunkujące rozwój Powiatu. Jedynie w przypadku Szans rozkład ocen jest dość równomierny, co wskazuje, że żaden z czynników nie pełni roli istotnie wpływającego na rozwój, a zatem w kreowaniu rozwoju należy wykorzystywać co najmniej każdy ze wskazanych czynników.

MOCNE	Ocena
1. Najstarsza w Europie kopalnia neolityczna krzemienia (Krzemionki)	2,79
2. Bałtowski Kompleks Turystyczny	2,74
3. Polskie Fabryki Porcelany Ćmielów i Chodzież S.A.	2,72
4. Bogata infrastruktura sportowa (basen, stadion, Orliki)	2,62
5. Celsa Huta Ostrowiec (największy pracodawca z potencjalnymi miejscami pracy)	2,54
6. Dobra jakość wody pitnej (jakość wody źródlanej)	2,54
7. Tradycje przemysłowe (przemysł ciężki – ceramiczny, hutniczy, odzieżowy, włókienniczy)	2,46
8. Szkolnictwo ponadgimnazjalne, w tym centra kształcenia ustawicznego i praktycznego (poziom oraz wyniki kształcenia - jedno z najwyższych w województwie)	2,36
9. Bogata oferta edukacyjna - Szkoły muzyczne, specjalna, sportowe (Szkoła Mistrzostwa Sportowego)	2,36
10. Zawody sportowe o randze mistrzostw polski, międzynarodowe (m.in. Mistrzostwa Polski 13-latków, zawody Grand Prix, meetingi międzynarodowe, zawody regionalne i szkolne w pływaniu, ogólnopolskie turnieje mistrzowskie w piłkę wodną)	2,36
11. Silny związek nazwy powiatu (Ostrowiec Świętokrzyski) z regionem (woj. Świętokrzyskie)	2,33
12. Urozmaicenie rzeźby terenu, walory krajobrazowe Powiatu	2,31

13. Wykwalifikowana kadra pedagogiczna	2,28
14. Rozpoznawalność Powiatu Ostrowieckiego poprzez sport (KSZO)	2,28
15. Walory turystyczne gmin	2,26
16. Targowisko (jako okoliczne centrum handlu – jedno z największych w regionie)	2,26
17. Bezpośrednie połączenia autokarowe z Regionalnego Dworca Autobusowego PKS Ostrowiec Św. z kluczowymi aglomeracjami miejskimi i ośrodkami akademickimi oraz sanatoryjnymi i wypoczynkowymi w kraju	2,26
18. Zbiorniki wodne (Wióry, Topiołki, Staw Huta, Częstocice, inne), Ośrodek Rekreacyjny na Gutwinie, rzeka Kamienna, Romanów	2,23
19. Infrastruktura techniczna (wodociągowa, kanalizacyjna, ciepłownicza, sieć światłowodowa)	2,23
20. Ostrowiec Świętokrzyski jako centrum administracyjne, kulturalne, edukacyjne Powiatu	2,21
21. Podstrefa SSE Starachowice	2,21
22. Współpraca z ościennymi JST (w zakresie pozyskiwania środków – Powiat Starachowicki, Skarżyski)	2,21
23. Lokalizacja Powiatu ze względu na bliskość dużych ośrodków miejskich i granicy wschodniej (aspekt turystyczny, gospodarczy) -	2,15
24. Biuro Wystaw Artystycznych, Miejskie Centrum Kultury, Muzeum Historyczno-Archeologiczne, kino, amfiteatr w Parku Miejskim	2,15
25. Dziedzictwo kulturowe (zabytki, historia)	2,10
26. Agroturystyka dobrze wyspecjalizowana	2,10
27. Sieć drogowa łącząca gminy wewnątrz powiatu i powiat z innymi częściami regionu	2,10
28. Zróżnicowana oferta usług społecznych na terenie Powiatu (m.in. 2 Domy Pomocy Społecznej, Dzienny Dom Pomocy Społecznej, 2 Środowiskowe Domy Samopomocy, Ośrodek Interwencji Kryzysowej, Hospicjum, Centrum Integracji Społecznej, 2 Niepubliczne Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze, Rodzinny Dom Dziecka, Zawodowe Rodziny Zastępcze, 2 Warsztaty Terapii Zajęciowej (największe w województwie), noclegownia dla bezdomnych)	2,03
29. Instytucje otoczenia biznesu (np. Agencja Rozwoju Lokalnego, Fundacja Agencja Rozwoju Regionalnego ze Starachowic, Koneckie Stowarzyszenie Wspierania Przedsiębiorczości, Ośrodek Wsparcia i Promowania Przedsiębiorczości)	2,03
30. Dobra baza noclegowa	2,03
31. Rozpoznawalna i wykorzystywana sieć autobusowych połączeń pomiędzy	2,03

gminami powiatu oraz z sąsiednimi powiatami	
32. Rozwój MSP na terenie Powiatu	2,00
33. Składowisko Odpadów ZUO Janik	2,00
34. Uniwersytet Trzeciego Wieku (300 członków)	1,97
35. Rozwijające się rolnictwo ekologiczne	1,92
36. Inkubator Przedsiębiorczości	1,90
37. Regionalny Dworzec Autobusowy jako Zintegrowane Centrum Przesiadkowe dla miasta i Powiatu Ostrowieckiego łączące różne rodzaje transportu drogowego oraz transport kolejowy (regionalne szynobusy)	1,90
38. Duża ilość organizacji pozarządowych (NGO)	1,85
39. Infrastruktura i zaplecze techniczne Regionalnego Dworca Autobusowego pozwalające na niezakłóconą realizację publicznego transportu zbiorowego	1,85
40. Infrastruktura kolejowa jako baza dla transportu przemysłowego	1,82
41. Służba zdrowia (szpital, przychodnie)	1,74
42. Ścieżki, trasy rowerowe	1,72
43. Bank informacyjny o NGO (w Urzędzie Miasta Ostrowiec Św. oraz w PCPR)	1,72
44. Tereny Starej Walcowni Nietulisko Duże („Fabryczne”)	1,67
45. Połączenie kolejowe z innymi ośrodkami regionu i Polski	1,67
46. Świetlice środowiskowe	1,64
47. Zróżnicowana oferta i duża efektywność usług PUP	1,64
48. Promowanie powiatu przez ostrowieckich artystów	inne
49. Szkoły wyższa (WSBiP, WSH)	inne

SZANSE	Ocena
1. Wojewódzki Ośrodek Ruchu Drogowego - oddział terenowy w Ostrowcu Świętokrzyskim	2,46
2. Dostępność środków finansowych (kierowanych na Obszar Strategicznej Interwencji (OSI), tj. miast tracących funkcje społeczno-gospodarcze – Ostrowiec Świętokrzyski, Starachowice, Skarżysko-Kamienna, Polska Wschodnia)	2,33
3. Partnerstwo powiatów (ostrowieckiego, skarżyskiego, starachowickiego)	2,33
4. Koncepcja parku krajobrazowego dorzecza rzeki Kamiennej	2,31

5. Nieruchomości /obszary przemysłowe na terenie Powiatu	2,21
6. Dostępność usług w zakresie obsługi rolnictwa na terenie Powiatu	2,15
7. Budowa sali koncertowej przy szkole muzycznej - tworzenie warunków do organizacji koncertów	2,1
8. Zapis dotyczący tworzenia warunków do organizacji parków kulturowych w planie zagospodarowania przestrzennego województwa świętokrzyskiego	2,08
9. Plan Zrównoważonego Rozwoju Publicznego Transportu Zbiorowego dla Powiatu Ostrowieckiego zapewniający dostępność komunikacyjną i ochronę przed wykluczeniem osób uprawnionych do ulgowych przejazdów w ramach komunikacji publicznej (w szczególności osób niepełnosprawnych, inwalidów/kombatantów i młodzieży szkolnej)	2,05
10. Konkurencja w komunikacji zbiorowej	2,05
11. Nowoczesne rolnictwo	2
12. Partnerstwo Publiczno-Prywatne (PPP)	1,97
13. Regionalny Dworzec Autobusowy jako Centrum Informacji Turystycznej	1,85
14. Zainteresowanie klubów sportowych spoza Powiatu infrastrukturą sportową	1,77
15. Mieszkańcy Powiatu posiadający kapitał zgromadzony zagranicą	1,74

SŁABOŚCI	Ocena
1. Brak miejsc pracy	2,85
2. Wysoka stopa bezrobocia	2,82
3. Brak dużych pracodawców, którzy generują miejsca pracy	2,82
4. „Emigracja” młodych wykształconych ludzi do dużych ośrodków (młodzi po studiach nie wracają)	2,82
5. Brak możliwości zdobycia u lokalnych pracodawców doświadczenia zawodowego przez absolwentów szkół zawodowych	2,59
6. Brak porozumienia pomiędzy władzami lokalnymi, przede wszystkim powiatu i miasta Ostrowiec Świętokrzyski	2,59
7. Duży odsetek mieszkańców korzystający z pomocy społecznej (duży poziom ubóstwa, wstyd przed korzystaniem z pomocy, stygmatyzm)	2,56
8. Mała promocja Powiatu na zewnątrz (m.in. z wykorzystaniem produktów lokalnych)	2,54
9. Słaby system kolejowej komunikacji publicznej poza powiat (coraz mniej połączeń)	2,49
10. Słaba infrastruktura kolejowa dotycząca przewozów pasażerskich	2,46

11. Brak odpowiednich kwalifikacji zawodowych ze względu na potrzeby lokalnego rynku pracy (tzw. twardych zawodów)	2,41
12. Brak współpracy gospodarstw rolnych w zakresie wspólnej promocji i dystrybucji	2,41
13. Brak medycznych poradni specjalistycznych dla dzieci i dorosłych	2,41
14. Brak systemowych rozwiązań urbanistycznych w skali powiatu i współpracy pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego w zakresie zagospodarowania przestrzennego	2,36
15. Niewielka ilość „miejsz z duszą” w skali powiatu, gdzie można spędzić wolny czas przez rodziny, młodzież, integrujących lokalną społeczność	2,29
16. Niskie wpływy budżetowe samorządu	2,28
17. Słabe zróżnicowanie oferty kulturalnej dla młodzieży i seniorów	2,28
18. Słaba jakość dróg	2,28
19. Zły stan taboru transportu publicznego i zmniejszająca się dostępność komunikacji publicznej	2,26
20. Niekorzystna struktura przedsiębiorstw ze względu na branże, zatrudnienie (większość firm w Powiecie to przedsiębiorstwa mikro działające w sferze handlu i usług)	2,26
21. Brak budownictwa socjalnego	2,21
22. Słaba otwartość samorządów na współpracę ze sferą przedsiębiorstw	2,18
23. Słaby system pro-orientacji zawodowej w szkołach	2,18
24. Brak przejrzystej oraz zbiorczej informacji turystycznej (m.in. słaba lokalizacja punktów informacji turystycznej)	2,1
25. Brak wzajemnych powiązań i korelacji pomiędzy organizacjami społecznymi (brak koordynacji działań pomiędzy organizacjami)	2,08
26. Brak dostępności do zintegrowanej informacji o tym, co się dzieje w powiecie (szczególnie dla mieszkańców)	2,05
27. Słaba współpraca samorządów z organizacjami społecznymi	1,97
28. Brak wyspecjalizowanej placówki dla osób z problemami alkoholowymi	1,95
29. Słaba reprezentacja grup i środowisk społeczno-gospodarczych w inicjatywach na terenie powiatu	inne
30. Słaby system kontroli dot. zanieczyszczania środowiska naturalnego (brak skuteczności kar)	inne
31. Zbyt mała dostępność oddziałów integracyjnych przedszkolnych i szkolnych	inne
32. Niska świadomość mieszkańców w zakresie segregacji odpadów komunalnych	inne
33. Nadmiar zagranicznych marketów	inne

ZAGROŻENIA		Ocena
1.	Starzenie się społeczeństwa	2,69
2.	Niskie wynagrodzenia („umowy śmieciowe”, praca na czarno)	2,67
3.	Ujemny przyrost naturalny	2,56
4.	Ubóstwo jako problem skumulowanych negatywnych czynników społecznych (powiat na trzecim miejscu w województwie)	2,54
5.	Spadek potencjału produkcyjnego	2,51
6.	Monokultura gospodarcza (Huta Celsa Ostrowiec głównym pracodawcą i płatnikiem podatkowym w regionie)	2,49
7.	Ubytek miejsc pracy, m.in. w związku z rozwojem nowoczesnych technologii	2,41
8.	Niski udział środków budżetowych na wkład własny do inwestycji finansowanych z funduszy unijnych	2,33
9.	Polityka edukacyjna państwa w zakresie szkolnictwa zawodowego	2,33
10.	Sklepy wielkopowierzchniowe – negatywny wpływ na lokalny handel	2,33
11.	Niedostosowany system kształcenia zawodowego do potrzeb lokalnego rynku pracy i pracodawców	2,31
12.	Brak współpracy finansowej samorządów w dziedzinie komunikacji zbiorowej	2,21
13.	Silna pozycja innych ośrodków (np. Kielce) – np. drenaż siły roboczej	2,21
14.	Wykluczenie z aktywności części mieszkańców ze względu na problemy komunikacji zbiorowej (problemy z dostępnością do usług publicznych)	2,13
15.	Marginalizowanie funkcji administracyjnej powiatu (zmniejszanie się liczby instytucji publicznych)	2,05

Przeprowadzony proces analizy i diagnozowania stanu Powiatu Ostrowieckiego, pozwala wnioskować o jego warunkach rozwojowych. Z przeprowadzonych analiz wynika konieczność jednoznacznego określenia celu rozwojowego i przyporządkowanie do niego priorytetów (obszarów strategicznej interwencji), określenia zintegrowanego systemu celów operacyjnych oraz przyporządkowanych im kierunków działania. Wszystkie te elementy mają służyć dążeniu Wspólnoty Samorządowej Powiatu Ostrowieckiego do zbliżania się (realizacji) do wizji strategicznej Powiatu. Plan strategiczny szczegółowo opisuje przyjętą do realizacji Strategię Zrównoważonego Rozwoju Powiatu Ostrowieckiego do roku 2020+.

IV. Plan Strategiczny

IV.1. Wizja Powiatu Ostrowieckiego

Dokument Strategii Zrównoważonego Rozwoju Powiatu Ostrowieckiego do roku 2020+ został opracowany zgodnie z następującą architekturą:

- Cel nadrzędny Strategii;
- Wizja strategicznego rozwoju Powiatu;
- Priorytety strategicznego rozwoju;
- Cele operacyjne;
- Mierniki realizacji celów;
- Działania kluczowe;
- Programy/projekty kluczowe;
- System wdrażania wraz z podsystemem monitoringu i ewaluacji Strategii.

Cele strategiczne wraz z krótkimi ich opisami, przyporządkowane im cele operacyjne (wraz z opisami), mierniki, działania kluczowe i programy/projekty kluczowe zostały dla przejrzystości dokumentu i łatwości w jego wykorzystywaniu do procesów zarządczych zapisane w postaci Matrycy strategicznej.

CEL NADRZĘDNY:

Poprawa jakości życia mieszkańców i warunków do inwestowania w Powiecie.

WIZJA

Krzemień, Centralny Okręg Przemysłowy i Dolina Rzeki Kamiennej – to trzy znaczniki naszej tożsamości. My, Mieszkańcy Powiatu Ostrowieckiego, świadomi naszego dziedzictwa sięgającego starożytności, tradycji gospodarczych i zaradności Mieszkańców oraz trudnej teraźniejszości, podejmujemy wyzwanie przyszłości, by znów to Miejsce było synonimem sukcesu gospodarczego, społecznego i osobistego obecnych i przyszłych Mieszkańców i Gości. W imię wspólnej przyszłości, podejmujemy przełomowe wyzwanie i realizując cel nadrzędny Strategii, dążyć będziemy do osiągnięcia takiej wizji naszej Wspólnoty.

Powiat Ostrowiecki, będący ważnym ośrodkiem o znaczeniu subregionalnym, współpracuje z innymi JST. Powiat wykorzystujący dostępne fundusze, swoją lokalizację oraz istniejącą sieć komunikacyjną w celach rozwojowych. Powiat o rozbudowywanej infrastrukturze technicznej, dysponujący długoletnią tradycją przemysłową oraz potencjałem

wykwalfikowanej i mobilnej kadry, stwarzający dogodne warunki do rozwoju działalności gospodarczej i inwestycji. Powiat, na terenie którego rozwija się ekologiczne rolnictwo oraz wysokiej jakości baza turystyczna, w tym agroturystyczna. Powiat skutecznie promujący walory dziedzictwa kulturowego i krajobrazowego, sprzyjające rozwojowi turystyki. Powiat o rozwiniętej infrastrukturze sportowej, instytucjach upowszechniania kultury oraz zróżnicowanym spektrum organizacji pozarządowych, stwarzających możliwości aktywnego spędzania wolnego czasu na wielu płaszczyznach. Powiat o bogatej ofercie edukacyjnej, dopasowywanej do wymagań rynku pracy. Miejsce bogate w niepowtarzalne walory naturalne, Powiat otwarty na innowacje i o zrównoważonym rozwoju społeczno-gospodarczym. Miejsce, gdzie tradycja, historia, dziedzictwo i nowoczesność znajdują szczególną równowagę. Powiat, gdzie jakość życia mieszkańców, spójność i praca stanowią najważniejszy cel i wyzwanie władz samorządowych i całej wspólnoty samorządowej. Powiat Ostrowiecki – niepowtarzalnie atrakcyjny dla mieszkańców, inwestorów, turystów i Gości.

PRIORYTETY ROZWOJOWE (STRATEGICZNE):

- Warunki dla zatrudnienia i rozwoju gospodarczego (wykorzystującego naturalne potencjały i wybrane specjalizacje regionalne);
- Środowisko naturalne;
- Turystyka;
- Usługi publiczne.

IV.2. Matryca strategiczna

Cel strategiczny I	Stwarzanie warunków dla zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego Powiatu
Cel realizowany będzie dzięki działaniom podporządkowanym 5 celom operacyjnym. Efektem realizacji tego celu strategicznego będzie poprawa kondycji gospodarczej Powiatu i wzrost jego atrakcyjności inwestycyjnej oraz turystycznej, przejawiającej się poprzez postrzeganie Powiatu jako miejsca przyjaznego mieszkańcom. Cel ten będzie realizowany poprzez: • wzrost kompetencji mieszkańców i pracowników jako istotnego warunku rozwoju gospodarczego, • integrowanie działań proinwestycyjnych w Powiecie z wykorzystaniem istniejących potencjałów i stwarzanie warunków dla rozwoju nowych branż oraz przyciąganie inwestorów zewnętrznych, • przyczynianie się do spójności społecznej Powiatu jako warunku wysokiej jakości życia mieszkańców i czynnika zachęcającego do inwestowania na terenie Powiatu, • wspieranie rozwoju rolnictwa (jako jednej z głównych gałęzi lokalnej gospodarki) oraz rozwoju turystyki.	

Cel operacyjny I.1	Mierniki celu
Rozwój kompetencji i kwalifikacji mieszkańców Powiatu.	• Liczba nowo utworzonych miejsc pracy. • Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych.

Dynamicznie rozwijająca się gospodarka wymaga coraz to nowych kwalifikacji i kompetencji zawodowych. Rozwój Powiatu zależny jest w dużej mierze od jakości kwalifikacji mieszkańców i zdolności do szybkiej ich zmiany w zależności od zmieniającej się sytuacji gospodarczej. Elastyczność ta dotyczy wszystkich etapów kształcenia. Konieczne zatem jest prowadzenie stałego monitoringu zmian na rynku pracy i inspirowanie stosowanych działań w systemie edukacji (zarówno formalnej, jak i pozaformalnej i nieformalnej) na terenie Powiatu. Warunkiem skuteczności jest tu zdolność do szybkiego reagowania wszystkich podmiotów rynku pracy, w szczególności – do współpracy pomiędzy sektorami edukacji i gospodarczym. Rolą władz samorządowych jest w tym przypadku organizowanie procesów monitorowania zmian na rynku pracy oraz inicjowanie i koordynowanie współpracy międzysektorowej i międzyinstytucjonalnej.

Działania kluczowe	Projekty kluczowe
Dostosowanie oraz promocja kierunków kształcenia zawodowego i wyższego zgodnych z potrzebami rynku pracy.	• Program Rozwoju Gospodarczego Powiatu Ostrowieckiego. • Bilans kompetencji i kwalifikacji zawodowych Powiatu Ostrowieckiego. • System zachęt dla przedsiębiorstw stale współpracujących z systemem edukacji na terenie Powiatu.
Opracowanie zasad współpracy między szkołami a przedsiębiorcami w zakresie praktycznej nauki zawodu.	
Podniesienie świadomości przedsiębiorców w zakresie partycypacji w procesie praktycznej nauki zawodu.	
Koordynacja działań pomiędzy przedsiębiorcami a szkolnictwem zawodowym.	
Dostosowanie zapotrzebowania na szkolenia do potrzeb rynku pracy.	
Organizacja szkoleń i kursów przez podmioty publiczne i niepubliczne dla mieszkańców Powiatu Ostrowieckiego.	

Cel operacyjny I.2	Mierniki celu
Zintegrowana oferta inwestycyjna Powiatu.	• Linie komunikacji miejskiej. • Długość sieci kanalizacyjnej do długości sieci wodociągowej. • Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej w sektorze prywatnym.
Konkurencyjność lokalnej gospodarki w globalnym świecie rozumiana musi być jako specyficzny rodzaj atrakcyjności inwestycyjnej. Specyfika ta uzależniona jest w głównej mierze od posiadanych potencjałów gospodarczych, tradycji jako czynników wewnętrznych i od tzw. inteligentnych specjalizacji regionu, jakich rozwój wspierany będzie przez samorząd województwa. W przypadku Powiatu Ostrowieckiego silnym potencjałem gospodarczym jest czyste środowisko, zasoby naturalne (przyrodnicze) odpowiednie dla rozwoju kwalifikowanych form turystyki indywidualnej i zbiorowej, weekendowej i dłuższej, jak również tradycje gospodarcze związane z przemysłem hutniczym, metalurgicznym, lekkim i ceramicznym. Wśród specjalizacji branżowych wspieranych w województwie świętokrzyskim wymienić należy przemysł budowlany, ciężki i turystykę. Nie można też zapomnieć o rolnictwie, jako silnej gałęzi gospodarki regionu. Cel ten będzie realizowany poprzez zintegrowaną ofertę inwestycyjną powiatu, nakierowaną na rozwój tych branż, które są silnie reprezentowane w powiecie oraz dają szansę na tworzenie miejsc pracy. Warunkiem skuteczności realizacji tego celu jest współpraca z Jednostkami Samorządu Terytorialne z terenu Powiatu w zakresie przygotowywania terenów pod inwestycje i prowadzenie spójnej polityki pozyskiwania inwestorów z wykorzystaniem m.in. terenów podstrefy Specjalnej Strefy Ekonomicznej Starachowice, jak również stwarzanie warunków dla rozwoju usług okołobiznesowych i wspierających rozwój gospodarczy kreowany przez mieszkańców Powiatu w postaci instytucji otoczenia biznesu, instytucji finansowych, naukowo-badawczych i rozwojowych, promowanie inicjatyw klastrowych itp.	
Działania kluczowe	Projekty kluczowe
Partnerstwo Powiatu z gminami w zakresie tworzenia terenów inwestycyjnych.	• Program Rozwoju Gospodarczego Powiatu Ostrowieckiego. • Oferta inwestycyjna Powiatu, w tym poszerzania stref
Modernizacja infrastruktury (w tym drogowej) na obszarach objętych	

rozwojem przedsiębiorczości.	inwestycyjnych i gospodarczych. • Plany Zagospodarowania Przestrzennego Gmin (koordynacja współpracy w zakresie oferty inwestycyjnej).
Współpraca w zakresie regulacji stanu prawnego pod przyszłe tereny inwestycyjne.	
Spójność działań Powiatu oraz gmin w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego.	
Wspieranie działań proinwestycyjnych na terenie Powiatu.	
Rozszerzenie działań informacyjnych w zakresie możliwości pozyskiwania środków zewnętrznych na działania inwestycyjne i promocyjne.	
Wspieranie rozwoju gospodarczego na terenie Powiatu (m.in. współpraca z instytucjami otoczenia biznesu, instytucjami finansowymi, parkami naukowo-technologicznymi).	

Cel operacyjny I.3	Mierniki celu
Przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym.	• Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. Mieszkańców. • Udział podmiotów zaliczanych do III sektora (fundacje, stowarzyszenia) w ogólnej liczbie tych podmiotów w Polsce.

Konkurencyjność lokalnej gospodarki zależy od jakości kapitału społecznego mieszkańców. Czynnikiem szczególnie ważnym dla inwestorów jest nie tylko odpowiednio przygotowana infrastruktura techniczna, ale również jakość kwalifikacji mieszkańców oraz aktywna polityka społeczna władz w zakresie przeciwdziałania wszelkim negatywnym zjawiskom społecznym.

Cel ten będzie realizowany poprzez zestaw działań profilaktycznych, promujących aktywny i zdrowy styl życia, nastawiony na dostrzeganie i rozwiązywanie problemów społecznych we współpracy międzyinstytucjonalnej i międzysektorowej. Rolą władz samorządowych będzie monitorowanie zjawisk społecznych i podejmowanie działań we współpracy partnerskiej oraz jednocześnie podejmowanie działań promujących społeczne zachowania nastawione na pomoc osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym.

Działania kluczowe	Projekty kluczowe
Podnoszenie świadomości społecznej o niebezpieczeństwach wynikających z uzależnień.	• Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych. • Roczny/wieloletni Program Współpracy z organizacjami pozarządowymi. • Program upowszechniania wolontariatu i samopomocy sąsiedzkiej.
Promocja wolontariatu.	
Rozwój ekonomii społecznej.	
Wspieranie organizacji pozarządowych i inicjatyw społecznych w zakresie zapobiegania negatywnym zjawiskom społecznym.	

Cel operacyjny I.4	Mierniki celu
Rozwój rolnictwa.	• Odnowienia i zalesienia lasów. • Liczba gospodarstw ekologicznych z certyfikatem. • Liczba gospodarstw rolnych prowadzących działalność inną niż rolnicza.
Rolnictwo jest ważną gałęzią lokalnej gospodarki, która wymaga dalszego wsparcia. Stanowi ono na terenie Powiatu ważne miejsce	

zatrudnienia i dochodów gospodarstw domowych. Ważne jest przy tym rozwijanie rolnictwa ekologicznego oraz wykorzystującego lokalne tradycje. Z punktu widzenia racjonalności gospodarki rolnej istotnym jest też działanie na rzecz scalania gruntów, co ułatwia zarządzanie zasobami ziemi i zwiększenia efektywności produkcji rolnej. Ważnym jest również prowadzenie działań upowszechniających współpracę producentów rolnych i uzyskiwanie dzięki temu wyższych dochodów z produkcji rolnej wysoko przetworzonych produktów. Współczesne rolnictwo to nie tylko produkcja, ale też rozwój obszarów wiejskich w sposób zrównoważony i wielofunkcyjny, tak aby zapewniały one wysoką jakość życia mieszkańców i oferowały atrakcyjną ofertę turystyczną i rekreacyjną. Warunkiem skuteczności w tym zakresie jest współpraca JST z terenu Powiatu. Rolą władz samorządowych jest monitorowanie sytuacji w zakresie produkcji rolnej, prowadzenie zintegrowanej promocji produktów lokalnych i oferty agroturystycznej na terenie Powiatu, jak również kreowanie adekwatnej oferty edukacyjnej i wspierającej dla osób zaangażowanych w działalność rolniczą i agroturystyczną.

Działania kluczowe	Projekty kluczowe
Promocja i wspieranie rolnictwa ekologicznego.	• Program współpracy w ramach grup producenckich. • Program promocji produktów lokalnych i uczestniczenia w targach żywności i ekologicznego trybu życia. • Programy wsparcia dla rolników.
Wykreowanie produktów lokalnych oraz ich promocja.	
Realizacja projektów scaleniowych na terenie gmin Powiatu Ostrowieckiego.	
Działania informacyjne w zakresie nawiązywania i funkcjonowania grup producenckich.	
Promocja niestandardowych rozwiązań produkcji rolnej.	
Wspieranie działań pozyskiwania środków zewnętrznych dla rozwoju rolnictwa.	

Cel operacyjny I.5	Mierniki celu
Rozwój turystyki.	• Liczba turystów. • Liczba domów i ośrodków kultury. • Odsetek osób uczestniczących w wybranych obszarach kultury.
Turystyka jest coraz prężniej rozwijającą się gałęzią gospodarki. Ruch turystyczny w Polsce stale rośnie, dlatego ogromnego znaczenia nabiera turystyka kwalifikowana. Walory naturalne Powiatu Ostrowieckiego stwarzają odpowiednie warunki do intensyfikacji rozwoju turystyki i stworzenia z niej prężnej gałęzi gospodarki lokalnej dającej zatrudnienie mieszkańcom. Istotne dla rozwoju ruchu turystycznego w Powiecie jest wykreowanie markowych produktów turystycznych na bazie posiadanych zasobów oraz zintegrowanie wszelkich działań lokalnych związanych z tworzeniem, promocją i zarządzaniem ofertą turystyczną. Zasadnicze atuty Powiatu w zakresie turystyki to Krzemionki, Ćmielów, Bałtów oraz infrastruktura sportowa, która już przyciąga na teren Powiatu grupy sportowców. Ważnym walorem dla rozwoju turystyki kwalifikowanej są zasoby infrastruktury sportowej, w którą zainwestowano znaczne nakłady finansowe w latach ubiegłych. Stanowią one również ważny argument w przyciąganiu grup sportowych na pobyty o charakterze treningowym, rekreacyjnym i wypoczynkowym. Istotnym elementem rozwoju turystyki jest również tworzenie i promowanie zintegrowanej oferty aktywnego spędzania czasu, zarówno przez mieszkańców, jak i wyodrębnione grupy turystów. Warunkiem koniecznym jest współpraca JST z terenu Powiatu, identyfikacja atrakcyjnych z punktu widzenia różnych odbiorców elementów oferty turystycznej i spędzania czasu wolnego oraz opracowanie strategii rozwoju turystyki. Rolą władz Powiatu jest koordynacja działań promocyjnych i strategicznych, wspieranie inicjatyw w zakresie rozwoju turystyki oraz oferty spędzania czasu wolnego.	
Działania kluczowe	Projekty kluczowe
Promocja neolitycznych kopalń w Krzemionkach.	• Program Rozwoju Turystyki i Promocji Powiatu Ostrowieckiego. • Programy rozwoju sportu i zdrowego stylu życia. • Program rozwoju i sieciowania ścieżek oraz tras rowerowych
Wspieranie terenów atrakcyjnych turystycznie.	
Wspieranie rozwoju gospodarstw agroturystycznych.	

	i pieszych na terenie Powiatu wraz z włączeniem ich w system wojewódzki.
Promocja tradycji przemysłowych: ceramicznych, hutniczych i garncarskich w powiecie.	
Aktualizacja Programu Rozwoju Turystyki i Promocji Powiatu Ostrowieckiego.	
Promocja aktywnego trybu życia oraz spędzania wolnego czasu.	
Opracowanie tras ścieżek rowerowych na terenie Powiatu Ostrowieckiego.	
Promocja Powiatu poprzez wykorzystywanie istniejącej bazy sportowej.	
Wspieranie drużyn ligowych.	

Cel strategiczny II	Dbałość o jakość środowiska naturalnego
Cel realizowany będzie dzięki działaniom podporządkowanym 2 celom operacyjnym. Efektem realizacji tego celu strategicznego będzie poprawa jakości środowiska naturalnego, wzrost świadomości proekologicznej mieszkańców i sfery gospodarczej Powiatu oraz wzrost jego atrakcyjności turystycznej. Cel ten będzie realizowany poprzez: • promocję proekologicznych postaw; • dbałość o tereny atrakcyjne krajobrazowo na terenie Powiatu.	

Cel operacyjny II.1	Mierniki celu
Rozwój proekologicznych zachowań mieszkańców i sfery gospodarczej.	• Masa wytworzonych odpadów komunalnych. • Odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków.
Dużym atutem Powiatu Ostrowieckiego są zasoby środowiska naturalnego. Ograniczenie wykorzystania energii pochodzącej ze źródeł konwencjonalnych przyczynia się do redukcji emisji gazów cieplarnianych oraz zmniejszenia stopnia degradacji środowiska naturalnego. Korzystne uwarunkowania do wykorzystywania energii wiatrowej i słonecznej stanowią impuls do podejmowania działań w zakresie rozwoju wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych (OZE). Stosowanie najlepszych dostępnych technologii gospodarki niskoemisyjnej, w połączeniu ze zmianami bilansu paliwowo-energetycznego na rzecz wzrostu wykorzystania Odnawialnych Źródeł Energii przyczynia się do poprawy stanu środowiska naturalnego, m.in. poprzez redukcję emisji zanieczyszczeń do atmosfery, gleby i wód. Barierą dla wykorzystania tego rodzaju zasobów są wysokie koszty inwestycji, które są postrzegane jako rozwiązania innowacyjne, a nie tradycyjne. Szansą dla wysoce kapitałochłonnych inwestycji, może być dostępność funduszy na realizację projektów wykorzystujących OZE w obecnej perspektywie finansowej 2014-2020 oraz promocja i aktywne poszukiwanie inwestorów. Tym niemniej efektywność realizacji projektów proekologicznych wymaga nie tylko zaangażowania środków finansowych, ale także zmiany postaw społeczności lokalnej w zakresie wykorzystywania ekoinnowacyjnych technologii, oraz kształtowanie postaw proekologicznych. Cel realizowany będzie poprzez zestaw działań zmierzających do	

ograniczenia negatywnych zjawisk wpływających na stan środowiska naturalnego Powiatu (m.in. niska emisja, dzikie wysypiska śmieci), stwarzanie warunków (w tym również finansowych) do wzrostu udziału energii odnawialnej w ogólnym bilansie energetycznym Powiatu oraz działania upowszechniające przyjazne dla środowiska naturalnego zachowania mieszkańców i inwestorów. Rolą władz samorządowych jest stwarzanie warunków do wzrostu zachowań proekologicznych wśród mieszkańców i inwestorów oraz skuteczne przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom wpływającym na stan ochrony środowiska naturalnego.

Działania kluczowe	Projekty kluczowe
Promocja gospodarki niskoemisyjnej oraz produkcji i dystrybucji energii odnawialnej na terenie Powiatu Ostrowieckiego.	• Program dofinansowania do alternatywnych źródeł energii. • Program termomodernizacji obiektów użyteczności publicznej. • Program elektronicznego zarządzania dostawami i rozliczeniami mediów komunalnych. • Programy edukacyjne i upowszechniające zachowania proekologiczne mieszkańców i sfery gospodarczej.
Edukacja proekologiczna mieszkańców Powiatu Ostrowieckiego (dzieci, dorosłych, rodziny, itp.).	
Inwentaryzacja dzikich wysypisk śmieci na terenie Powiatu Ostrowieckiego i stworzenie we współpracy z gminami powiatu programu usuwania i zapobiegania dzikim wysypiskom śmieci na terenie powiatu.	
Promocja segregacji odpadów i wykorzystania surowców wtórnych.	
Wzrost jakości gospodarki wodno-kanalizacyjnej na terenie Powiatu.	

Cel operacyjny II.2	Mierniki celu
Ochrona zasobów naturalnych i terenów atrakcyjnych przyrodniczo.	• Pomniki przyrody. • Powierzchnia obszarów chronionego krajobrazu.
Zasoby naturalne i tereny atrakcyjne krajobrazowo zlokalizowane na terenie Powiatu Ostrowieckiego stanowią ważny potencjał dla rozwoju turystyki rekreacyjnej, głównie aktywnej (pieszej i rowerowej), ale także kulturowej. To z kolei obliguje samorząd Powiatu Ostrowieckiego do ponadlokalnej współpracy na rzecz wykorzystania posiadanego potencjału. Współpraca wszystkich jednostek samorządowych będących dysponentami zasobów naturalnych w ramach wspólnych przedsięwzięć pozwoli osiągnąć wysoką skuteczność realizacji działań na rzecz zachowania wartości posiadanych walorów krajobrazowych, a także przyczyni się do uzupełnienia niedostatków infrastruktury turystycznej i okołoturystycznej tych miejsc. Działanie takie będzie miało zasadniczy wpływ na rozwój turystyki jako ważnej gałęzi gospodarki lokalnej Powiatu.	
Działania kluczowe	Projekty kluczowe
Aktualizacja „Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Ostrowieckiego 2012-2015 z perspektywą do 2019”.	• Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Ostrowieckiego. • Program Rozwoju Turystyki.
Realizacja zadań wynikających z Programu małej retencji dla Województwa Świętokrzyskiego.	
Inwentaryzacja obszarów cennych przyrodniczo na terenie Powiatu Ostrowieckiego.	
Stworzenie punktów widokowych na terenach atrakcyjnych przyrodniczo w Powiecie Ostrowieckim.	

Program ochrony i zagospodarowania neolitycznej kopalni krzemienia i rezerwatu Krzemionki w Powiecie Ostrowieckim.	
--	--

Cel strategiczny III	Podnoszenie jakości i dostępności usług publicznych na terenie Powiatu
Cel realizowany będzie dzięki działaniom podporządkowanym 5 celom operacyjnym. Efektem realizacji tego celu strategicznego będzie wzrost jakości życia mieszkańców Powiatu mierzony dostępnością i wysoką jakością świadczonych na jego terenie usług publicznych. Ma to istotne znaczenie dla poprawy wizerunku powiatu jako atrakcyjnego miejsca do życia, pracy, rozwoju, inwestowania i wypoczynku. Dodatkowym efektem realizacji tego celu będzie wzrost znaczenia Powiatu jako ważnego ośrodka subregionalnego w województwie świętokrzyskim. Cel ten będzie realizowany poprzez: • działania skoncentrowane na poprawie warunków bytowych mieszkańców Powiatu, ze szczególnym uwzględnieniem rodzin, dzieci i młodzieży. • wspieranie rozwoju kapitału intelektualnego i społecznego mieszkańców. • dbałość o zdrowie mieszkańców Powiatu. • poprawę dostępności komunikacyjnej Powiatu (wewnątrz i na zewnątrz). • kompleksową ofertę czasu wolnego, służącą również rozwojowi na terenie Powiatu nowej gałęzi gospodarki lokalnej.	

Cel operacyjny III.1	Mierniki celu
Zapewnianie oferty opieki nad dziećmi, rodzinami (w tym osobami o specjalnych potrzebach).	• Liczba rodzin zastępczych. • Liczba członków rodzin wielodzietnych objętych pomocą.
Rodzina w ostatnich latach podlega wielu złożonym i negatywnym zjawiskom. Pozostawienie rodzin bez fachowego wsparcia i różnorodnej pomocy specjalistycznej może prowadzić do wzrostu liczby i skali kryzysów rodzin, co może skutkować różnorodnymi konsekwencjami, którymi najbardziej zagrożone są dzieci. Rolą władz Powiatu jest stworzenie odpowiednich warunków organizacyjno-instytucjonalnych dla poprawy bezpieczeństwa socjalnego i jakości życia rodzin, w szczególności tych zagrożonych ubóstwem i innymi problemami społecznymi, wspieranie rodziców i opiekunów w pełnieniu przez nich funkcji opiekuńczo – wychowawczych oraz zapewnienie równowagi i jasnych kryteriów dostępu do socjalnej, oświatowej i kulturalnej infrastruktury wspomagającej integracyjną funkcję rodziny.	
Działania kluczowe	Projekty kluczowe
Dostosowanie do potrzeb sieci żłobków, przedszkoli i szkół na terenie Powiatu.	• Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych. • Program wsparcia rodzin. • Roczny/wieloletni Program współpracy z organizacjami pozarządowymi. • Programy upowszechniające i edukacyjne w zakresie przeciwdziałania negatywnym skutkom uzależnień.
Stworzenie warunków organizacyjno-instytucjonalnych do kontynuacji opieki i edukacji dla osób ze specjalnymi potrzebami (m.in. osób z autyzmem).	
Zapewnienie adekwatnej do potrzeb sieci rodzin zastępczych i rodzicielstwa zawodowego.	
Zapewnienie dostępności oferty opieki nad osobami starszymi i chorymi (m.in. domy pomocy społecznej, domy opieki dziennej).	
Stworzenie koncepcji karty rodziny.	
Stworzenie systemu wsparcia dla osób z uzależnieniami.	

Cel operacyjny III.2	Mierniki celu
Wzrost poziomu kształcenia i dostępności oferty edukacyjnej na wszystkich etapach życia.	• Osoby w wieku 15-64 lata zamieszkujące na wsi i uczące się. • Największe zróżnicowanie w średniej wartości wyniku sprawdzianu kończącego szkołę. • Osoby dorosłe uczestniczące w kształceniu i szkoleniu.
Szybki rozwój technologiczny sprawia, że aktywne uczestnictwo w życiu społecznym wymaga nie tylko nabycia odpowiednich umiejętności w szkole, ale również nieustannego podnoszenia swoich kompetencji na dalszych etapach życia, tj. uczenia się przez całe życie. Działania samorządu Powiatu powinny zmierzać do zapewnienia właściwych warunków dla kształcenia i doskonalenia kompetencji nie tylko dzieci i młodzieży, ale również osób dorosłych na wszystkich etapach ich życia. Rosnące oczekiwania pracodawców co do poziomu umiejętności pracowników zmuszają do konfrontacji szkolnictwa zawodowego z nowymi wymaganiami, co w konsekwencji rodzi konieczność dostosowywania oferty edukacyjnej do aktualnych i przyszłych potrzeb rynku pracy. Rolą władz powiatu jest stałe podnoszenie jakości oferty edukacyjnej na terenie Powiatu (w tym również infrastrukturalnej), zachęcanie mieszkańców do stałego podnoszenia kwalifikacji i kompetencji oraz monitorowania zmian zachodzących na rynku pracy.	
Działania kluczowe	Projekty kluczowe
Zróżnicowana oferta edukacyjna dopasowana do potrzeb zmieniającego się rynku pracy świadczona przez różne instytucje o charakterze edukacyjnym.	• Program wsparcia uzdolnionej młodzieży. • Bilans kompetencji i kwalifikacji zawodowych Powiatu.
Podjęmowanie działań zmierzających do podniesienia poziomu zdawalności egzaminów zewnętrznych.	
Doskonalenie umiejętności i podnoszenie kwalifikacji nauczycieli.	

Cel operacyjny III.3	Mierniki celu
Poprawa jakości i dostępności usług służby zdrowia.	• Przeciętne trwanie życia. • Liczba łóżek w szpitalach na oddziałach kardiologicznych na 10 tys. ludności.
Dla zagwarantowania wysokich standardów zdrowotnych mieszkańców powiatu, w tym również dzieci i młodzieży (będących szczególnie istotną grupą mieszkańców warunkującą przyszłość Powiatu), niezbędny jest rozwój programów profilaktycznych skoncentrowanych na zmniejszaniu zachorowalności na choroby cywilizacyjne. Niezwykle ważne jest również wdrażanie programów edukacyjnych i akcji promocyjnych na rzecz zdrowego stylu życia oraz regularnego korzystania z badań profilaktycznych i upowszechnianie zachowań prozdrowotnych. Zwiększenie efektywności opieki zdrowotnej wymagać będzie również poprawy dostępności mieszkańców Powiatu Ostrowieckiego do specjalistycznego leczenia ambulatoryjnego, w tym kompleksowych świadczeń wykonywanych w poradni specjalistycznej. Dbłość władz Powiatu o jakość i dostępność usług służby zdrowia – w granicach własnych kompetencji – jest jednym z zasadniczych warunków kształtujących opinię mieszkańców o jakości życia w Powiecie. Działania tu podjęte mają zatem walor istotnego wyzwania jakie stoi przed władzami Powiatu. Działania podejmowane na rzecz poprawy stanu zdrowia mieszkańców Powiatu Ostrowieckiego i zmiany świadomości zdrowotnej zostaną ujęte w kolejnym Programie Zdrowotnym Powiatu Ostrowieckiego.	
Działania kluczowe	Projekty kluczowe
Zwiększenie dostępności do poradni specjalistycznych (m.in. onkologicznych).	• Program Zdrowotny Powiatu Ostrowieckiego.
Utworzenie poradni specjalistycznych dla dzieci i młodzieży.	
Promocja zdrowego stylu życia oraz dbałości o zdrowie mieszkańców Powiatu.	

Cel operacyjny III.4	Mierniki celu
Poprawa jakości i dostępności komunikacji zbiorowej na terenie powiatu.	• Gęstość dróg krajowych. • Liczba ofiar śmiertelnych w wypadkach drogowych.
Dostępność komunikacyjna oraz jakość transportu zbiorowego są istotnymi elementami wpływającymi na jakość życia mieszkańców. Mają również pozytywny wpływ na ochronę środowiska naturalnego poprzez zmniejszanie ruchu indywidualnym transportem samochodowym. Na jakość w tym obszarze wpływ mają takie czynniki jak: stan nawierzchni dróg, sieć dróg w powiecie ułatwiająca przemieszczanie się pomiędzy różnymi miejscami na jego terenie, stan bezpieczeństwa na drogach, intensywność kursów transportu zbiorowego, jakość taboru oraz stopień pokrycia powiatu ofertą transportu zbiorowego. Na jakość życia mieszkańców w tym obszarze ma wpływ również dostępność powiatu na zewnątrz, czyli łatwość przemieszczania się przynajmniej ze stolicy Powiatu do innych ważnych miejsc w regionie oraz do ważnych ośrodków metropolitalnych w kraju i na świecie (w tym dostępność do najbliższego lotniska). W realizacji tego celu należy pamiętać o dostępności komunikacyjnej różnymi formami transportu (drogowego i szynowego). Rolą władz Powiatu jest współpraca z JST w zakresie utrzymywania jakości dróg, planowania nowych oraz promowanie potrzeb Powiatu w zakresie dróg wojewódzkich i krajowych oraz połączeń kolejowych.	
Działania kluczowe	Projekty kluczowe
Poprawa funkcjonowania komunikacji miejskiej w Ostrowcu Świętokrzyskim oraz transportu zbiorowego na terenie Powiatu.	• Plan Zrównoważonego Rozwoju Publicznego Transportu Zbiorowego dla Powiatu Ostrowieckiego.
Dbłość o jakość dróg na terenie Powiatu.	
Rozwój układu komunikacyjnego wewnątrz Powiatu oraz łączącego Powiat z resztą kraju.	
Budowa obwodnic miejscowości na terenie Powiatu.	
Organizacja centrów przesiadkowych o charakterze subregionalnym i lokalnym.	

Cel operacyjny III.5	Mierniki celu
Zintegrowana i atrakcyjna oferta czasu wolnego.	• Gęstość ścieżek rowerowych na 10 tys. km². • Liczba osób zwiedzających muzea i oddziały muzealne na 10 tys. mieszkańców.
Dużym atutem Powiatu Ostrowieckiego są zasoby środowiska naturalnego i w najbliższych latach będą one stanowiły jeden z głównych czynników rozwoju gałęzi gospodarki lokalnej jaką jest turystyka. Wyzwaniem dla władz powiatu i lokalnych przedsiębiorców jest takie wykorzystanie posiadanych zasobów przyrodniczych i ich zagospodarowanie, aby stanowiły atrakcyjną ofertę turystyczną oraz spędzania czasu wolnego nie tylko dla osób odwiedzających powiat, ale także dla samych mieszkańców powiatu, którzy będą z niej korzystać w celach związanych z rekreacją i wypoczynkiem. Szczególnego zainteresowania wymaga oferta dla mieszkańców, w tym dla dzieci i młodzieży. Ważnym argumentem Powiatu w kreowaniu atrakcyjnej oferty turystycznej i rekreacyjnej, będzie zintegrowanie sieci ścieżek i tras rowerowych na terenie Powiatu oraz skoordynowane w skali całego powiatu planowanie nowych tras budowanych w związku z istniejącymi i promowanymi atrakcjami turystycznymi. Rolą władz Powiatu jest inicjowanie i koordynacja współpracy wszystkich JST oraz powiatów sąsiednich, jak również stwarzanie dogodnych warunków (m.in. poprzez finansowanie UE) dla rozwijania infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i wypoczynkowej na terenie Powiatu.	
Działania kluczowe	Projekty kluczowe
Zapewnienie oferty spędzania czasu wolnego przez dzieci i młodzież.	• Program Rozwoju Turystyki i Promocji Powiatu Ostrowieckiego.
Rozszerzenie oferty Krzemionek.	
Opracowanie Planu i systemu powiązań ścieżek rowerowych na terenie Powiatu.	

Rozwój tras turystycznych na terenie Powiatu w powiązaniu z atrakcjami o charakterze środowiskowym, kulturowym, rekreacyjnym, sportowym itp.	
--	--

Cel strategiczny IV	Zarządzanie rozwojem Powiatu Ostrowieckiego
Cel realizowany będzie dzięki działaniom podporządkowanym 3 celom operacyjnym. Efektem realizacji tego celu strategicznego będzie wzmacnianie wizerunku przyjaznej, otwartej i innowacyjnej administracji publicznej oraz wzrost sprawności i efektywności zarządzania rozwojem dzięki intensyfikacji wielopodmiotowej współpracy, systemowej koordynacji inicjatyw rozwojowych oraz aktywnej polityce społeczno-gospodarczej. Służyć to ma umacnianiu pozycji Powiatu Ostrowieckiego jako miejsca prężnego rozwoju i atrakcyjnego dla mieszkańców, inwestorów i turystów. Działania tu podejmowane mają horyzontalny wymiar w stosunku do w/w celów strategicznych i stanowią zatem warunek konieczny dla możliwości ich realizacji. Cel ten będzie realizowany poprzez: • Dbłość o ład przestrzenny i urbanistyczny Powiatu, • Integrację i intensyfikację działań promocyjnych Powiatu, • Działania zmierzające do wzrostu skuteczności przyjaznego mieszkańcom i inwestorom zarządzania publicznego.	

Cel operacyjny IV.1	Mierniki celu
Zrównoważony rozwój urbanistyczny i przestrzenny Powiatu.	• Udział powierzchni objętej obowiązującymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni geodezyjnej ogółem.

	Gęstość zaludnienia.
Stworzenie atrakcyjnych warunków do inwestowania i zachęcenie potencjalnych inwestorów do ulokowania swoich przedsięwzięć na tych terenach to jedno z priorytetowych działań Powiatu Ostrowieckiego na najbliższe lata. Wiązać się będzie głównie z przygotowaniem terenów inwestycyjnych, w tym m.in. uzbrojeniem i zagospodarowaniem wybranych obszarów oraz realizacją polityki aktywnego pozyskiwania inwestorów. Istotna przy tym będzie skuteczność konkurencji o inwestorów z innymi jednostkami między innymi poprzez podnoszenie własnej atrakcyjności inwestycyjnej. Warunkiem koniecznym osiągnięcia sukcesu w tym zakresie jest współpraca i zintegrowana oferta inwestycyjna gmin z obszaru Powiatu oraz profesjonalna i aktywna polityka promocyjna w tym zakresie. Istotne znaczenie będzie miało również zapewnienie ładu urbanistycznego oraz krajobrazowego Powiatu.	
Działania kluczowe	Projekty kluczowe
Zintegrowane planowanie przestrzenne na terenie Powiatu, w tym szczególnie dla terenów inwestycyjnych.	- Programy obszarowe, jak np. Program Opieki nad Zabytkami. - Plany zagospodarowania przestrzennego. - Plan Zrównoważonego Rozwoju Publicznego Transportu Zbiorowego dla Powiatu Ostrowieckiego.
Wzmocnienie spójności i dostępności układu komunikacyjnego Powiatu Ostrowieckiego (zarówno wewnętrznego, jak i zewnętrznego).	
Dbłość o ład urbanistyczny i krajobrazowy w skali Powiatu Ostrowieckiego.	

Cel operacyjny IV.2	Mierniki celu
Spójna promocja inwestycyjna oraz turystyczna Powiatu.	- Dynamika PKB na 1 mieszkańca. - Zarejestrowane podmioty gospodarcze na 1000 mieszkańców.

Powiat Ostrowiecki to 6 gmin, które dysponują unikatowymi walorami przyrodniczymi i kulturowymi. Stworzenie spójnego, jednolitego systemu promocji i informacji pozwoli na sprawne zarządzanie ruchem turystycznym w Powiecie, co będzie mieć wpływ na wzrost jakości życia mieszkańców i atrakcyjności inwestycyjnej. W miarę możliwości Powiat Ostrowiecki powinien uczestniczyć w przedsięwzięciach o charakterze promocyjnym, organizowanych w różnych regionach kraju, na których będzie można zaprezentować własny potencjał turystyczny i kulturowy. Udział w różnego rodzaju targach przyczyni się do wymiany cennych doświadczeń, nawiązywania kontaktów, a przede wszystkim wiąże się z możliwością pozyskania nowych turystów oraz inwestorów.

Działania kluczowe	Projekty kluczowe
Opracowanie systemu identyfikacji i oznakowania miejsc atrakcyjnych krajobrazowo i turystycznie na terenie Powiatu Ostrowieckiego (tablice wizualizacyjne).	• Program Rozwoju Turystyki i Promocji Powiatu Ostrowieckiego.
Opracowanie jednolitego wizualnie systemu identyfikacji powiatu (standardy).	
Opracowanie wspólnego pakietu promocyjnego dla Powiatu (np. wspólna dla Powiatu i gmin oferta promocyjna, inwestycyjna).	
Promocja turystyczna powiatu we współpracy z innymi podmiotami (m.in. Regionalną Organizacją Turystyczną Województwa Świętokrzyskiego).	

Cel operacyjny IV.3	Mierniki celu
Poprawa sprawności i otwartości zarządzania.	• Odsetek osób korzystających z Internetu w kontaktach z administracją publiczną do przekazywania wypełnionych formularzy.

	• Odsetek stron internetowych urzędów spełniających kryteria dostępności WCAG 2.0.
Powiat jest jednostką samorządu terytorialnego, która legitymuje się znacznym potencjałem kooperacyjnym. Ocenia się, że warunkiem zrównoważonego rozwoju powiatu, nie tylko jako całości, ale także jako struktury różnego typu form organizacyjnych, jest budowanie powiązań kooperacyjnych i współpraca. Z punktu widzenia działalności publicznej i realizacji zadań ustawowych oraz planowanych na najbliższe lata wspólnych przedsięwzięć w ramach obszaru funkcjonalnego, celowa jest współpraca samorządu powiatowego z innymi jednostkami samorządu terytorialnego. Kooperacja samorządowa pozwoli przede wszystkim na synergiczne wykorzystanie potencjału endogenicznego obszaru, jak również opracowanie branżowych strategii marki. Przykładem takiej współpracy jest już porozumienie partnerskie sześciu JST „Trójmiasto nad Kamienną” na rzecz maksymalnego wykorzystania wspólnych atutów, rozwiązywania problemów i rozwoju gospodarczego własnych terenów. Z drugiej strony zarządzanie strategiczne wymaga wysoko wykwalifikowanych kadr posiadających kompetencje wyjściowe i skłonnych do ciągłego ich doskonalenia. Tym samym w ramach planowania rozwoju strategicznego Powiatu Ostrowieckiego zadbano również o rozwijanie nowych metod, systemów i narzędzi zarządzania administracją publiczną oraz wdrażania usług e-administracji służących poprawie sprawności i otwartości zarządzania sprawami publicznymi. Ważnym partnerem władz Powiatu w realizacji polityki rozwoju są podmioty zaliczane do III sektora. Intensyfikacja współpracy z tymi organizacjami ma zasadnicze znaczenie dla poprawy jakości życia mieszkańców. Stosowanie wielopodmiotowego, zintegrowanego i partycypacyjnego zarządzania rozwojem nabierze w najbliższym okresie istotnego znaczenia dla władz Powiatu. Jednocześnie aktywność w zakresie pozyskiwania nowych partnerów ze sfery gospodarczej, naukowej i społecznej służyć będzie intensyfikacji efektów rozwojowych Powiatu. Warunkiem jest tutaj współpraca, integracja informacji i systemów zarządzania na różnych szczeblach administracji samorządowej. Nie bez znaczenia dla pozytywnej oceny Powiatu jako miejsca przyjaznego jego mieszkańcom, jest zdolność dostrzegania i wspomagania różnorodnych uzdolnień mieszkańców oraz wspieranie rozwoju talentów, szczególnie młodego pokolenia, przez różne środowiska społeczne i gospodarcze Powiatu.	
Działania kluczowe	Projekty kluczowe
Intensyfikacja współpracy Powiatu i gmin.	• Projekty realizowane w ramach wielosektorowych partnerstw oraz w ramach obszaru funkcjonalnego aglomeracji staropolskiej (Ostrowiec Świętokrzyski, Skarżysko Kamienna, Starachowice). • Roczny/wieloletni Program współpracy z organizacjami
Rozwój współpracy w ramach obszaru funkcjonalnego.	
Efektywna i partnerska współpraca z innymi JST, sferą gospodarczą, naukową, społeczną i międzynarodową w zakresie wzmacniania	

efektów rozwojowych Powiatu.	pozarządowymi. • Program powszechnego dostępu do szerokopasmowego Internetu. • Program obserwatorium rozwoju Powiatu Ostrowieckiego.
Wykorzystywanie nowych technologii w zakresie świadczenia usług i zarządzania rozwojem Powiatu.	
Promocja talentów z terenu Powiatu.	
Stymulowanie współpracy międzynarodowej na płaszczyźnie stosunków dwustronnych i wielostronnych z samorządami partnerskimi.	

IV.3. System wdrażania strategii

System wdrażania Strategii Zrównoważonego Rozwoju Powiatu Ostrowieckiego do roku 2020+ wynika z obowiązujących przepisów ogólnych oraz dokumentów wewnętrznych.

System wdrażania regulują w szczególności:

- ustawa z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie powiatowym (Dz.U.2015 poz.1445),
- ustawa z dnia 6 grudnia 2006 roku o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. 2013 r. poz. 595, 645, z 2014 r. poz. 379, 1072, z 2015 r. poz. 871).
 - Definiuje ona system dokumentów strategicznych w państwie, z którego wynika, że Strategia w powiecie ma naczelny charakter, natomiast każdy inny dokument o charakterze programowym powinien być spójny z dokumentem Strategii.
 - określa, że samorządy powiatowe mogą realizować politykę rozwoju na podstawie programów rozwoju, opracowanych przez zarząd powiatu i przyjmowanych uchwałą rady powiatu
 - określa generalne zasady dokonywania monitorowania i ewaluacji dokumentów strategicznych.
- regulacje wewnętrzne Starostwa Powiatowego w Ostrowcu Świętokrzyskim.

Strategia Zrównoważonego Rozwoju Powiatu Ostrowieckiego do roku 2020+ nie ogranicza się w swych założeniach wyłącznie do zadań będących w kompetencjach ustawowych Powiatu, ale inicjuje działania realizowane w partnerstwach lokalnych, subregionalnych, regionalnych, krajowych, międzynarodowych i międzysektorowych. Znajduje to wyraz w kluczowych działaniach zawartych w Strategii, dla których jednostkami realizującymi są jednostki organizacyjne Powiatu, natomiast w grupie interesariuszy (współrealizatorów, partnerów) znajdują się również samorządy gmin, samorządy innych powiatów, administracja rządowa, samorząd regionalny, sfera nauki i rozwoju, podmioty prywatne i społeczne (organizacje pozarządowe). Takie podejście do rozwoju wspólnoty lokalnej jest spójne z nowymi zasadami prowadzenia polityki regionalnej kraju i wymaga odpowiedniego systemu zarządzania wdrażaniem Strategii.

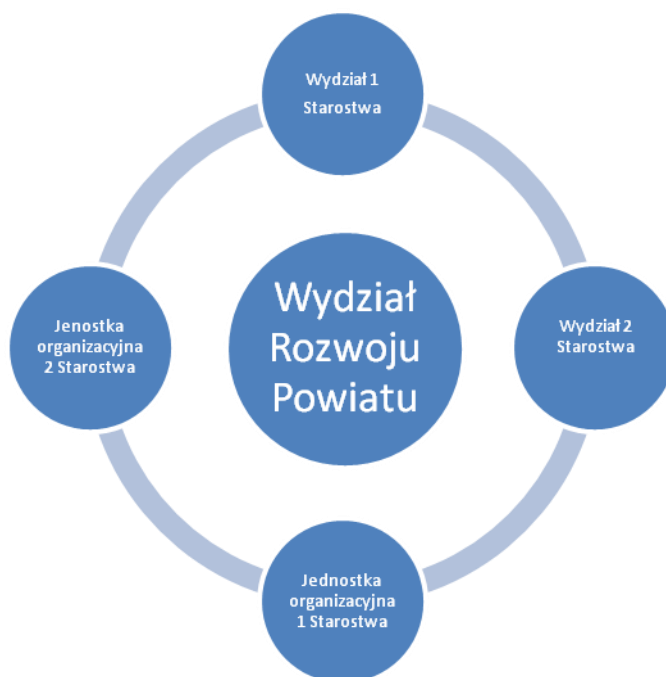
Ze względu na wielopoziomowy charakter działań, podstawową zasadą, określającą sposób postępowania w trakcie jej wdrażania, jest zasada partnerstwa. Jest ona rozumiana, jako otwarta i aktywna współpraca równoprawnie traktowanych podmiotów, reprezentujących różnorodne środowiska oraz instytucje realizujące i wspierające realizację działań na rzecz rozwoju Powiatu.

Wieloszczeblowy i wielopodmiotowy system wdrażania wymaga zintegrowanego systemu zarządzania różnymi sferami zadań. Poniżej określono wzajemne relacje pomiędzy sferami realizacji strategii.

Koordinację procesu realizacji strategii prowadzi Wydział Rozwoju Powiatu Starostwa Powiatowego w Ostrowcu Świętokrzyskim, którego głównymi zadaniami są:

- wsparcie merytoryczne przy opracowywaniu programów i projektów kluczowych w ramach programów operacyjnych obecnego okresu finansowania UE;
- zbiorczy monitoring wdrażania Strategii;
- ewaluacja Strategii;
- koordynacja współpracy między komórkami organizacyjnymi Starostwa Powiatowego, organizacjami pozarządowymi, środowiskiem akademickim i biznesem oraz innymi JST w zakresie planowania strategicznego.

Wdrażanie *Strategii* odbywa się na następujących poziomach:

- Polityki publiczne;
- Programy strategiczne;
- Projekty strategiczne.

System wdrażania *Strategii* można opisać następującym schematem:

System opiera się o zasadę współpracy i koordynacji na każdym etapie realizacji Strategii, przy czym kluczową rolę pełni w tym procesie Wydział Rozwoju Powiatu. Każde działanie o charakterze strategicznym jest uzgadniane (konsultowane) na etapie jego powstawania z Wydziałem, wartościowane co do budżetu i wskaźników i przekazywane do realizacji. Na tym etapie jednostka realizująca przedsięwzięcia o charakterze strategicznym dba o zbieranie danych i przekazywanie ich do Wydziału Rozwoju Powiatu w formie określonej procedury monitorowania wdrażania Strategii. Ze wszystkich częściowych raportów monitoringowych Wydział przygotowuje raporty ewaluacyjne, przedkładane Zarządowi Powiatu.

Szczegóły systemu wdrażania Strategii zostaną przyjęte Zarządzeniem Starosty Powiatu Ostrowieckiego.

IV. 4. System monitoringu i ewaluacji strategii

Skuteczne wdrażanie Strategii Zrównoważonego Rozwoju Powiatu Ostrowieckiego do roku 2020+ uwarunkowane jest wiedzą na temat postępów osiąganych w zakresie wdrażanych kierunków interwencji na każdym etapie realizacji Strategii. W systemie wdrażania oraz monitorowania i ewaluacji strategii przyjęto wielokryterialną metodę analizy skuteczności i efektywności podejmowanych działań. Metoda ta jest realizowana jako zestaw wskaźników strategicznych i kontekstowych dla każdej dziedziny zarządzania publicznego Powiatem przyjętych w Matrycy strategicznej dla każdego celu operacyjnego.

Monitoring Strategii prowadzony jest na kilku poziomach:

- mierników i wskaźników ujętych w matrycy strategicznej Strategii - obrazujących stopień osiągnięcia celów strategicznych i operacyjnych;
- mierników i wskaźników ujętych w programach i projektach strategicznych;
- analiz porównawczych (benchmarkingowych) z innymi powiatami;
- analizy trendów rozwojowych – w oparciu o analizę wskaźników w odniesieniu do celów Strategii i ogólnej sytuacji społeczno – gospodarczej.

Wyrazem uspołecznienia procesu monitorowania Strategii mogą być cykliczne badania społeczne na temat jakości życia w Powiecie i oczekiwań rozwojowych jego mieszkańców. Badania społeczne przeprowadzane mogą być co dwa lata od uchwalenia niniejszej Strategii.

Sprawozdawczość z monitoringu oraz aktualizacja Strategii dokonywane będą w okresach jednorocznych. Okresowa ocena stopnia realizacji Strategii dokonywana powinna być w oparciu o dwa elementy systemu monitorowania i ewaluacji:

- analizę wskaźnikową, opracowywaną przez Wydział Rozwoju Powiatu na podstawie informacji otrzymanych od wydziałów i jednostek, bazującą na miernikach wyznaczonych w Strategii;
- raport z realizacji kierunków interwencji Strategii, przygotowywany przez Wydział Rozwoju Powiatu na podstawie informacji otrzymanych od komórek organizacyjnych Starostwa oraz innych podmiotów zaangażowanych w realizację Strategii.

Wszystkie poziomy monitoringu integrowane są w Raportach z realizacji Strategii opracowywanych raz w roku.

Biorąc pod uwagę kryterium celu **ewaluacji** wyróżnia się następujące jej rodzaje:

- ewaluacje strategiczne (których celem będzie ocena i analiza wdrażania Strategii w odniesieniu do priorytetów regionalnych, krajowych i wspólnotowych);
- ewaluacje operacyjne (których celem będzie wspieranie procesu monitorowania wdrażania Strategii).

Strategia Zrównoważonego Rozwoju Powiatu Ostrowieckiego do roku 2020+ poddawana będzie okresowej ewaluacji, w szczególności:

- Ewaluacji w trakcie realizacji Strategii (*on-going*) – w celu weryfikacji przyjętej wizji i celów Strategii.
- Ewaluacji na koniec założonego horyzontu czasowego (*ex-post*) – w celu podsumowania i określenia kierunków rozwoju na dalsze lata.

Podstawowymi źródłami informacji dla ewaluacji są coroczne Raporty z realizacji Strategii, a mogą być również cykliczne badania społeczne oraz inne okresowo prowadzone analizy i badania, wskazujące na stan realizacji Strategii. Ewaluacja Strategii będzie realizowana w odstępach dwuletnich, z uwzględnieniem okresu programowania UE do 2020, kiedy to dokonana powinna zostać zasadnicza ewaluacja rezultatów Strategii i na podstawie jej wyników, rewizja założeń i jej aktualizacja.

Ewaluacja Strategii może odbywać się w sposób partycypacyjny, czyli z udziałem przedstawicieli mieszkańców i innych środowisk ważnych z punktu widzenia realizacji Strategii. Formy i metody tej partycypacji zostaną ustalone odrębnie.

Instytucjonalną **strukturę systemu monitorowania i ewaluacji Strategii** tworzą:

- Rada Powiatu Ostrowieckiego;
- Zarząd Powiatu;
- Wydział Rozwoju Powiatu – pełniący rolę centrum koordynacyjnego ds. monitorowania Strategii;
- Wydziały Starostwa Powiatowego w Ostrowcu Świętokrzyskim i jednostki organizacyjne – pełniące rolę:
 - jednostek realizujących konkretne kierunki interwencji Strategii, będące w kompetencjach Powiatu (sfera podległości) i zarazem jednostek monitorujących te kierunki interwencji ze strony Starostwa (sprawozdania składane do Wydziału Rozwoju Powiatu);
 - jednostek monitorujących ze strony Powiatu te kierunki interwencji, które są w kompetencjach innych podmiotów (prywatnych, pozarządowych, akademickich, samorządów gminnych, powiatowych i regionalnego, administracji rządowej itp.) – uzyskiwanie danych i informacji oraz przekazywanie ich do Wydziału Rozwoju Powiatu.

Podmiotem odpowiedzialnym za prowadzenie monitoringu i ewaluacji Strategii jest Wydział Rozwoju Powiatu.

Podmiotami odpowiedzialnymi za koordynację realizacji oraz monitorowanie programów i projektów strategicznych są odpowiednie merytorycznie komórki organizacyjne Powiatu Ostrowieckiego.

Wydział Rozwoju Powiatu corocznie po opracowaniu Raportu z realizacji Strategii przekazuje go Zarządowi Powiatu w celu weryfikacji aktualności kierunków rozwoju oraz sformułowania rekomendacji co do dalszych działań.

Zarząd Powiatu przekazuje raporty z realizacji Strategii oraz w zakresie kierunków rozwoju powiatu Radzie Powiatu Ostrowieckiego.

IV. 5. Ocena wpływu realizacji Strategii na środowisko

W Powiecie Ostrowieckim występuje wiele obszarów prawnie chronionych. Zajmują one niemal $\frac{3}{4}$ ogólnej powierzchni geograficznej całego powiatu. Strategia swoim zasięgiem obejmuje obszar całego powiatu, a więc również znajdujące się tu formy ochrony przyrody. W granicach powiatu znajdują się następujące formy przyrody: Jeleniowski Park Krajobrazowy, dwa Obszary chronionego krajobrazu (Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Kamiennej i Jeleniowski obszar Chronionego Krajobrazu), 7 rezerwatów przyrody (Lisiny Bodzechowskie, Modrzewie, Małe Gołoborze, Szczytniak, Wąwóz w Skałach, Krzemionki Opatowskie, Ułów), jeden Zespół przyrodniczo-krajobrazowy (w gminie Ćmielów w miejscowości Podgrodzie pod ochroną znajduje się obszar będący wschodnim zboczem doliny rzeki Kamiennej), 27 pomników przyrody oraz 5 Obszarów Natura 2000 (PLH260019 Dolina Kamiennej, PLH260024 Krzemionki Opatowskie, PLH260028 Ostoja Jeleniowska, PLH260039 Wzgórza Kunowskie, PLH260002 Łysogóry).

Zadania realizowane w ramach strategii obligatoryjnie muszą uwzględniać obowiązujące przepisy prawne oraz respektować zakazy obowiązujące dla form ochrony przyrody.

Zadania związane z realizacją celów Strategii przyczynią się głównie do poprawy warunków estetycznych powiatu oraz wpłyną na podniesienie poziomu życia mieszkańców. Realizacja zaproponowanych projektów budowlanych i modernizacyjnych spowoduje oddziaływanie na etapie budowy, jak i na etapie eksploatacji. Na etapie budowy wystąpią oddziaływania krótkotrwałe o znaczeniu lokalnym, spowodowane głównie działaniami ciężkiego sprzętu oraz wykonywanymi pracami remontowanymi. Natomiast na etapie eksploatacji oddziaływania będą długotrwałe i spowodują poprawę stanu środowiska naturalnego. Ze względu na odpowiednie ułożenie harmonogramu prac wszystkich inwestycji nie będzie występowało oddziaływanie skumulowane. W celu realizacji działań konieczne jest jednak sporządzenie dokładnych, szczegółowych planów budowy, przebudowy lub modernizacji, w których na każdym etapie powinny zostać uwzględnione założenia ochrony środowiska. Prowadzone prace powinny być jak najmniej uciążliwe dla otaczającego środowiska naturalnego oraz mieszkańców tych terenów. Przy przygotowywaniu wszelkich dokumentów

planistycznych należy zwrócić szczególną uwagę na utrzymanie ładu przestrzennego i architektonicznego, co w konsekwencji pozytywnie oddziaływać będzie na kwestie związane z ochroną środowiska w powiecie. Z punktu widzenia ochrony środowiska działania te powinny przynieść w przyszłości pozytywne zmiany, jednakże obecnie ze względu na etap planowania, nie ma możliwości oszacowania ich wielkości. Zmiany te będą zauważalne głównie w poprawie jakości takich elementów jak:

- Powietrze atmosferyczne – zdecydowanej poprawie ulegnie stan powietrza atmosferycznego. Spowodowane będzie to poprawą stanu nawierzchni dróg oraz zastępowaniem tradycyjnych sposobów ogrzewania – odnawialnymi źródłami energii,
- Podniesienie poziomu życia mieszkańców – m.in. poprzez podniesienie poziomu kształcenia, lepszy dostęp do lekarzy specjalistów,
- Podniesienie ogólnej atrakcyjności powiatu.

Spis wykresów i rysunków

Wykres 1. Stopa bezrobocia rejestrowanego w Powiecie Ostrowieckim w ujęciu dynamicznym w latach 2010-2014	43
Wykres 2. Struktura bezrobocia w Powiecie Ostrowieckim wg wieku na tle woj. świętokrzyskiego, 31.03.2015 r.....	44
Wykres 3. Struktura bezrobocia w Powiecie Ostrowieckim wg wykształcenia na tle woj. świętokrzyskiego, 31.03.2015 r.....	45
Wykres 4. Struktura bezrobocia w Powiecie Ostrowieckim wg czasu pozostawania bez pracy na tle woj. świętokrzyskiego, 31.03.2015 r.....	46
Wykres 5. Przeciętne wynagrodzenie zestawienie na tle innych powiatów na koniec 2013 r.....	48
Wykres 6. Struktura dochodów Powiatu Ostrowieckiego na tle innych powiatów, 2013 (w tys. zł) ..	82
Wykres 7. Struktura wydatków Powiatu Ostrowieckiego na tle innych powiatów, 2013 (w tys. zł) ..	83
 Rysunek 1. Wody powierzchniowe oraz zbiorniki wodne na terenie Powiatu Ostrowieckiego	75
Rysunek 2. Jakość wód podziemnych badanych w ramach monitoringu diagnostycznego w woj. świętokrzyskim w 2012 r.	78

Spis tabel

Tabela 1. Ludność Powiatu Ostrowieckiego w latach 2010-2013	36
Tabela 2. Mieszkańcy Powiatu Ostrowieckiego wg struktury wieku.....	36
Tabela 3. Prognoza liczby mieszkańców wg struktury wieku do 2030.....	37
Tabela 4. Liczba podmiotów gospodarczych w Powiecie Ostrowieckim zarejestrowanych w REGON	39
Tabela 5. Struktura podmioty gospodarczych sektora prywatnego według własności w Powiecie Ostrowieckim	40
Tabela 6. Liczba podmiotów gospodarczych nowo zarejestrowanych w REGON na 10 tys. ludności w Powiecie Ostrowieckim na tle województwa świętokrzyskiego	40
Tabela 7. Struktura podmiotów gospodarczych w Powiecie Ostrowieckim wg sekcji (branż) w 2013 r.	41
Tabela 8. Podmioty gospodarcze wg struktury wielkości w Powiecie Ostrowieckim	42
Tabela 9. Stopa bezrobocia rejestrowanego na tle innych powiatów.....	43
Tabela 10. Struktura bezrobocia w Powiecie Ostrowieckim wg wieku na 31.03.2015 r.	44
Tabela 11. Struktura bezrobocia w Powiecie Ostrowieckim wg wykształcenia na 31.03.2015 r.	45
Tabela 12. Struktura bezrobocia w Powiecie Ostrowieckim wg czasu pozostawania bez pracy na 31.03.2015	46
Tabela 13. Liczba pracujących w Powiecie Ostrowieckim na 1000 mieszkańców na tle innych powiatów.....	47
Tabela 14. Zatrudnienie w Powiecie Ostrowieckim wg sekcji EKD w latach 2010-2013.....	47
Tabela 15. Przeciętne wynagrodzenie na tle innych powiatów	48
Tabela 16. Sieć energetyczna w Powiecie Ostrowieckim w 2013 r.	50
Tabela 17. Gospodarka odpadami w Powiecie Ostrowieckim w 2013 r.	50
Tabela 18. Układ drogowy w Powiecie Ostrowieckim w 2013 r.	51
Tabela 19. Liczba placówek edukacyjnych na terenie Powiatu Ostrowieckiego w latach 2010–2013.	52
Tabela 20. Szkoły ponadgimnazjalne i specjalne w Powiecie Ostrowieckim.....	53

Tabela 21. Wykaz szkół ponadgimnazjalnych oraz szkół i placówek specjalnych w Powiecie Ostrowieckim w roku szkolnym 2013/2014.....	55
Tabela 22. Współczynniki skolaryzacji (szkolnictwo podstawowe i gimnazjalne) na terenie Powiatu Ostrowieckiego, woj. świętokrzyskiego i Polski w 2013r.....	55
Tabela 23. Zdawalność egzaminów maturalnych na terenie Powiatu Ostrowieckiego, woj. świętokrzyskiego i Polski w 2013r. (%).....	56
Tabela 24. Kierunki kształcenia w uczelniach wyższych w Powiecie Ostrowieckim, rok akademicki 2014/2015	56
Tabela 25. Charakterystyka muzeów na terenie Powiatu Ostrowieckiego w 2013 r.	57
Tabela 26. Zabytki nieruchome na terenie Powiatu Ostrowieckiego wpisane do Rejestru zabytków nieruchomych woj. Świętokrzyskiego (stan z dnia 31.12.2014 r.).....	58
Tabela 27. Charakterystyka bibliotek na terenie Powiatu Ostrowieckiego w 2013 r.....	59
Tabela 28. Charakterystyka Domów i ośrodków kultury, klubów i świetlic na terenie Powiatu Ostrowieckiego w 2013 r.	60
Tabela 29. Charakterystyka zespołów artystycznych na terenie Powiatu Ostrowieckiego w 2013 r....	60
Tabela 30. Hale sportowe, sale gimnastyczne, boiska piłkarskie w Powiecie Ostrowieckim.....	61
Tabela 31. Charakterystyka szlaków turystycznych w Powiecie Ostrowieckim	62
Tabela 32. Statystyki przychodni zlokalizowanych na terenie Powiatu Ostrowieckiego w 2013 r.	63
Tabela 33. Placówki stacjonarnej pomocy społecznej w Powiecie Ostrowieckim w 2013 r.	64
Tabela 34. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w Powiecie Ostrowieckim w 2013 r..	65
Tabela 35. Frekwencja w wyborach samorządowych, parlamentarnych, prezydenckich	66
Tabela 36. Organizacje pozarządowe w Powiecie Ostrowieckim ze względu na siedzibę organizacji, 2013	66
Tabela 37. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców w latach 2010-2013	67
Tabela 38. Organizacje pozarządowe w Powiecie Ostrowieckim ze względu na podstawową dziedzinę działalności (branżę), 2013.....	67
Tabela 39. Organizacje pozarządowe w Powiecie Ostrowieckim o statusie OPP, stan na 2013 r.	68
Tabela 40. Przestępstwa stwierdzone w zakończonych postępowaniach w 2013 r.....	68
Tabela 41. Przestępczość ogółem w Powiecie Ostrowieckim w latach 2011–2013	69
Tabela 42. Przestępczość popełniania przez nieletnich w Powiecie Ostrowieckim w latach 2011–2013.....	69
Tabela 43. Wypadki drogowe i ich ofiary w Powiecie Ostrowieckim na tle województwa świętokrzyskiego	69
Tabela 44. Ofiary wypadków - wskaźniki w Powiecie Ostrowieckim na tle województwa świętokrzyskiego	70
Tabela 45. Zasoby mieszkaniowe Powiatu Ostrowieckiego	70
Tabela 46. Wyposażenie mieszkań w podstawowe instalacje na tle innych powiatów na koniec 2013 r.	71
Tabela 47. Obszary prawnie chronione w Powiecie Ostrowieckim na tle powiatów podregionu kieleckiego i woj. świętokrzyskiego (2013 r.).....	72
Tabela 48. Rezerваты przyrody w Powiecie Ostrowieckim.....	72
Tabela 49. Pomniki przyrody w Powiecie Ostrowieckim, 2015 r.....	73
Tabela 50. Emisja i redukcja zanieczyszczeń powietrza w Powiecie Ostrowieckim na tle innych powiatów i woj. świętokrzyskiego, 2013r.	74

Tabela 51. Jakość wód powierzchniowych w wybranych punktach krajowej sieci monitoringu w Powiecie Ostrowieckim w 2012 r.....	75
Tabela 52. Jakość wód podziemnych w wybranych punktach krajowej sieci monitoringu w Powiecie Ostrowieckim w 2012 r.	77
Tabela 53. Zestawienie liczby lokali mieszkalnych narażonych na hałas oceniany wskaźnikiem LDWN w powiatach woj. świętokrzyskiego, których tereny leżą na obszarach wokół odcinków dróg krajowych	79
Tabela 54. Zestawienie liczby osób mieszkańców narażonych na hałas oceniany wskaźnikiem LDWN w powiatach woj. świętokrzyskiego, których tereny leżą na obszarach wokół odcinków dróg krajowych	79
Tabela 55. Finanse Powiatu Ostrowieckiego	81
Tabela 56. Struktura dochodów Powiatu Ostrowieckiego (w tys. zł)	82
Tabela 57. Struktura dochodów Powiatu Ostrowieckiego na tle innych powiatów, 2013 (w tys. zł)..	82
Tabela 58. Struktura wydatków Powiatu Ostrowieckiego (w tys. zł)	83
Tabela 59. Pozyskane środki zewnętrzne, w tym z UE	84
Tabela 60. Wysokość środków finansowych (w zł) przyznanych na realizację zadań publicznych przez organizacje pozarządowe w ramach Programu współpracy z NGO w Powiecie Ostrowieckim	84
Tabela 61. Stan zagospodarowania terenów w Powiecie Ostrowieckim, stan na 31.12.2013 r.	85
Tabela 62. Grunty zabudowane i zurbanizowane w Powiecie Ostrowieckim, stan na 31.12.2013 r. ...	86